

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

หลักสูตร อสม. นวัตกรรมสังคม

ต่อยอดการพัฒนาทักษะและเพิ่มขีดความสามารถ
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นนวัตกรรมสังคม ☒

เพื่อให้อสม. นวัตกรรมสังคม มีบุคลิกภาพ เจตคติ
มนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง ☒

เพื่อให้อสม. นวัตกรรมสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
โดยบูรณาการงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดรูปแบบ
วิธีการแนวคิดและการดูแลในแบบใหม่ ☒

🔗 WWW.HSS.MOPH.GO.TH

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

คำนำ

หลักสูตรอสม.นวัตกรสังคม เป็นหลักสูตรกลางของกระทรวงสาธารณสุข สำหรับศูนย์พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาค ทั้ง 5 แห่ง หน่วยงานสาธารณสุขสถานบริการสุขภาพ หรือผู้สนใจ ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้เป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้มีความสามารถรับรู้สภาวะบริบทชุมชน สามารถคิดเป็นระบบ เชื่อมโยงเหตุและผลได้เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเอง มีความสามารถด้านการจัดการนวัตกรรมในชุมชน สามารถคิดสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ให้ตอบโจทย์พฤติกรรมของคนในชุมชนและวิถีชีวิตชุมชน โดยคำนึงถึงทุนทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่

หลักสูตรอสม.นวัตกรสังคม ประกอบด้วย 6 วิชา คือ วิชา อสม. นวัตกรสังคม วิชารู้รอบชุมชนกับการคิดเชิงระบบ วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่ วิชาการจัดการนวัตกรรม วิชาการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันและการใช้สื่อ วิชาฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียนเพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติ

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์ ดร.จรัสรัตน์ กิจสมพร ผศ.ดร.นพดล เผ่าสวัสดิ์ อาจารย์จักรกริช ไซยเนตร พท.ดร.อมรรัตน์ เรืองสกุลและคณะ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่ได้ให้ข้อมูล คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตร และขอขอบคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ร่วมกันสร้างสรรค์ให้เป็นหลักสูตรที่น่าไปใช้ในการปฏิบัติและบูรณาการการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ และนำไปต่อยอดการพัฒนาในการเป็นหลักสูตรที่สามารถเก็บหน่วยกิต ที่อาจใช้ในการเลื่อนระดับต่อไปในอนาคต

นายแพทย์ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์
อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
เมษายน 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ	4
ความเป็นมาของหลักสูตร	4
แนวคิดของหลักสูตร	6
วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร	7
หน่วยงานรับผิดชอบ	7
หลักสูตรอสม.นวัตกรสังคม	8
ความนำ	8
หลักการของหลักสูตร	9
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	9
บทบาทอสม.นวัตกรสังคม	10
สมรรถนะอสม.นวัตกรสังคม	10
กลุ่มเป้าหมาย	11
โครงสร้างหลักสูตร	12
แผนการจัดการเรียนรู้	23
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทนำ

ความเป็นมาของหลักสูตร

การสาธารณสุขมูลฐาน เป็นกลวิธีทางสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นมาจากระบบบริการของรัฐ ซึ่งมีอยู่ในระดับตำบลและหมู่บ้าน เป็นการจัดบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน ทั้งการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพที่ดำเนินการโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผล เน้นพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก มีหัวใจสำคัญ คือการร่วมมือของชุมชน โดยมีกลไกในการดำเนินงานสำคัญ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องปัญหาสาธารณสุขและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการทำแผนกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่หมู่บ้าน ชุมชน ของตนเอง โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้มีระบบการส่งเสริมสุขภาพภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และพัฒนารูปแบบสู่ระดับครอบครัว คือ อาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.) เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเชื่อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ซึ่งได้มีการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพ แบบบูรณาการยกระดับเป็นตำบลจัดการคุณภาพชีวิต โดยเพิ่มมิติด้านคุณภาพชีวิต เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพ และคุณภาพชีวิต คือ ชุมชนสร้างสุข

“สุกกาย สุกใจ สุกเงิน สุกสามัคคี” เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลตนเองและช่วยเหลือ กันเอง มีระบบบริการปฐมภูมิทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ เอกชนจัด และเชื่อมบริการกัน และเกิดระบบการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ภายใต้ฐานทุนเดิม แต่ด้วยวิธีการใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การสร้างและพัฒนากำลังคน เพื่อกลับไปพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมตามลักษณะพื้นที่ 5 ลักษณะ คือ พื้นที่ชนบท เมืองและความเป็นเมือง กึ่งเมืองกึ่งชนบท เศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พิเศษอื่น ๆ

ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ดำเนินการโดยกลวิธีทางสาธารณสุขมูลฐาน ภายใต้ 3 เสาหลักของการพัฒนา ที่ยั่งยืน คือ 3 ก ได้แก่ กำลังคนและคณะกรรมการเพื่อดำเนินการด้านบริหารจัดการ กองทุน และกิจกรรม กับ ๑ ๗ คือ ข้อมูล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ เป็นสิ่งแรกที่ก่อให้เกิดกระบวนการทำงานต่าง ๆ และ 3 ส ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การสื่อสารรวมถึงเทคโนโลยี และการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ที่ต้องเข้าถึง เข้าใจ ก่อนดำเนินการพัฒนา ร่วมกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพมุ่งสู่ผลลัพธ์สุขภาพและคุณภาพชีวิต ประชาชนเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตามปฏิญญาอาสตานา (Astana Declaration) เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs)) เป้าหมายที่ 3 สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Health and Well Being) โดยใช้เครื่องมือสำคัญ 3 ประการ คือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy:HL) ความรอบรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy:DL) และความรู้รอบรู้ด้านเศรษฐกิจและการเงิน (Financial Literacy:FL) ที่จะนำไปสู่ชุมชนสร้างสุข “สุกกาย สุกใจ สุกเงิน สุกสามัคคี”

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต โดยดำเนินการยกระดับตำบลจัดการสุขภาพสู่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านสุขภาพ จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม โดยที่คนในตำบลมีส่วนร่วมสร้างระบบ 3 ระบบ คือเกิดระบบการดูแลตนเองและช่วยเหลือกันเอง ระบบบริการปฐมภูมิ ทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ เอกชนจัดและเชื่อมบริการกัน และเกิดระบบจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ภายใต้การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็น ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งเป็นหนึ่งใน 15 ประเด็นเร่งด่วนในช่วงระยะ 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท (13) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมี สุขภาวะที่ดี โดยบูรณาการการดำเนินงานกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและหน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดผลลัพธ์ ได้แก่ 1) ระบบการดูแลตนเองและช่วยเหลือกันเอง เช่น อสค.2) ระบบบริการปฐมภูมิ ทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ

เอกชนจัดและเชื่อมบริการกัน เช่น ศสมช. ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุชุมชน และทีมหมอครอบครัว 3) ระบบการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เช่น การจัดตั้งกองทุนขยับขู่ซื้อเครื่องออกซิเจนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน กองทุนสร้างบ้าน และกองทุนเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต โดยนโยบายกระทรวงสาธารณสุข คนไทยทุกคนรอบครัว มีหมอประจำตัว 3 คน กำหนดให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกคนเป็น หมอคนที่ 1 หรือ ที่เรียกว่า หมอประจำบ้าน ทำหน้าที่ในการออกไปเยี่ยมบ้าน ติดตาม แนะนำ ให้การดูแลสุขภาพประชาชนถึงที่บ้าน ควบคู่ไปกับหมอคนที่ 2 หมอสาธารณสุข รวมทั้งยังทำหน้าที่ประสาน หมอคนที่ 2 กรณีเกินขอบเขตความสามารถในการดูแล นับเป็นการสร้างความเข้มแข็งของงานสาธารณสุขมูลฐาน ที่ครอบคลุมทุกคน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ที่จะทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ทั้งกาย จิต และสังคม ด้วยการที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ริเริ่มการทำอะไรใหม่ๆ หรือ พัฒนาสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงบริบทของชุมชน คุณทรัพยากรของชุมชน เกิดนวัตกรรมไปพัฒนาชุมชน เพื่อชุมชน เกิดการยกระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จึงมีความสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้คนในชุมชนเกิดระบบการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง ภายใต้ข้อมูล ทรัพยากร ต้นทุนและฐานความรู้ของชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เกิดการพัฒนาชุมชนด้วยแบบใหม่ ยกระดับการดูแลสุขภาพ ยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งการจัดระบบการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และใช้ศักยภาพของประชาชนมาพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้ของประชาชน ที่ร่วมกัน เกิดการตระหนักถึงประโยชน์ของทรัพยากรที่มีทั้งหมด ซึ่งการนำสิ่งที่มีเก่าเดิมมาแก้ปัญหาในแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิ่งประดิษฐ์ รูปแบบ วิธีการ เทคโนโลยีให้มามีส่วนร่วมด้วย นวัตกรรมของชุมชน ต้องตอบรับความทันสมัยในทุกเหตุการณ์ สะท้อนวาระของสังคมไทย หากสถานการณ์ปรับก็สามารถที่จะเปลี่ยนให้สอดคล้อง การเป็นนวัตกรรมสังคมนั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีคิดหลากหลายแบบ แม้ผิดพลาดก็สามารถเข้าใจได้ว่าควรทำอย่างไร จึงจะสามารถไปได้ต่อ สามารถตั้งคำถามและพร้อมที่จะเริ่มต้น การที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นนวัตกรรมสังคม จะทำให้เป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ในชุมชนตนเอง เพราะการมีความคิดแบบนวัตกรรมสังคม ต้องมองว่าตัวเองมีความสามารถอยู่ภายใน มีคุณค่าในการปฏิบัติ มองสุขภาพเป็นวิถีชีวิต ไม่ใช่เพียงจุดหมายปลายทางหรือกิจกรรม เผยแพร่ประสบการณ์ แนวคิดของตนเองในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน

เพื่อให้การดำเนินงานการขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการปฏิบัติตน ให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามตำบลวิถีชีวิตใหม่ปลอดภัยจากโควิด 19 จึงได้พัฒนาหลักสูตรอบรมนวัตกรรมสังคม เพื่อดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิตที่ชัดเจนนำไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถวัดผลได้เป็นรูปธรรม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนี้ มีจุดมุ่งหมายและพัฒนาอยู่บนฐานของการใช้ชีวิตและผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื้อหา เป้าหมาย วิธีการเรียนการสอนในแต่ละบริบท และลักษณะของผู้ที่ผ่านหลักสูตร จะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต มีความยืดหยุ่น ให้ผู้เรียนคิดและประยุกต์ได้ ปฏิบัติได้ วัดผลได้ และใช้ได้จริงในชีวิต ที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สามารถพัฒนาต่อยอดคุณทรัพยากรของชุมชน หาแนวทาง รูปแบบ วิธีการใหม่ๆ ริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ตอบโจทย์คนในชุมชนและวิถีในชุมชน

แนวคิดของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรม อสม. นวัตกรรมสังคม เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจาก การพัฒนาศักยภาพของ อสม. ในการเป็นนวัตกรรมสังคม ได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษามาจากพื้นฐานทางด้านการพัฒนาบุคลากรให้เป็นนวัตกรรมสังคม ในการพัฒนาชุมชน หลักการและแนวคิดหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนให้เป็นไปตามทฤษฎีเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทั้งการพัฒนากระบวนการ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวิถีประจำวัน และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและภาวะปกติใหม่ ในศตวรรษที่ 21 บนฐานชีวิตวิถีใหม่ โดยมีแนวคิดสำคัญดังนี้

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ รู้จักชุมชนได้อย่างดีอยู่แล้ว มีคุณลักษณะ ในการชอบค้นหา คิดค้น แนะนำ เป็นนักสร้าง หรือปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ เสมอ หรือ คิดพัฒนาจากสิ่งเดิม ที่ชุมชนอยู่ ให้ออกมาตอบโจทย์ความต้องการของคนในชุมชน สามารถใช้โทรศัพท์มือถือและค้นหาหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต มีการสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ ดังนั้น การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สำหรับ อสม. นวัตกรรมสังคม จะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะเหล่านี้

2. การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการจัดสาระกระบวนการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับทฤษฎีหลักสูตร การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ในภาวะปกติใหม่ ใช้หลักการและศาสตร์การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่าน มา รวมทั้งผู้สอนก็ต้องมีความรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ อสม. นวัตกรรมสังคม ในพื้นที่ด้วย

3. การกำหนดสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับ อสม. นวัตกรรมสังคม ต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ ชุมชน ในการรับรู้สภาวะสุขภาพชุมชน เพื่อให้รับรู้สภาพบริบทของชุมชนตนเอง การดึงสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ มาทำให้ได้ ยั่งยืน รวมทั้งสามารถคิดเชื่อมโยงหาเหตุและผล เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาชุมชน โดยการใช้นวัตกรรม ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์จุดหมายและแนวทางการพัฒนาชุมชนด้วยนวัตกรรม คำนึงถึงทักษะการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ นวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ตอบโจทย์พฤติกรรมของคนในชุมชน สอดคล้องกับวิถีชุมชน เป็นหลัก ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการคิดค้นนวัตกรรม ส่งเสริมให้ ประชาชนมีระบบการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง ให้เกิดการพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ความต้องการในการเรียนรู้ของ อสม. นวัตกรรมสังคม เป็นการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในชุมชนแบบพึ่งพาตนเองบนฐาน ทรัพยากร วัฒนธรรม กุณทางเครือข่ายของชุมชน สร้างระบบ การเฝ้าระวัง และป้องกันโรคในชุมชน พร้อมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดการปฏิบัติตนในแบบใหม่

5. สามารถนำไปใช้ได้ไม่จำกัดเฉพาะในแวดวงนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเท่านั้น แต่มุ่งแพร่ กระจายฐานการสอนออกไปนอกกระทรวงสาธารณสุขให้มากที่สุด พร้อมทั้งสร้างกระบวนการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ มี ส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการโดยมีผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูฝึกจะเป็นเพียง ผู้จัดโอกาส กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ ถึงความต้องการของชุมชน มีการเรียนรู้จากข้อมูลจริง ปฏิบัติจริง บริบท วิถีชีวิตจริง ในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานบุคคลพอใจ มีความสุข ตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลตนเอง วิชาการ ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ทั้ง 5 แห่ง หน่วยงานสาธารณสุข หรือผู้สนใจ ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร นำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม อสม.นั้ตกรสังคคเพื่อให้อมีมาตรฐานไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

1. ต่อยอดการพัฒนาทักษะ และเพิ่มขีดความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็น นั้ตกรสังคค ในการริเริ่ม สร้างสรรค์ คิดพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ดำเนินการภายใต้ทุนทรัพย์ บริบท และวิถีชีวิต ของคนในชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

2. เพื่อให้อสม.นั้ตกรสังคค มีบุคลิกภาพ เจตคติ มนุษยสัมพันธ์มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมเป็นตัวอย่าง สามารถดูแลสุขภาพตนเองและประชาชน เช่น การระวังป้องกันตัวเองมากขึ้น ในส่วน บุคคล การระวังตัวเองมากขึ้นในส่วนของสถานที่หรือผู้ให้บริการ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีจิตอาสาพัฒนาสร้างสุข

3. เพื่อให้อสม.นั้ตกรสังคค มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยบูรณาการงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิด รูปแบบ วิธีการ แนวคิด และการดูแลในแบบใหม่ สอดรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปตลอด

หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงสาธารณสุข

อสม.นวัตกรสังคม

ความนำ

อสม.คือนวัตกรรมของงานสาธารณสุขมูลฐานของโลก เป็นกุญทางสังคมและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานสาธารณสุขของประเทศไทย อสม.เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของ จิตอาสา และอุดมการณ์เสียสละ ช่วยเพื่อนมนุษย์ ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในระดับโลก เพราะอสม.เป็นผู้ที่มีความรู้ มีศักยภาพ ได้ผ่านการฝึกอบรมมาตรฐานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คณะกรรมการกลางกำหนด ทำหน้าที่ในการดูแลสุขภาพของคน ในชุมชน อีกทั้งยังเป็นผู้นำด้านสุขภาพของคนในชุมชน ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชน และเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยนโยบายกระทรวงสาธารณสุข คนไทยทุกคนรอบครัว มีหมอประจำตัว 3 คน ได้กำหนด ให้ อสม.ทุกคน เป็นหมอบุคคลที่ 1 (หมอบริการบ้าน) มีบทบาทในการออกเยี่ยมบ้าน ให้คำแนะนำ คัดกรอง ช่วยเหลือ ดูแลประชาชนถึงบ้าน ได้ทุกเมื่อ และยังทำหน้าที่ประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมอบุคคลที่ 2 หากเกินขอบเขตความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเอง นอกจากนี้ อสม.ยังสามารถลงไปเคาะประตูบ้านแก่ประชาชนได้ทุกครั้งเรือน โดยไปให้ความรู้ คำแนะนำ ในการปฏิบัติตัว ในภาวะความปกติใหม่ (New normal) และบทบาทสำคัญอีกอย่างหนึ่งของ อสม. คือการเป็นพี่เลี้ยง แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำครอบครัว (อสค.) หรือแกนนำครอบครัว อสม.ได้ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ เพื่อที่อสค.หรือแกนนำครอบครัว จะสามารถดูแลคนในครอบครัวตัวเองได้ และถ่ายทอดความรู้แก่คนในครอบครัวต่อไป ซึ่งสถานที่ปฏิบัติงานประจำของอสม.คือ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน โดยอสม. มีการวางระบบ วัน เวลา แบบแผนในการปฏิบัติงาน การออกเยี่ยมบ้าน รวมทั้งได้มีวัสดุ อุปกรณ์ ที่ช่วยในการดำเนินงานจากการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชนถึงบ้าน

ในภาวะปกติใหม่ (New Normal) ไม่ว่าจะเป็น การเกิดภัยธรรมชาติ การประสพภัยอุบัติเหตุ หรือการเผชิญกับโรคระบาด เช่น การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อสม.จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเป็นผู้นำของคนในชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดและมีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพให้แก่ประชาชน ในชุมชนตนเอง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง นอกจากนี้อสม. ยังมีบทบาท ในการดำเนินการ 4x4x4 สู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ ด้วยใจเป็นสุข ด้วยการสำรวจสุขภาพใจ เพื่อการเข้าถึงเข้าใจ ให้คำแนะนำ สร้างบทบาท ของประชาชน ทำเป็นตัวอย่างและร่วมสร้างตำบลวิถีชีวิต ตำบลปลอดภัยจากโควิด 19 สร้างความตระหนักให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดี บนพื้นฐานบริบทชุมชน ทรัพยากรชุมชน และทุนทางสังคม

ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาอสม.ที่เป็นนวัตกรรมของประเทศไทย ให้เป็น นวัตกรรมสังคม เพื่อสร้างนวัตกรรมในชุมชนตนเอง ในภาวะปกติใหม่ (New Normal) ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ในการพัฒนา คนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีพฤติกรรมต้นแบบ มีทักษะ การใช้เทคโนโลยี และผนวกกับจิตอาสาที่มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพื่อเป็นนวัตกรรมสังคม เป็นผู้ที่สามารถ สร้างสรรค์ และออกแบบนวัตกรรมในชุมชนตนเอง โดยค้นหา คำนิยาม ทุนทรัพยากรเดิมที่ชุมชนมีอยู่ ในการพัฒนา และต่อยอด รวมทั้งบูรณาการจากการปฏิบัติงานจริง ให้ตอบโจทย์พฤติกรรมของคนในชุมชน และวิถีชุมชน อย่างแท้จริง

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นวัตกรรมสังคม กำหนดหลักการสำคัญไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้เป็นอสม. นวัตกรรมสังคม เพื่อสร้างนวัตกรรมในชุมชน บนฐานวิถีความปกติใหม่ เกิดการค้นคว้าค้นหา สิ่งที่มีอยู่ เพื่อนำมาต่อยอด พัฒนา ในการทำนวัตกรรม หรือริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบ กระบวนการ สิ่งประดิษฐ์ คิดแปลง เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

2. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างบทบาทของประชาชน ให้มีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง รวมทั้งประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการฝึกอบรมระหว่างหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ท้องถิ่นและเอกชน

3. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ฝึกอบรมได้อย่างกว้างขวาง อาทิ การเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Face to Face) การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญด้วยการปฏิบัติจริง ยกระดับความสามารถของ อสม. ให้เป็นอสม. นวัตกรรมสังคม มุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติแบบใหม่ๆ หรือการพัฒนาต่อยอด จากสิ่งเดิมที่มีอยู่ ให้ดียิ่งขึ้น ประชาชนได้รับประโยชน์ ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน เพื่อเกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การฝึกอบรมครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของอสม. นวัตกรรมสังคม ให้เป็นบุคคล ที่เป็นนักคิด นักสร้าง นักเสริม นักปรับ นักเจรจา ในการดึงสิ่งที่ชุมชนมีอยู่มาพัฒนา ต่อยอด ให้ชุมชนดีขึ้น ในภาวะปกติใหม่ในปัจจุบัน โดย อสม. นวัตกรรมสังคมจะเป็นบุคคลต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นผู้นำทางสังคมสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือ ต่อยอด พัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ สร้างบทบาทประชาชนให้เกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง รวมทั้งบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ นำไปสู่การคิดค้นองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดนวัตกรรม เพื่อคนในชุมชน ตอบสนองความต้องการแท้จริงของคนในชุมชน ให้เกิดระบบสุขภาพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามกลไกตำบลจัดการคุณภาพชีวิตสู่ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด 19 ชุมชน “สุขภาพ สุขใจ สุขเงิน สุขสามัคคี”

วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร

เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้เข้าเรียน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ในการทำสิ่งใหม่ๆ หรือพัฒนาต่อยอด โดยคำนึงถึงบริบท และทุนทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ ร่วมคิด ร่วมหาเหตุผลและผล หาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม เกิดการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม : อสม.นวัตกรรมสังคม

1. สามารถตระหนักถึงบทบาท ทักษะ ในการเป็นอสม.นวัตกรรมสังคม
2. สามารถรับรู้สภาวะสุขภาพของชุมชน
3. สามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง วางแผน ในการคิดค้นนวัตกรรม
4. สามารถสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรม เพื่อพัฒนาชุมชน
5. สามารถจัดการนวัตกรรมสังคมในชุมชนตนเองได้
6. สามารถรับรู้ถึงจรรยาบรรณของการสื่อสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อได้
7. สามารถใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม
8. สามารถเป็นผู้นำเชิงสังคม ด้วยปัญญาปฏิบัติ

บทบาท

1. เป็นผู้นำทางสังคมเชิงปัญญาปฏิบัติ ทำตนเป็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในชุมชน
2. สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือต่อยอด พัฒนาสิ่งที่มียุ่เดิมในชุมชน บนฐานการเรียนรู้จากที่มีอยู่ ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ค้นหา เช่น รูปแบบ สิ่งของ หรือกระบวนการให้ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาชุมชน
3. จัดการนวัตกรรม และสื่อสาร 2 ทางในปัญญาปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนตระหนัก เกิดการเรียนรู้ อย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ในการดูแลสุขภาพ และคุณภาพชีวิต ได้ด้วยตนเอง
4. สร้างบทบาทของประชาชน ด้วยการให้คำแนะนำประชาชนในการดูแลสุขภาพ
5. สร้างความเข้าใจ เข้าใจ ดูแลสุขภาพกายและใจของประชาชน
6. นักกระบวนการชุมชน
7. เผยแพร่นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน
8. เผยแพร่ประสบการณ์ แนวคิดของตนเองในการพัฒนานวัตกรรมในชุมชน
9. สร้างแรงบันดาลใจ

สมรรถนะ

1. ความสามารถด้านการรับรู้
2. ความสามารถด้านการคิด
3. ความสามารถในการวางแผน
4. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

- 5.ความสามารถด้านการสื่อสาร
- 6.ความสามารถการสร้างแรงจูงใจ
- 7.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 8.ความสามารถด้านจิตใจและคุณธรรม

ทักษะ อสม.นวัตกรสังคม

1. ทักษะการรู้จักตนเองและพร้อมในการเรียนรู้
2. ทักษะการวิเคราะห์เชื่อมโยง
3. ทักษะการคิดเชิงระบบ
4. ทักษะการคิดสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรม
5. ทักษะการจัดการนวัตกรรม
6. ทักษะการสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือ
7. ทักษะการสื่อสารอภิปรายได้อย่างกว้างขวาง, การสื่อสารในเวทีเสวนา,การนำเสนอ
8. ทักษะการสร้างคุณค่า การสร้างกระแส
9. ทักษะในการใช้เทคโนโลยี
10. ทักษะการรู้กฎหมาย จรรยาบรรณของการสื่อสาร
11. ทักษะการเป็นพลเมืองที่ดี
12. ทักษะการแยกแยะสื่อ

กลุ่มเป้าหมาย/คุณสมบัติ/จำนวนของเข้ารับการอบรม

- 1.กลุ่มเป้าหมาย
อสม. ที่สนใจในการเรียนรู้ ตำบลละ 1 คนในพื้นที่เป้าหมาย 7,255 ตำบล
- 2.คุณสมบัติ
 - 2.1 เป็นผู้ชอบคิดค้น แนะนำ สร้างหรือปฏิบัติ สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ
 - 2.2 ใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตได้ แอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร (โทร ส่งข้อความ เผยแพร่คลิปวิดีโอ เช่น Line Facebook ได้) และยังสามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น You tube Google ได้ดี
 - 2.3 มีความพร้อมและความสนใจ
 - 2.4 มองเห็นเรื่องสุขภาพเป็นวิถีชีวิต

โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการฝึกอบรมเป็นไปตามปรัชญา หลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถาบันฝึกอบรมอาสามัครสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมอสม.นวัตกรสังคม จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมอสม.นวัตกรสังคม ไว้ดังนี้

กำหนดเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนรู้ไว้ 6 วิชา จำนวน 42.5 ชั่วโมง โดยใช้เวลาเรียนภาคทฤษฎี จำนวน 14 ชั่วโมง ฝึกปฏิบัติ 28.5 ชั่วโมง

เนื้อหาวิชา ประกอบด้วย

1. วิชา อสม.นวัตกรสังคม
2. วิชา รื้ออบชุมชนกับการคิดเชิงระบบ
3. วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่
4. วิชาการจัดการนวัตกรรม
5. วิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ
6. วิชาฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียนเพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติ

หัวข้อ / วิธีการ / ระยะเวลา

หัวข้อวิชา	วิธีการ	ระยะเวลา
1. วิชาอสม. นวัตกรรมสังคม	การบรรยาย อภิปราย	1 ชั่วโมง
2. วิชาผู้ประกอบการกับการคิดเชิงระบบ	การบรรยาย อภิปราย การทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	4 ชั่วโมง
3. วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่	การบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ	8 ชั่วโมง
4. วิชาการจัดการนวัตกรรม	การบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ	10 ชั่วโมง
5. วิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ	การบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ	7.5 ชั่วโมง
6. วิชาฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียนเพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติ	การฝึกปฏิบัติ	12 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรอสม.นวัตกรรมสังคม มีดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะ ในการแสดงบทบาทของอสม.นวัตกรรมสังคม
2. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะในการสำรวจและวิเคราะห์ชุมชน สามารถทำความเข้าใจกับชุมชนได้อย่างทอ้งแท สามารถคิดเชื่อมโยงเหตุและผล และหาแนวทางการแก้ไขปัญหชุมชนได้
3. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะ ในการคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบนวัตกรรม โดยพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน คำนึงฐานบริบท ทุนทรัพย์ ริเริ่มการทําส่งใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทและพฤติกรรมของประชาชน
4. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ ในการจัดการนวัตกรรมในชุมชน รู้จักสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ นำไปออกแบบ พัฒนา บูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งศึกษานวัตกรรมในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาชุมชนตนเอง
5. มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการวิเคราะห์ข่าว สื่อ และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่ และการถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น ๆ
6. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะในการใช้เทคโนโลยี การใช้แอปพลิเคชัน ในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม
7. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะในการสื่อสาร ถอดบทเรียน นำมาปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน

รูปแบบการเรียนรู้และการจบหลักสูตร

การเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ส่วน

1. การเรียนทฤษฎี/ออนไลน์
2. การเรียนต่อเนื่อง
3. การปฏิบัติงานจริง

การจบหลักสูตร

1. ผู้เข้าอบรม จะได้รับวุฒิบัตร หากเข้าอบรมครบทุกวิชา มีการเก็บชั่วโมงเรียนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 60 จากเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้ได้รับการอบรม จะได้รับเกียรติบัตร หากเข้าอบรมครบทุกวิชาทั้งทฤษฎี ปฏิบัติ มีผลการปฏิบัติงานจริงด้วยแฟ้มสะสมผลงาน ระยะเวลาในการอบรมตามจำนวนหลักสูตร จะเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร อสม.นวัตกรสังคม

การประเมินผล/เครื่องมือ

1. ประเมินผลระหว่างดำเนินการอบรม โดย
 - การสังเกตจากการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในการอบรม
 - ประเมินจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
 - ประเมินความรู้ หลังการอบรม
2. การประเมินผลงานนวัตกรรม
 - ประเมินจากชิ้นงานนวัตกรรม (รูปแบบ สิ่งของ กระบวนการ แนวทาง เป็นต้น)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินทักษะก่อนเรียน แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังเรียน แบบสังเกตการมีส่วนร่วม แบบประเมินทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ แบบรายงานผลการเรียนรู้ (แฟ้มสะสมผลงาน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

อสม.นวัตกรสังคม คิดค้น สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อชุมชนตนเอง ตามทุนทรัพย์ บริบทของชุมชน ที่มีอยู่ หาเหตุและผล รวมทั้งแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม บูรณาการความรู้เทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เหมาะสม ให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เกิดการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เนื้อหาและมาตรฐานในแต่ละวิชา

1. วิชาอสม. นวัตกรรมสังคม

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในบทบาทของการเป็นอสม. นวัตกรรมสังคม
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม

มาตรฐานรายวิชา

อสม. นวัตกรรมสังคม

1. แสดงความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในบทบาทของการเป็นอสม. นวัตกรรมสังคม
2. แสดงความรู้ ความเข้าใจการใช้นวัตกรรมสังคมเพื่อพัฒนาชุมชน
3. แสดงความมุ่งมั่น มองเห็นปัญหาทางด้านสุขภาพเป็นสิ่งท้าทาย ในการที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหา
4. ให้คำแนะนำประชาชน ในการดูแลสุขภาพตนเอง
5. ปฏิบัติการเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้แก่ประชาชน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม และการเป็น อสม.นวัตกรรมสังคม ในเรื่องคุณลักษณะ บทบาท ทัศนคติ ในฐานะอสม.นวัตกรรมสังคม ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม การรับรู้ความสามารถตนเอง ความรู้เกี่ยวกับไวรัสโคโรนาและโรคไม่ติดต่อ

>>> ขอบเขตรายวิชา : (ทฤษฎีสัมมนา 1 ชั่วโมง)

1. การเป็นนวัตกรรมสังคม ทฤษฎี 30 นาที
 - 1.1 คุณลักษณะของนวัตกรรม 5
 - 1.2 บทบาทของอสม.นวัตกรรมสังคม
2. ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม ทฤษฎี 30 นาที
 - 2.1 ความหมายของนวัตกรรมสังคม
 - 2.2 ประเภทของนวัตกรรมสังคม
 - 2.3 องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมที่คาดหวัง
 - 2.4 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสังคม

2. วิชารู้รอบชุมชนกับการคิดเชิงระบบ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชุมชนตนเองได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงระบบ สามารถเชื่อมโยงหาเหตุและผลในการคิดแก้ปัญหา

มาตรฐานรายวิชา

อสม. นวัตกรรมสังคม

1. แสดงความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องระบบสุขภาพของชุมชนของพื้นที่ตนเอง
2. แสดงความสามารถที่จะมองชุมชนได้หลายมิติ สามารถอธิบายภาพรวมสุขภาพชุมชน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางมิติชุมชนในด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ เห็นปัญหา เห็นศักยภาพ เห็นทุนทางสังคมด้านสุขภาพ
3. ปฏิบัติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในชุมชน รวมทั้งวิเคราะห์สภาพชุมชน เพื่อหาเหตุและผลในสิ่งนั้น

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาข้อมูลโครงสร้างขององค์กรชุมชน ระบบสุขภาพชุมชน การคิดเชิงระบบ การระบุปัญหา การคิดวิเคราะห์เหตุและผลของปัญหาในชุมชน การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชุมชน การคิดแก้ปัญหาเชิงระบบ

>>> ขอบเขตรายวิชา : (ภาคทฤษฎี 4 ชั่วโมง)

1. รู้รอบชุมชน 1 ชั่วโมง (ภาคทฤษฎี 2 ชั่วโมง)
 - 1.1 โครงสร้างองค์กรชุมชน
 - 1.2 ระบบสุขภาพชุมชน
2. การคิดเชิงระบบ 2 ชั่วโมง
 - 2.1 ความหมายของการคิดเชิงระบบ
 - 2.2 กระบวนการคิดเชิงระบบ
 - 2.3 การคิดเชิงระบบกับกระบวนการแก้ปัญหา

3. วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรม เพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรมสังคมได้

มาตรฐานรายวิชา

อสม. นวัตกรรมสังคม

1. ปฏิบัติการริเริ่มสร้างสรรค์และออกแบบ คิดค้น พัฒนา หารูปแบบ กระบวนการ สิ่งของ หรือ องค์ความรู้เรื่องใหม่ๆ ในการพัฒนาชุมชน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาการสร้างสรรค์ การออกแบบนวัตกรรมสังคม การทำตัวแบบเพื่อนำเสนอในการตรวจสอบ การทำแบบสำเร็จและวางแผนการผลิตนวัตกรรม

>>> ขอบเขตรายวิชา : (ทฤษฎี 1 ชั่วโมง ฝึกปฏิบัติ 7 ชั่วโมง)

1. การสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม
 - 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 1.2 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์
 - 1.3 กระบวนการคิดสร้างสรรค์
 - 1.4 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
2. ออกแบบนวัตกรรมสังคม เพื่อชุมชน
 - 2.1 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ
 - 2.2 องค์ประกอบของการคิดเชิงออกแบบ
 - 2.3. การทำตัวแบบร่างเพื่อนำเสนอตรวจสอบ
 - 2.4. การนำเสนอแบบร่าง นวัตกรรมต่อชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วม และร่วมกันเป็นเจ้าของนวัตกรรม
 - 2.5. การทำแบบสำเร็จ การวางแผนการผลิตนวัตกรรม

4. วิชาการจัดการนวัตกรรม

วัตถุประสงค์รายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการนวัตกรรมในชุมชนตนเองได้

มาตรฐานรายวิชา

อสม.นวัตกรรมสังคม

ปฏิบัติการจัดการนวัตกรรมในชุมชนตนเอง

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับ การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม การจัดการความคิดและ ความสามารถ สร้างสรรค์การจัดการบัญชีนวัตกรรม การจัดการโครงการ การจัดการทรัพยากรบุคคล

>>> ขอบเขตรายวิชา : (ทฤษฎี 1 ชั่วโมง ฝึกปฏิบัติ 9 ชั่วโมง)

1. การจัดการนวัตกรรมสู่สภาพในระบบชุมชน

- 1.1 การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม (Innovation Strategy)
- 1.2 การจัดการความคิดและความสามารถสร้างสรรค์ (Ideas and Creativity Management)
- 1.3 การจัดการบัญชีนวัตกรรม (Portfolio Management)
- 1.4 การจัดการโครงการ (Project Management)
- 1.5 การจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management)

5. วิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้แอปพลิเคชันพื้นฐานในการสื่อสารด้านสุขภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและจรรยาบรรณการสื่อสาร
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะสื่อจริงและสื่อเท็จได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีเพื่อใช้งานได้จริง

มาตรฐานรายวิชา.

อสม.นวัตกรรมสังคม

1. ปฏิบัติการนำเทคโนโลยี โทรศัพท์มือถือ สื่อสารข้อมูล เช่น โทร ส่งข้อความ ผ่านแอปพลิเคชัน Line, Facebook
2. ปฏิบัติการนำแอปพลิเคชันพื้นฐาน มาใช้ในการดูแลประชาชน ให้ได้รับความช่วยเหลือกันทั่วถึง
3. ปฏิบัติการบันทึกภาพ บันทึกวิดีโอ ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาทำสื่อเผยแพร่ต่อประชาชนต่อไป

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์ผลงาน การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เทคนิคการถ่ายภาพนิ่ง การถ่ายภาพวิดีโอ การสร้างคอนเทนต์ด้วยโทรศัพท์มือถือ การถ่ายภาพและรายงานสถานการณ์ด้วยข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กฎหมายและจรรยาบรรณของการสื่อสาร การตรวจสอบสื่อ

>>> ขอบเขตรายวิชา : (ทฤษฎี ทฤษฎีร่วมกับปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติ 7.5 ชั่วโมง)

1. การใช้แอปพลิเคชันในการบูรณาการการทำงาน ทฤษฎี 30 นาที
 - การใช้แอปพลิเคชันพื้นฐาน
2. กฎหมาย และจรรยาบรรณของการสื่อสาร (ทฤษฎี 30 นาที)
3. การตรวจสอบสื่อ (ทฤษฎี 30 นาที)
4. การสร้างผลงานจากการทำงาน
 - การสร้างคอนเทนต์ด้านสุขภาพ เทคนิคการถ่ายภาพนิ่ง ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ในสถานการณ์โควิด-19 การถ่ายภาพวิดีโอ การตัดต่อวิดีโอด้วยแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ การสื่อสาร การถ่ายภาพเพื่อการรายงานสถานการณ์ด้วยข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้งาน เผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพในระบบออนไลน์ 6 ชั่วโมง (ทฤษฎี 1 ชั่วโมง ฝึกปฏิบัติ 5 ชั่วโมง)

6. วิชาฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียน เพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติ 12 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติการเป็นอสม.นวัตกรสังคมในพื้นที่ตนเอง

มาตรฐานรายวิชา

อสม.นวัตกรสังคม

1. ปฏิบัติการสร้างบทบาทประชาชน โดยใช้ศักยภาพของประชาชนในการดูแลสุขภาพตนเอง
2. ปฏิบัติการสร้างความตระหนักต่อประชาชน ในเรื่องการดูแลสุขภาพเป็นของคนทุกคนไม่ใช่คนใดคนหนึ่ง
3. ปฏิบัติการวางแผนการแก้ปัญหาชุมชน โดยวิเคราะห์ในเหตุและผลของปัญหาสุขภาพนั้น
4. ปฏิบัติการใช้ Application พันภัย อสม.ออนไลน์ ในการช่วยเหลือประชาชน และเฝ้าระวัง ควบคุม โรคโควิด 19
5. ปฏิบัติการใช้ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ ในการสร้างสื่อวัฒนธรรมสังคม ในการสื่อสารข้อมูลสุขภาพ
6. ปฏิบัติการออกแบบ วางแผน หารูปแบบ กระบวนการ การปฏิบัติแบบใหม่ๆ ในการสร้างวัฒนธรรมสังคม โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม บริบท คุณทรัพยากรของชุมชน ในการสร้างสรรค์ ตอบสนอง ความต้องการแท้จริงของคนในชุมชน

คำอธิบายรายวิชา

บูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมา กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเอง ในการเป็น อสม. นวัตกรสังคม ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยมีการประสานงาน การวางแผน การหาจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งการหารูปแบบ กระบวนการ การปฏิบัติแบบใหม่ๆ หรือพัฒนาเรื่องเดิมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึง บริบท และคุณทรัพยากรของชุมชนตนเองเสมอ

>>> ขอบเขตรายวิชา (ฝึกปฏิบัติ)

1. ฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียน เพื่อสร้างปัญญาปฏิบัติภาคสนามด้วยการสวมบทบาท อสม.นวัตกรสังคมในการพัฒนาชุมชน 12 ชั่วโมง (การปฏิบัติ)

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นวัตกร โดยการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในหลายวิธี อาทิ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การอบรมในห้องเรียน ในระบบออนไลน์ การเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านระบบออนไลน์

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

1. เน้นกระบวนการ: กระบวนการสร้างความตระหนัก, กระบวนการกลุ่ม, การแสดงความคิดเห็นและ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์, อภิปราย, ตั้งประเด็นคำถาม
2. วิทยาการบรรยาย
3. สุ่มถามผู้เรียน/การถามตอบในกลุ่มใหญ่/การเล่นเกม
4. แบ่งกลุ่มปฏิบัติตามใบงาน
5. นำเสนอผลงานกลุ่ม
6. ฝึกปฏิบัติ
7. บทบาทสมมติ/วิเคราะห์ สถานการณ์จริง ตัวอย่างของจริง
8. ศึกษาใบความรู้ /วีดิทัศน์ /สื่อออนไลน์
9. ทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้และประเมินผล
10. สรุปความรู้/บทเรียน ร่วมกันเติมเต็ม/วิทยาการเพิ่มเติมเนื้อหา

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

1. ฝึกปฏิบัติตามใบงาน
2. ฝึกปฏิบัติการเป็นนักสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรม
3. ฝึกปฏิบัติการจัดการนวัตกรรมในชุมชน
4. ฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชัน
5. บูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษาสู่การปฏิบัติงานจริงในการเป็น อสม. นวัตกรรมสังคมสังคม สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน โดยคำนึงถึง บริบททุนทรัพยากรทางสังคม ของพื้นที่ตนเอง

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. แบบทดสอบ
4. อุปกรณ์ประกอบการประชุมกลุ่ม/การฝึกปฏิบัติ
5. ตัวอย่างของจริง/วิเคราะห์เหตุการณ์จริง
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/คลิปภาพ/คลิปเสียง/สื่อวีดิทัศน์/เกม
7. เอกสารประกอบการอบรม

แหล่งการเรียนรู้

1. เว็บไซต์กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานด้านสุขภาพ
2. สื่อต่าง ๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร จุลสาร รายงานประจำปี รายงานสถานการณ์สุขภาพ งานวิจัย บทความวิชาการ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

การประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน จะดำเนินการร่วมกันหลายวิธี โดย

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นวัตกรรม ต้องเข้ารับการอบรมครบเต็มเวลา ตามหลักสูตร ที่กำหนดและครบทุกหัวเรื่องของทุกวิชา
2. การวัดผลและประเมินผล โดยวิธี

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ทักษะการสื่อสารและประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินทักษะการสื่อสารและการนำเสนอผลงาน	มีทักษะการสื่อสาร ในระดับ ดีมากขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วม	มีพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วม ในระดับ ดีมากขึ้นไป
ทำแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ผู้เรียนมีความรู้ผ่านในระดับ ดีมาก
ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบร่างนวัตกรรม	แบบประเมินแบบร่างนวัตกรรม	มีแบบร่างนวัตกรรมคะแนน ในระดับ ดีมากขึ้นไป
ออกแบบนวัตกรรมสังคม	ผลงานนวัตกรรมตามสถานการณ์จริง	มีนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในชุมชน
การปฏิบัติตนเป็น อสม. นวัตกรรมสังคม	แฟ้มสะสมผลงาน	มีแฟ้มสะสมผลงาน และชั่วโมงเรียน ครบตามกำหนด

การจบการฝึกอบรม

เมื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นวัตกรรมสังคม เข้ารับการอบรมเต็มเวลา และเรียนจบทุกหัวข้อวิชาตามหลักสูตรที่กำหนด รวมทั้งการปฏิบัติงานตามกิจกรรมและเกณฑ์ที่กำหนด (requirement) และมีผลการปฏิบัติจริง ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผล ตามที่กำหนดทุกรายการ จึงจะถือว่าจบการฝึกอบรม

แผนการจัดการเรียนรู้

1. วิชาอสม. นวัตกรรมสังคม

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม และการเป็น อสม.นวัตกรรมสังคม ในเรื่องคุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ในฐานะอสม.นวัตกรรมสังคม ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม การรับรู้ความสามารถตนเอง ความรู้เกี่ยวกับไวรัสโคโรนาและโรคไม่ติดต่อ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในบทบาทของการเป็นอสม.นวัตกรรมสังคม
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม

1. ใบความรู้
2. กิจกรรมนันทนาการ
3. คลิปวิดีโอ
4. กระดาษปฐพี สีเทียน ปากกามาร์คเกอร์

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. นำเข้ากิจกรรม ในการรู้จักตนเองผ่านหัวข้อ ฉันนี่แหละ...เป็นนวัตกรรม
 - 1.1 วิทยากรให้ผู้เรียนยืนเป็นวงกลม สองวงซ้อนกัน ยืนหันหน้าเข้าหากัน วิทยากรนำร้องเพลง “สวัสดี สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาร่วมกัน เธอและฉัน พบกันสวัสดี” ผู้เรียนแนะนำตัวต่อกัน และหยิบผลัดเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ จนครบวง
 - 1.2 ผู้เรียนจับคู่ ผลัดกันถามตอบอีกฝ่าย ในการแลกเปลี่ยนประเด็น “สิ่งที่ทำใหม่ๆ ในเรื่องที่ไม่เคยทำครั้งล่าสุดคืออะไร เมื่อไหร่ และทำกับใคร (ตัวเองหรือคนอื่น)”
 - 1.3 วิทยากรแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ให้ผู้เรียน เขียนความคิดเห็นในประเด็น “การเป็นนวัตกรรมคืออะไร”
 - 1.4 ผู้เรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
 - 1.5 วิทยากรสรุปประเด็น ในเรื่อง ลักษณะของนวัตกรรม 5I และบทบาทของการเป็นอสม. นวัตกรรมสังคม

กิจกรรมที่ 2

1. วิทยากร ให้ผู้เรียน ดู วิดีโอ อสม. grab drug

<https://www.youtube.com/watch?v=ijgw43Vqnxo> และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในกลุ่ม ประเด็น

“สิ่งที่ปฏิบัติใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา” และนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดย วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญ

2. วิทยากรสรุปประเด็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ นวัตกรรมสร้างนวัตกรรม โดยเพิ่มเติมในเรื่อง ความหมาย ประเภท องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมที่คาดหวัง และแนวทางการพัฒนานวัตกรรม

ประเมินผล

จากการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม การตอบคำถาม การนำเสนอความคิดเห็น การทำแบบทดสอบ หลังเรียน

เครื่องมือวัดผล

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม แบบสังเกตการนำเสนอของผู้เรียน/นำเสนอผลงานกลุ่มแบบทดสอบ หลังเรียน

2. วิชาบูรณาการกับการคิดเชิงระบบ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาข้อมูลโครงสร้างขององค์กรชุมชน ระบบสุขภาพชุมชน การคิดเชิงระบบ การระบุปัญหา การคิดวิเคราะห์เหตุและผลของปัญหาในชุมชน การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชุมชน การคิดแก้ปัญหาเชิงระบบ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชุมชนตนเองได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงระบบ สามารถเชื่อมโยงหาเหตุและผลในการคิดแก้ปัญหา

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. วีดีโอ
4. เกม
5. กระดาษปฏิว สีสัน ปากกามาร์คเกอร์

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. นำเข้าสู่บทเรียน โดยกิจกรรมนันทนาการ โดยให้ผู้เรียนเล่นเกม Who are you เาคนนั้นคือใคร เช่น ใครเป็นนักข่าวประจำหมู่บ้าน ใครเป็นพิธีกร ที่พูดเก่งที่สุด ใครเป็นนักกิจกรรมตัวยง ใครเป็นพ่อพราหมณ์ เป็นต้น ถ้าเป็นการอบรมในห้องเรียน ผู้เรียนจดคำตอบลงในกระดาษไว้ ถ้าเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน ผู้เรียนสามารถบันทึกคำตอบลงในโทรศัพท์มือถือ

- วิทยากรถามความรู้สึกของผู้เรียนหลังเล่นเกมได้อะไรจากกิจกรรมนี้

กิจกรรมที่ 2

1. วิทยากรให้ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ในการวิเคราะห์ สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ โดยวิทยากรเป็นผู้เสนอประเด็นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ เช่น ประเด็น บุคคล สถานที่ อาชีพ สิ่งที่มี สิ่งที่เด่น ของชุมชน เป็นต้น โดยเขียนใส่กระดาษ และนำเสนอ

1.1 กรณีอบรมนอกห้องเรียน ผู้เรียนสามารถบอกเล่าด้วยการ ถ่ายภาพหรือ

วีดีโอ ในการนำเสนอการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชุมชนตนเอง

1.2 วิทยากรสรุปเพิ่มเติมในเรื่อง โครงสร้างองค์กรชุมชน และระบบสุขภาพชุมชน

กิจกรรมที่ 3

1. นำเข้าสู่บทเรียน ผู้เรียนเล่นเกม ใครเป็นงูโมย โดยดูวิดีโอและท่ายปริศนา 11 ข้อ <https://www.youtube.com/watch?v=OsPQ4388EAU&t=189s> (สื่อตัวอย่าง) โดยจดคำตอบไว้ และวิทยาการสอบถามความรู้สึกละหลังเล่นเกม (กระตุ้นให้คิด)

2. ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน และกำหนดปัญหาหรือสิ่งที่เกิดในชุมชนอะไรก็ได้ โดยอิงจากชุมชนตนเอง เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงหาเหตุที่เกิดและผลที่ตามมา รวมทั้งวิธีการในการคิดแก้ปัญหา และนำเสนอหน้าห้อง

3. วิทยาการสรุปผลและบรรยายเพิ่มเติม เรื่อง

- ความหมายการคิดเชิงระบบ
- กระบวนการคิดเชิงระบบ
- การคิดเชิงระบบกับการแก้ไขปัญหา

4. ผู้เรียนปรับปรุงผลการวิเคราะห์เชื่อมโยง ตามการคิดเชิงระบบและนำเสนออีกครั้ง โดยมีวิทยาการแนะนำ

ประเมินผล

การนำเสนอ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ชุมชน การนำเสนอการวิเคราะห์เหตุและผล ตามแนวคิดเชิงระบบ

เครื่องมือวัดผล

แบบประเมินการนำเสนอ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ชุมชน แบบประเมินการนำเสนอการวิเคราะห์เหตุการณ์ ตามแนวคิดเชิงระบบ

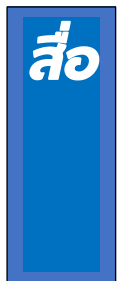
3. วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อ ชุมชนวิถีชีวิตใหม่

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาการสร้างสรรค์ การออกแบบนวัตกรรมสังคม การทำตัวแบบเพื่อนำเสนอในการตรวจสอบ การทำแบบสำเร็จและวางแผนการผลิตนวัตกรรม

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรมสังคมได้

1. ใบความรู้
2. ตัวอย่างสื่อนวัตกรรม
<https://www.youtube.com/watch?v=jaE92oCy7K8>
สื่อไอเดีย ในการเป็น Youtuber
3. คลิปวิดีโอ
4. กระดาษปรีฟ สี่เทียน ปากกามาร์คเกอร์

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. นำเข้าสู่บทเรียน โดยผู้เรียนดูวิดีโอ

<https://www.youtube.com/watch?v=bCwyzuATUnY&t=1s> (ไม่มีวิวกุตไหนที่คนไทยเอาชนะไม่ได้) และ
สอบถามผู้เรียน ในประเด็น สิ่งที่ได้เรียนรู้จากวิดีโอนี้ และต่อด้วยการดูวิดีโอ

<https://www.youtube.com/watch?v=P1s9CxmRn-w> (การคิดเชิงออกแบบ แนวทางการแก้ไขปัญหา
แบบใหม่) เพื่อจุดประกายความคิดในการสร้างสรรค์และออกแบบ

2. วิทยาการเพิ่มเติมความรู้เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงออกแบบ

กิจกรรมที่ 2

1. ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ในการปฏิบัติการสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรมสำหรับ
ชุมชนตนเอง โดยอิงจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ในการทำตัวแบบร่างนวัตกรรม โดยมีวิทยากรทำหน้าที่
เป็นที่ปรึกษาในการสร้างสรรค์และออกแบบ

2. ผู้เรียนนำเสนอแบบร่าง และรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง

3. ผู้เรียนปรับปรุงแบบร่างตามคำแนะนำ และนำเสนออีกครั้ง
4. ผู้เรียนทำตัวแบบสำเร็จนวัตกรรม มีการทดลองใช้ หรือ เผยแพร่ และนำข้อคิดเห็นมาพัฒนาปรับปรุงเพื่อวางแผนในการผลิตนวัตกรรมต่อไป

ประเมินผล

ประเมินแบบร่างนวัตกรรม

เครื่องมือวัดผล

แบบประเมินตัวแบบร่างนวัตกรรม

4. วิชาการจัดการนวัตกรรม

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับ การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม การจัดการความคิดและความสามารถสร้างสรรค์ การจัดการบัญชีนวัตกรรม การจัดการโครงการ การจัดการทรัพยากรบุคคล

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการนวัตกรรมในชุมชนตนเองได้

ใบความรู้

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. วิทยาการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรม ใน 4 ประเด็น ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม (Innovation Strategy)
 - 1.2 การจัดการความคิดและความสามารถสร้างสรรค์ (Ideas and Creativity Management)
 - 1.3 การจัดการบัญชีนวัตกรรม (Portfolio Management)
 - 1.4 การจัดการโครงการ (Project Management)
 - 1.5 การจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management)

กิจกรรมที่ 2

1. ผู้เรียนปฏิบัติการในการจัดการนวัตกรรมในชุมชนตนเอง ได้แก่

1.1 ผู้เรียนกำหนดเงื่อนไขการสร้างนวัตกรรม ผู้เรียนเป็นผู้พิจารณาว่าจะทำนวัตกรรมอะไร ใช้เครื่องมือ เทคโนโลยี อย่างไร ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำนวัตกรรม และประเมินศักยภาพที่มาจากความคิดริเริ่ม โดยมีการจัดลำดับความสำคัญ ในการเลือกลำดับในการจัดทำนวัตกรรม

1.2 ผู้เรียนทบทวนความคิดตัวเอง ด้วยการเขียนภาพนวัตกรรม ที่ต้องการสร้างสรรค์ขึ้นมา ด้วยการมองด้วยมุมมองใหม่ๆ หรือมองกลับด้านจากที่จุดตัวเองยืนอยู่

1.3 ผู้เรียนทบทวนนวัตกรรมในชุมชนตนเอง ว่ามีอะไรบ้าง และทำลิสต์รายชื่อนวัตกรรมในชุมชนที่ตนเองมีอยู่

1.4 ผู้เรียนสามารถหาผู้ร่วมจัดทำด้วยในการสร้างนวัตกรรมครั้งนี้ และผู้เรียนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากผู้อื่น เช่น การศึกษาจากนวัตกรรมจากชุมชนใกล้เคียง เป็นต้น ใช้กลยุทธ์การพัฒนาบทบาทประชาชน ที่มีบทบาทสำคัญ 4 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การปรับเจตคติ แนวคิด ของบุคลากร การปรับแผนงาน การพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งการสร้างบทบาทของประชาชน เมื่อผู้เรียนทำทุกอย่างเป็นไปตามลำดับทั้งหมดนี้จะเกิดการพัฒนารอบบาทของประชาชน โดยวิทยากรจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาตลอดการจัดทำ

1.5 ผู้เรียนถ่ายทอดแนวคิดนวัตกรรมของตนเอง โดยวิทยากรเป็นผู้เปิดเวที ในการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนวัตกรรมที่ตนปฏิบัติ อาจเป็นเวทีมหาชน หรือ เวทีแบบออนไลน์ ตามแต่บริบท

ประเมินผล

มีการจัดการนวัตกรรมในชุมชน

เครื่องมือวัดผล

การจัดการนวัตกรรมในชุมชน (แฟ้มสะสมผลงาน)

5. วิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์ผลงาน การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เทคนิคการถ่ายภาพนิ่ง การถ่ายภาพวิดีโอ การสร้างคอนเทนต์ด้วยโทรศัพท์มือถือ การถ่ายภาพและรายงานสถานการณ์ด้วยข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กฎหมายและจรรยาบรรณของการสื่อสาร การตลาดรู้สื่อ

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้แอปพลิเคชันพื้นฐานในการสื่อสารด้านสุขภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและจรรยาบรรณการสื่อสาร
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะสื่อจริงและสื่อเท็จได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีเพื่อใช้งานได้จริง

1. ใบความรู้
2. ภาพและวิดีโอ

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. นำเข้าสู่บทเรียน หัวข้อ การใช้แอปพลิเคชันในการบูรณาการการทำงาน โดยวิทยากร เปิดคลิปวิดีโอ (สื่อตัวอย่าง)

- การใช้แอปพลิเคชันพื้นฐาน <https://www.youtube.com/watch?v=cnE766fP56I>
- การระบุตำแหน่ง ผู้สูงอายุ ตัดบ้าน ติดเตียง <https://www.youtube.com/watch?v=k-S4OdgU0IE>

[S4OdgU0IE](https://www.youtube.com/watch?v=k-S4OdgU0IE)

วิทยากรสอบถามผู้เรียน ในประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันในการทำงาน ในบทบาทตนเอง โดยให้ผู้เรียน เป็นผู้เล่าประสบการณ์

1.1 กรณีจัดอบรมในห้องเรียน (Face to Face) วิทยากรเปิดเวที ให้ผู้เรียนมานำเสนอหน้าห้อง เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชัน

1.2 กรณีจัดอบรมแบบอิงการปฏิบัติจริง หรือ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนสามารถส่งภาพถ่าย/วิดีโอประสบการณ์การดำเนินงาน ผ่านช่องทาง social หรือวิทยากรสนทนากลุ่มผ่านแอปพลิเคชัน Line เป็นต้น

1.3 วิทยากรเสริมเพิ่มเติม ในเรื่องการใช้งานแอปพลิเคชัน (สามารถเลือกบรรยายแอปพลิเคชันอื่นที่เหมาะสมต่อบริบทของพื้นที่)

กิจกรรมที่ 2

1. วิทยาการนำเข้าบทเรียนกฎหมาย และจรรยาบรรณของการสื่อสาร โดยสอบถามทางผู้เรียน ในเรื่อง
 - การถ่ายภาพผู้ป่วยต้องระวังในเรื่องไหนบ้าง
 - การถ่ายภาพ ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของรูปก่อนหรือไม่
2. วิทยาการยกตัวอย่างการละเมิดเกี่ยวกับกฎหมายและจรรยาบรรณของการสื่อสาร โดยให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยวิทยาการสรุปเพิ่มเติม

กิจกรรมที่ 3

1. วิทยาการเปิดภาพสื่อจริง และสื่อเท็จ ให้ผู้เรียนตอบคำถาม โดยผู้เรียนจดคำตอบไว้ในกระดาษ และวิทยาการหาคนที่ตอบถูกมากที่สุด ในการมอบรางวัลด้วยคำชม
2. วิทยาการให้ผู้เรียนจับกลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็น วิธีการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของข่าว และให้ผู้เรียนนำเสนอ
3. วิทยาการสรุปบทเรียนในประเด็นการสังเกตข่าวจริงและข่าวปลอม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงสอบถามเพิ่มเติมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

กิจกรรมที่ 4

1. นำเข้าสู่บทเรียน หัวข้อ การสร้างผลงานจากการทำงาน โดย วิทยาการเปิดตัวอย่างภาพถ่าย / วิดีโอ ที่ถ่ายโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ
 - 1.1 วิทยาการเพิ่มเติมเทคนิคการถ่ายภาพ การสร้างคอนเทนต์ด้านสุขภาพ การถ่ายวิดีโอ การตัดต่อวิดีโอ การถ่ายภาพเพื่อการรายงานสถานการณ์ด้วยข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
 - 1.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการถ่ายภาพและวิดีโอ โดยสามารถปฏิบัติตามวิธีชีวิตตนเอง สามารถบูรณาการการทำงานให้เหมาะสม
2. ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานด้วยความรู้ทางเทคโนโลยี โดยให้มีเนื้อหาสาระ สอดแทรก โดยผลงานเป็นภาพหรือวิดีโอและส่งผลงานให้วิทยาการประเมินทางช่องทาง Social ที่วิทยาการกำหนด

ประเมินผล

1. การใช้ Application
2. ผลงานภาพ/วิดีโอ อย่างน้อย 1 ผลงาน
3. การทดสอบความรู้หลังเรียน

เครื่องมือวัดผล

1. แบบประเมินการใช้ Application
2. ผลงานสื่อที่สร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี 1 ผลงาน
3. แบบทดสอบความรู้หลังเรียน

6. วิชาฝึกปฏิบัติและถอดบทเรียนเพื่อสร้างปัญญา

ปฏิบัติ12 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

บูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมา กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเอง ในการเป็น อสม.นวัตกรสังคม ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยมีการประสานงาน การวางแผน การหาจุดมุ่งหมายในการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งการหารูปแบบ กระบวนการ การปฏิบัติแบบใหม่ๆ หรือพัฒนาเรื่องเดิมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึง บริบท และทุนทรัพยากรของชุมชนตนเองเสมอ

วัตถุประสงค์รายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติการณ์เป็นอสม.นวัตกรสังคมในพื้นที่ตนเอง

ใบความรู้

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1

1. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการณ์เป็นอสม.นวัตกรสังคม ในพื้นที่ตนเอง โดยมีการบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมาทั้งหมดในการเป็น อสม.นวัตกรสังคม รวบรวมผลการทำงานเป็นรูปภาพ หรือวิดีโอ

กิจกรรมที่ 2

1. วิทยากรจัดเวทีในการเสวนา การเป็นอสม.นวัตกรสังคม ร่วมกันอภิปรายและถอดบทเรียน

ประเมินผล

การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (มีผลงานนวัตกรรมสังคมในชุมชนตนเอง)

เครื่องมือวัดผล

แฟ้มสะสมผลงาน

บรรณานุกรม

1. เกียรติกร ประเสริฐ และธีระพล หะมะรุสินทร์. (ม.ป.ป.). แรงจูงใจและการโน้มน้าว. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]
2. โกเมตร จีงเสถียรทรัพย์, คณิศร เต็งรัง, ราชธี ปิ่นแก้ว และวริญญา เพ็ชรคง. (2545). วิกิชุมชน คู่มือการเรียนรู้ ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขสูง, นนทบุรี.
3. คำประกาศสิทธิ์และข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย. (2558). [ป้ายประกาศ]. นนทบุรี.
4. จุฑารัตน์ บันดาลสิน. (2557). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่นวัตกรรมบริการ. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(3), 9-17.
5. ชื่นฤทัย กาญจนจิตรรา และ วาสนา อ้อมอม. (2545). นวัตกรรมสังคม การให้ความหมายและลักษณะกิจกรรมในประเทศไทย ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางการสนับสนุน นวัตกรรมสังคม” (หน้า 2-8). กรุงเทพฯ.
6. นิชาพร ศรีนวล. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการตนเองด้านนวัตกรรมสุขภาพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
7. ติวมาสเตอร์. (2563). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. สืบค้นจาก shorturl.asia/dOuk9
8. ธาดา ราชกิจ. (2562). กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking). [เว็บไซต์] สืบค้นจาก <https://th.hnote.asia/orgdevelopment/190702-design-thinking/>
9. ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารพยาบาลทหารบก, 16(1), 8-13.
10. กานนท์ คัมสุภา. (2562). นวัตกรรมท้องถิ่นกับการแพร่กระจายนวัตกรรมสู่ชุมชน. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 13(2), 258-287.
11. มารุฒ พัฒพล. (ม.ป.ป.). การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมรองศาสตราจารย์. ใน เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา สัมมนาวัตกรรมการโค้ชเพื่อการรู้คิด (หน้า 5-12). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
12. โรงพยาบาลบางลำ. (2562). การถ่ายภาพหรือบันทึกเสียงในขณะแพทย์และพยาบาล. [เว็บไซต์] สืบค้นจาก <https://bit.ly/3dcMTZc>
13. วสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ การศึกษาทฤษฎีฐานราก. veridian E-Journal Silpakorn University, 8(2).
14. สถาบันเซนต์ฟรังซิส และ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA). (2564). เอกสารประกอบการเรียนออนไลน์. สืบค้นจาก SI School (socialinnovation.school)
15. สถาบันวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน. (2556). ระบบสุขภาพชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน. กรุงเทพฯ.
16. สราชนันท์ อินทนนท์. (2562). รู้เท่าทันข่าว (News Literacy). กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน.
17. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). 10 เคล็ดลับ สังเกตข่าวปลอม รู้เท่าทันสื่อ. สืบค้นจาก 10 เคล็ดลับ สังเกตข่าวปลอม รู้เท่าทันสื่อ - [Thaihealth.or.th](https://thaihealth.or.th) | สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
18. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (ม.ป.ป.). ถอดรหัสนวัตกรรม สสส. เล่ม 2. กรุงเทพฯ.
19. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การคิดเชิงสร้างสรรค์.

20. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). มาฝึกฝนทักษะ 5I เพื่อเป็นนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21. ค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.nia.or.th/5I>
21. สิริวดี พรหมน้อย, วาสนา พันธุ์ทอง, สร้อยรัตนดา สามโพธิ์ศรี, และสื่บ อินสื่บ. (2562). จะโหยดโมเดล นวัตกรรมการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ชุมชนบ้านนุ่งวังจิ้ว จังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารวิจัยเพื่อการ พัฒนาเชิงพื้นที่, 12(1), 41-58.
22. อนุชา โสมาบุตร. (2556). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/learning-and-innovation-skills/>
23. อมร นนทสุต. (2557). นวัตกรรมสังคมในการจัดการระบบสุขภาพ
24. อมร นนทสุต. (ม.ป.ป.). บทบาทนวัตกรรมสังคม ยุคประเทศไทย 4.0

ກາດພນວກ

ใบความรู้

ใบความรู้ที่ 1

วิชา อสม.นวัตกรสังคม

1. การเป็นนวัตกรสังคม

นวัตกรสังคม (Social Innovator)

คือ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรหรือชุมชน ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สร้างกิจกรรม วิจัยคิด หรือโอกาสใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อสานประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนหรือสังคม มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานต่อเนื่อง ไม่ท้อถอยจนกว่าจะบรรลุผลตามที่ได้ตั้งใจไว้ (1)

อสม.นวัตกรสังคม (Social Innovator Village Health Volunteer)

คือ อสม.ผู้สร้างรูปแบบใหม่ ริเริ่มแก้ปัญหาสำคัญ จำเป็น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิมแก้ไขปัญหาลงกายใต้บริบท ข้อจำกัดที่เป็นอยู่ ใช้สิ่งประดิษฐ์ช่วย คิดค้นรูปแบบ วิธีการแก้ปัญหาที่เร็วขึ้น ได้ผลมากขึ้น (ทำน้อยแต่ได้ผลลัพท์มากขึ้นกว่าเดิม)

1.1 คุณลักษณะของนวัตกร 5I

ทักษะ 5I อันเป็นลักษณะเฉพาะของนวัตกร ได้แก่ Inspiration มีแรงบันดาลใจ Imagination มีจินตนาการ Ideation มีความคิดริเริ่มหลากหลาย Integration มีความสามารถในการวางแผนเชิงองค์รวม Implementation มีความสามารถในการนำไปปฏิบัติและขยายผล

1.2 บทบาทของอสม.นวัตกรสังคม

1. เป็นผู้นำทางสังคมเชิงปัญญาปฏิบัติ ทำตนเป็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในชุมชน
2. สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือต่อยอด พัฒนาสิ่งที่มียู่เดิมในชุมชน บนฐานการเรียนรู้จากที่มีอยู่ ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ค้นหา เช่น รูปแบบ สิ่งของ หรือกระบวนการให้ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาชุมชน
3. จัดการนวัตกรรม และสื่อสาร 2 ทางในปัญญาปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนตระหนัก เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ในการดูแลสุขภาพ และคุณภาพชีวิต ได้ด้วยตนเอง
4. สร้างบทบาทของประชาชน ด้วยการให้คำแนะนำประชาชนในการดูแลสุขภาพ
5. สร้างความเข้าใจ เข้าใจ ดูแลสุขภาพกายและใจของประชาชน

6. นักกระบวนการชุมชน
7. เผยแพร่นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน
8. เผยแพร่ประสบการณ์ แนวคิดของตนเองในการพัฒนานวัตกรรมในชุมชน
9. สร้างแรงบันดาลใจ

2. ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสังคม

2.1 ความหมายของนวัตกรรมสังคม

นวัตกรรมสังคม (Social Innovation)

หมายถึง แนวคิดหรือความคิด ยุทธศาสตร์ องค์กร และ/หรือกระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทของประชาชนและสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีความรอบรู้ และทักษะตลอดจนทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกให้สามารถยืนได้ด้วยตัวเอง

2.2 ประเภทของนวัตกรรม

การจำแนกประเภทของนวัตกรรม แบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ โดยทั่วไปแล้ว นวัตกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ใหญ่ได้แก่

- 1) Product Innovation เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหรือพัฒนา ผลิตภัณฑ์และบริการ (Tangible product and Intangible product)
- 2) Process Innovation เป็นนวัตกรรมกระบวนการ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มองในเรื่องของการเพิ่มผลผลิต โดยจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของความรู้ทางด้านเทคโนโลยี มาพัฒนากระบวนการผลิต
- 3) Organization Innovation เป็นนวัตกรรมที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการและบริหารองค์กร ซึ่งจะต้อง ใช้ความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการมาปรับปรุงโครงสร้างองค์กรใหม่

2.3 องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมที่คาดหวัง

- 1) มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะนำไปสู่การลดลงของปัญหาสุขภาพที่ยั่งยืน
- 2) มีการบูรณาการและความร่วมมือทั้งในเชิงเทคนิควิชาการ และการปฏิบัติการของฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนการแสดงผลบทบาทของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย
- 3) มีการพัฒนาสังคมที่เป็นรูปธรรม เกิดสังคมพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยที่สุขภาพเป็นส่วนหนึ่ง
- 4) เกิดความเป็นธรรมในเชิงโอกาสของการได้รับการพัฒนา รวมทั้งบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ดี มีศักดิ์ศรี

ในการค้นหาความคิดใหม่ที่เป็นต้นกำเนิดของนวัตกรรมนั้น เราคำนึงถึงมิติต่าง ๆ คือ

- 1) มีคุณค่าต่อสังคม หมายถึงคนส่วนใหม่ต้องมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม
- 2) ประชาชนสามารถดำเนินการได้เอง
- 3) ต้องมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทั้งคน เงิน และเวลา เมื่อเทียบกับผลผลิตที่ได้รับ
- 4) ต้องมีประสิทธิภาพคือสามารถทำให้ปัญหาลดลงได้

กล่าวคือ นวัตกรรมสังคม คือ การทำในรูปแบบ กระบวนการ สิ่งของ หรืออะไรก็ได้ ที่เป็นความรู้นี้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาชุมชน หรือพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้น

2.4 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสังคม

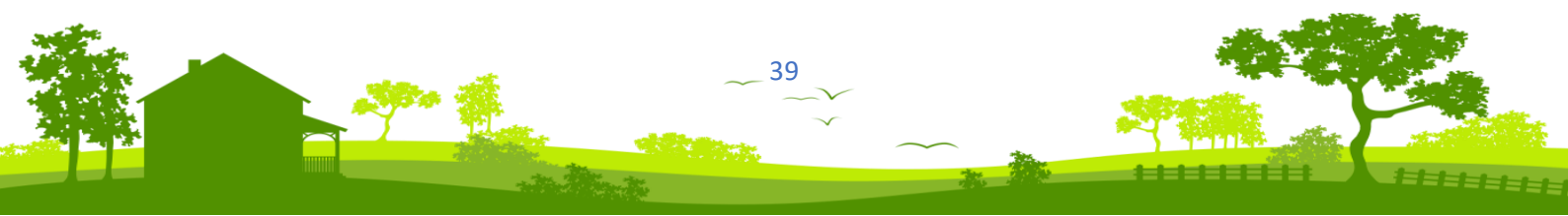
1) การค้นหาความคิดใหม่ ๆ ทำได้หลายวิธี เช่น การกระตุ้น การให้โอกาสประชาชนผู้ร่วมโครงการได้คิดค้นวิธีการ หรือสิ่งใหม่ ๆ จากงานที่ปฏิบัติอยู่ การเปิดหูเปิดตาให้ได้เห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับตำบลอื่นๆ การแนะนำให้สร้างเครือข่ายด้วยสื่อสังคมสมัยใหม่ Facebook, Twitter, Line ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มีความสนใจในพื้นที่อื่น การจัดนิทรรศการ การดูงาน การกำหนดหมายว่า การจัดทำ “บัญชีนวัตกรรมสังคม” เพื่อเผยแพร่และใช้อ้างอิง เป็นต้น

2) การคัดเลือกโครงการ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ควรพิจารณาให้สมดุลระหว่าง ความเสี่ยงกับโอกาสของการค้นพบสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ ระวังอย่าเคร่งครัดจนเกินไปในการพิจารณาโครงการว่า เมื่อทำแล้วต้องได้ผลอย่างนั้น อย่างนี้ เพราะการวางกรอบอย่างเคร่งครัดจะทำให้เสียโอกาสค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งบางครั้งได้มาอย่างเหนือความคาดหมาย กรณีเช่นนี้ย่อมเกิดขึ้นได้ เราต้องยอมรับความจริงว่าโครงการที่ล้มเหลวอาจเกิดขึ้นและบางครั้งมีจำนวนมากกว่าโครงการที่สำเร็จเสียอีก แต่โอกาสที่สำเร็จเพียงครั้งเดียวก็อาจเกินคุ้มค่ากับความล้มเหลวและการสูญเสีย

3) การสนับสนุนโครงการ การสร้างนวัตกรรมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา จึงควรเปิดโอกาสให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติร่วมกับประชาชนได้ช่วยกันคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ส่วนการใช้งบประมาณซึ่งปกติมีระเบียบการใช้จ่ายที่เคร่งครัดและเน้นผลผลิต ควรพิจารณาจากแหล่งสนับสนุนอื่นๆ เช่น กองทุนต่างๆ ทั้งในระดับส่วนกลางหรือที่ตำบล มูลนิธิ เงินบริจาคหรือการใช้วิธีบูรณาการ

4) การติดตาม ประเมินผล ควรใช้วิธีการของแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ในการกำหนดจุดหมายปลายทาง บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กิจกรรมสำคัญ และองค์ประกอบอื่น เพื่อติดตามความก้าวหน้า ตัวชี้วัดดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติ (ประชาชน) เป็นผู้ใช้ ซึ่งจะแตกต่างกับที่ราชการใช้

5) การขยายผล สำหรับภายในกระทรวงสาธารณสุข ควรเป็นบทบาทของผู้ตรวจราชการ แต่การขยายผลอาจเกิดขึ้นโดยองค์กรผู้ที่เกี่ยวข้องในสาขาอื่น หากนวัตกรรมยังประโยชน์ให้เกิดกับองค์กรเหล่านั้นทางใดทางหนึ่ง

นวัตกรรมสังคมในระบบสุขภาพ

ตัวอย่างนวัตกรรม

1) นวัตกรรม ลานกะลา พืช ทำบาหวาน ปี 2560

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหาดปู้ด้าย ตำบลนาแสง อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

วิธีปฏิบัติ

เวลาเดินทอดรูงเท้าเดินโดยใช้ฝ่าเท้าเหยียบตามทางเดินของจวนเพื่อนวดเท้าประมาณ 15-30 นาที

ข้อบ่งชี้ การนัดทำเพื่อสุขภาพ

1. กดนวดกระตุ้นเส้นประสาทบริเวณฝ่าเท้า
2. ปรับการทำงานของเส้นประสาทบริเวณเท้าให้ทำงานอย่างสมดุล
3. ช่วยให้ระบบไหลเวียนเลือดในร่างกายดีขึ้น
4. นวดเท้าด้วยวิธีการเดิน ช่วยให้ผู้ป่วยได้เคลื่อนไหวร่างกายและออกกำลังกาย

2) ตัวอย่างนวัตกรรมเพื่อสังคมระดับโลก คือ ธนาคารคนจน ที่เข้ามาแก้ปัญหาคนจนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุน เนื่องจากขาดสินทรัพย์ค้ำประกัน โดยใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคม เพื่อทำเป็นลักษณะการประกันกลุ่ม แทนการใช้สินทรัพย์ค้ำประกัน

3) Wikipedia.com ที่เป็นสารานุกรมที่คนทั่วโลกสามารถเข้ามาร่วมกันแก้ไขข้อมูล และเผยแพร่ข้อมูลก็ถือเป็นนวัตกรรมสังคมเช่นกัน

4) Fair Trade Movement หรือ การค้าที่เป็นธรรมเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างระดับโลกที่พัฒนามาตรฐาน และกำหนดราคาตลาดเพื่อให้เป็นธรรมแก่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

5) นวัตกรรมระดับโลกที่มาจากภาครัฐคือ We Taiwan ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดนโยบายที่จะนำมาใช้จริง

ที่มา: (1) นวัตกรรมสังคม การให้ความหมายและลักษณะกิจกรรมในประเทศไทย

ชื่นฤทัย กาญจนจิตราและวาสนาอ้อมอม. 2554: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

(2) อมร นนทสุต. 2557. นวัตกรรมสังคมในการจัดการระบบสุขภาพ

(3) อมร นนทสุต. บทบาทของนวัตกรรมสังคม ยุคประเทศไทย 4.0

(4) (Online).<https://www.nia.or.th/5/>

(5) (Online). [ประเภทของนวัตกรรม – Warakon's blog \(home.blog\)](#), 21 สิงหาคม 2562

(6) สถาบันเซนต์ฟรังซิส และ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA). เอกสารประกอบการเรียนออนไลน์

โรงเรียนนวัตกรรมทางสังคม

ใบความรู้ที่ 2

วิชารู้รอบชุมชน กับการคิดเชิงระบบ

1. รู้รอบชุมชน

1.1 โครงสร้างองค์กรชุมชน

โครงสร้างองค์กรชุมชน (Community Organization) คือระบบความสัมพันธ์ที่หลากหลายที่ซ้อนทับอยู่ในชุมชน ประกอบด้วยบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การศึกษาโครงสร้างองค์กรชุมชนทำให้เกิดประโยชน์คือ ทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ในชุมชนชัดเจน ทั้งความสัมพันธ์ทางอำนาจ ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและขัดแย้งกัน และเนื่องจากโครงสร้างองค์กรชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเครือข่ายเราจึงเห็น “ทุนทางสังคม” ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาและทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ผังโครงสร้างองค์กรชุมชนจะทำให้เราเห็นศักยภาพที่มีอยู่ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้ว

1) หลักการสำคัญของโครงสร้างองค์กรชุมชน มีดังนี้

1.1) การทำความเข้าใจระบบความสัมพันธ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน การศึกษานี้สามารถแยกออกเป็น 2 ขั้นตอน คือการทำความเข้าใจแบบแผนความสัมพันธ์ในชุมชน และการจัดทำผังโครงสร้างองค์กรชุมชน

1.2) การทำความเข้าใจแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพราะความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมีอยู่หลายมิติ ทั้งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การได้ข้อมูลจำเป็นต้องอาศัยการพูดคุย การสัมภาษณ์และการสังเกต

1.3) โครงสร้างองค์กรชุมชนไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ กรรมการ กองทุนหรือกลุ่มทางการที่ถูกจัดตั้ง แต่หมายถึง “ระบบความสัมพันธ์” โดยมีหลักการอยู่ว่าที่ใดก็ตามที่มีความสัมพันธ์ย่อมมีโครงสร้าง การศึกษาโครงสร้างองค์กรชุมชน จึงต้องเริ่มต้นจากการมองให้เห็นความสัมพันธ์ที่หลากหลายในชุมชน ระบบความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการอาจมีความสัมพันธ์มากกว่าที่เป็นทางการ

1.4) การทำผังชุมชนไม่สามารถนำเอาทุกเรื่องมาใส่ไว้ได้ ดังนั้นจะต้องเลือกเฉพาะบทบาทและความสัมพันธ์ที่สำคัญเท่านั้น

1.5) ความสัมพันธ์ของชุมชนหนึ่งๆ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่มีเหตุปัจจัยทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง มีทั้งความเอื้อเฟื้อและความขัดแย้งแตกแยกการมองชุมชนแบบโรแมนติกว่ามีแต่ความสามัคคี รักใคร่ ทำให้ละเลยมิติของความแตกต่างขัดแย้ง ซึ่งจะส่งผลถึงการเข้าใจและทำงานชุมชนที่ผิด

1.6) โครงสร้างองค์กรชุมชนมีวิธีการทำอย่างง่ายโดยการวิเคราะห์ เครือข่ายความสัมพันธ์ (Social network analysis) โครงสร้างองค์กรชุมชนมีทั้งโครงสร้างทางการเมือง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ และโครงสร้างทางสังคม นอกจากจะทำความเข้าใจว่าใครเป็นใครแล้วยังต้องเข้าใจความเป็นมา ใครมีบทบาทที่แท้จริง ความสำคัญของการเข้าใจโครงสร้างองค์กรชุมชนอยู่ที่การเข้าใจบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน เพราะผู้ที่มีรายชื่ออาจจะมีแต่ในนามเท่านั้น ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติการ ดังนั้นเราต้องหาองค์กรที่มีปฏิบัติการ (Organization in action)

1.2 ระบบสุขภาพของชุมชน

ระบบสุขภาพชุมชน มีความหมายครอบคลุมถึงความพออยู่พอกิน ความอยู่เย็นเป็นสุข และความมั่นคงในชีวิตทุกชีวิต การได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมต้องการความร่วมมือของทุกฝ่าย ถ้าพิจารณาให้ดี ระบบสุขภาพชุมชนตามความหมายเบื้องต้น หัวใจจะอยู่ที่ความพออยู่พอกิน ซึ่งโดยนัยก็คือ ความพอเพียง ซึ่งหมายถึง ความพอประมาณ (Moderation) ความมีเหตุผล (Reasonable) รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมกันที่ดี และเท่าทันต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน (Immunity) สุขภาพ เชื่อมโยงกาย ใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จิตวิญญาณ สุขภาพเป็นผลกระทบจากสังคม และ ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดี สะท้อนมิติชุมชนด้านอื่นๆ ระบบวิธีคิด โลกทัศน์ หรือจักรวาลวิทยาของท้องถิ่น เมื่อเผชิญวิกฤติด้านสุขภาพ มักทำให้นุชนต้องอาศัยคำอธิบายหรือคำตอบที่มีรากฐานจากวิธีคิด และโลกทัศน์ในวัฒนธรรมท้องถิ่น

1) ประโยชน์ของระบบสุขภาพชุมชน

ได้เห็นระบบการแพทย์ที่หลากหลายในชุมชน เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นตน สามารถเลือกระบบการแพทย์ในชุมชนนั้นๆ มาประยุกต์ใช้กับงานด้านสาธารณสุขได้

2) ระบบสุขภาพมีองค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่

- 1) ศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์
- 2) สัมมาชีพเต็มพื้นที่
- 3) วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 4) ชุมชนเข้มแข็ง
- 5) การศึกษา
- 6) ศาสนา
- 7) วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- 8) การสื่อสาร
- 9) การสาธารณสุข
- 10) นโยบายสาธารณะ ทิศทางการพัฒนา

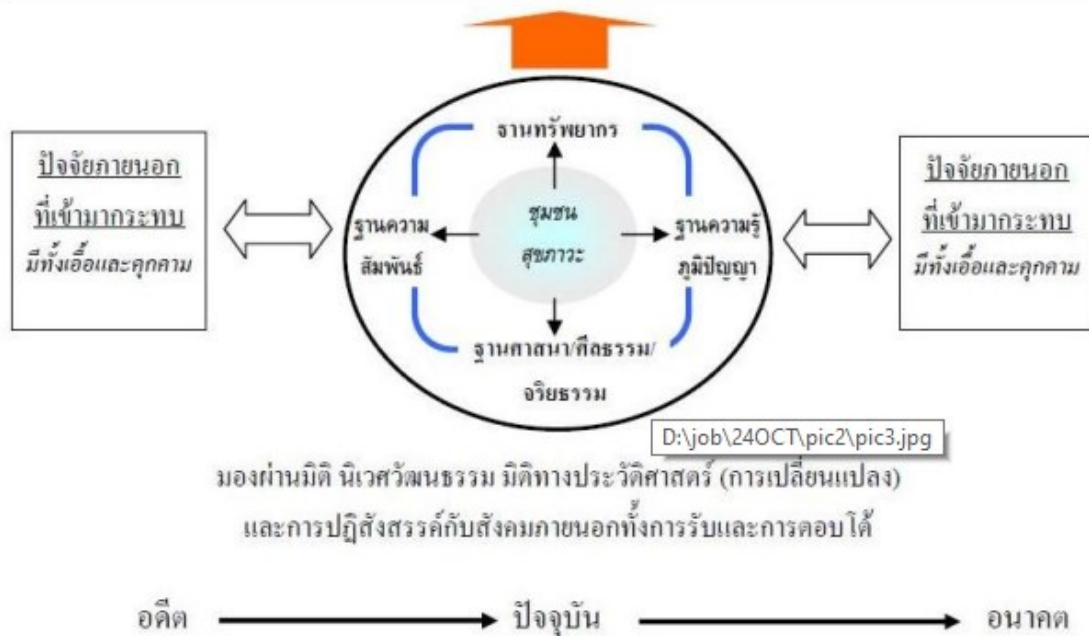

รูปที่ 1 ระบบสุขภาพ

การมองปัญหา ต้องไม่ใช่การมองเป็นจุดๆ เป็นส่วนๆ หรือมองเป็นปัญหาๆ หากต้องเป็นการทบทวนวิถีชีวิตทั้งหมด หรือ “ทบทวนทั้งชีวิต” ว่ามันเกิดอะไรขึ้นกับชุมชน ซึ่งอาจจะเริ่มจากรูปร่างของทุกๆ หรือปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญหน้าใน ปัจจุบัน จากนั้นชวนให้ชุมชนทบทวนเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยทั้ง (1) มิติแนววัฒนธรรม (ฐานแบบแผน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติความสัมพันธ์ ทางสังคม ฐานความรู้ และฐานความ เชื่อ คุณค่า) (2) มิติเชิงประวัติศาสตร์เพื่อดูการคลี่คลายวิกฤต เหตุการณ์สำคัญ และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง (3) มิติของการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ทั้งความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น การตอบรับและการตอบโต้ (1)

สถานการณ์ปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญมากมาย (ทุกข์)
ตั้งแต่ หนี้สิน สุขภาพ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม อาชีพ เยาวชน ความขัดแย้ง/ความรุนแรง ฯลฯ

2. การคิดเชิงระบบ

2.1 ความหมายของการคิดเชิงระบบ

การคิดเชิงระบบ (Systems thinking) เป็นทั้งวิธีคิดและชุดเครื่องมือที่ช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์ และสามารถแก้ปัญหามาได้ดีขึ้นผ่านการมองอย่างเชื่อมโยงเป็นระบบ ช่วยให้เรามองโลกในมุมใหม่ผ่านเป้าหมาย บริบท ความเชื่อมโยง และพฤติกรรมของระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและความเข้าใจในมุมใหม่ๆ ที่เราจะไม่เห็นหากใช้การมองอย่างแยกส่วน

2.2 กระบวนการคิดเชิงระบบ

Iceberg model เป็นหนึ่งในเครื่องมือของการคิดเชิงระบบที่ช่วยให้เราเข้าใจระบบได้อย่างลึกซึ้งขึ้น ปัญหาเชิงมีรากที่ใหญ่และลึก เปรียบได้กับภูเขาน้ำแข็งที่โผล่เหนือน้ำที่ดูเหมือนมีขนาดเล็ก แต่มีขนาดภูเขาน้ำแข็งขนาดใหญ่ซ่อนอยู่ใต้น้ำ

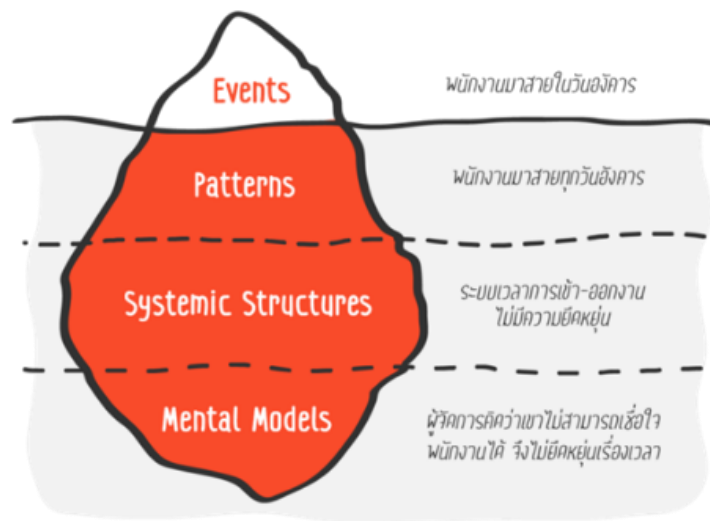
Iceberg model มี 4 ชั้นจากบนลงล่าง

1) เหตุการณ์ (events) เป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ เปรียบได้กับยอดภูเขาน้ำแข็งที่โผล่มาเหนือน้ำในตัวอย่างนี้คือ พนักงานมาสายในวันอังคาร

2) แนวโน้ม (patterns) คือ แนวโน้มเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสังเกตในกรอบระยะเวลาหนึ่งในตัวอย่างนี้คือ พนักงานมาสายทุกวันอังคาร

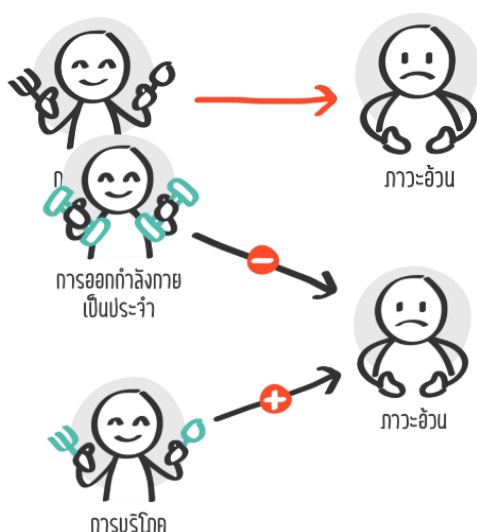
3) โครงสร้าง (structure) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยในระบบ เช่นใน กรณีนี้ คือ พนักงาน และเวลางาน ที่ไม่มีความยืดหยุ่น กล่าวคือพนักงานจะต้องทำงานในเวลาที่กำหนดไว้ โครงสร้างเป็นสาเหตุของแนวโน้ม ในกรณีนี้ พนักงานคนนี้อาจเรียนภาคค่ำทุกคืนวันจันทร์ส่งผลให้มาสาย ทุกวันอังคาร

4) Mental models คือ วิธีการมองโลกของผู้ที่อยู่ในระบบ ในกรณีนี้ ผู้จัดการอาจจะคิดว่าเขาไม่สามารถเชื่อใจว่าพนักงานจะทำงานอย่างเต็มที่ได้อีกให้เพิ่มความยืดหยุ่นเรื่องเวลาและสถานที่ในการทำงาน จึงต้องให้พนักงานมาทำงานที่ออฟฟิศในเวลาที่กำหนด เพื่อที่เค้าจะได้เห็นด้วยตาตนเองว่าพนักงานกำลังทำงานอยู่

การคิดและแก้ไขปัญหาระบบ สิ่งแรกๆ ที่มีความสำคัญคือการทำความเข้าใจรากเง้าของพฤติกรรมของระบบ ดังนั้น Iceberg model จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เรามองลึกเข้าไปถึงแนวโน้ม ความสัมพันธ์ และสาเหตุของพฤติกรรม เพื่อที่จะเข้าใจระบบที่เราากำลังออกแบบได้ดีขึ้น

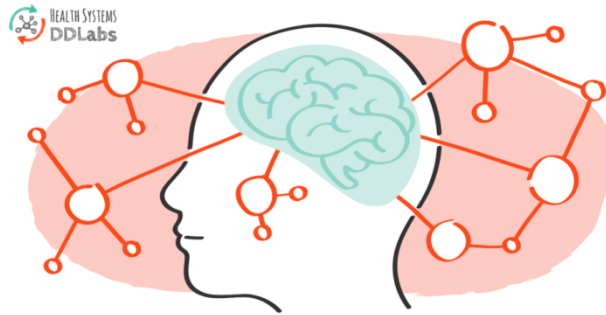
Causal Loop Diagram (CLD) เป็นหนึ่งในเครื่องมือของ Systems thinking ที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย (element) ในระบบ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของระบบ

การบริโภคมากขึ้น จนเกินความต้องการของร่างกาย ทำให้เสี่ยงต่อภาวะอ้วน ยิ่งบริโภคมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้น้ำหนักเพิ่มขึ้น จึงมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวก หรือการบริโภคน้อยลง ก็ยิ่งทำให้น้ำหนักน้อยลง ก็ยังคงมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นบวก แต่ถ้ามมีการออกกำลังกายเป็นประจำเพิ่มมากขึ้นทำให้อีกด้านที่น้ำหนักจะเกินเกณฑ์ลดลง จึงมีความสัมพันธ์เป็นลบ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ยังสามารถเชื่อมโยงย้อนกลับเป็น Feedback loop (วงจรป้อนกลับ) ได้ด้วย

2.3 การคิดเชิงระบบกับกระบวนการแก้ปัญหา

(Systems thinking) เป็นทั้งวิธีคิดและชุดเครื่องมือที่ช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์และสามารถแก้ปัญหาคิดได้ขึ้นผ่านการมองอย่างเชื่อมโยงเป็นระบบ ช่วยให้เรามองโลกในมุมใหม่ผ่านเป้าหมาย บริบท ความเชื่อมโยง และพฤติกรรมของระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและความเข้าใจในมุมใหม่ๆ ที่เราจะไม่เห็นหากใช้การมองอย่างแยกส่วน

- 1) องค์ประกอบย่อย(elements) เช่น ระบบย่อยอาหารมีองค์ประกอบย่อยอันได้แก่ ปาก คอ ลำไส้ กระเพาะอาหาร เอนไซม์ต่างๆ
 - 2) การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (interconnectedness) เช่น ระบบย่อยอาหารเชื่อมโยงกันด้วยการไหลของอาหารและสารเคมีที่ช่วยในการย่อย
 - 3) เป้าหมาย (purpose) เช่น ระบบย่อยอาหารมีเป้าหมายในการทำให้ร่างกายสามารถดูดซึมสารอาหารไปที่กระเพาะและกำจัดของเสียออกจากร่างกาย
- ระบบไม่จำเป็นต้องเป็นระบบทางกายภาพเสมอไป ทีมฟุตบอลก็เป็นระบบ ที่ประกอบด้วยนักกีฬา โค้ช สนาม และลูกบอล ที่เชื่อมโยงกันด้วยกติกา กลยุทธ์ของโค้ช การสื่อสารของผู้เล่น และกฎทางฟิสิกส์ที่ทำให้ทั้งลูกบอลและผู้เล่นเคลื่อนที่ไปได้ โดยมีเป้าหมายในการออกกำลังกาย เพื่อสันทนาการ เพื่อชัยชนะ หรือเพื่อสร้างรายได้ หรือมากกว่าหนึ่งเป้าหมายรวมกัน

นักแก้ปัญหาหรือวิศวกรที่จะต้องเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะกับประเภทของปัญหา เพื่อที่เราจะได้ไม่แก้ปัญหาคิดด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสมตามคำพังเพยฝรั่งที่ว่า “สำหรับผู้ที่ก้นคิดค้อนแล้ว ทุกอย่างจะเป็นตะปู” หรือตามคำพังเพยไทยที่ว่า “ซี้ข้างจับตักแตน”

แล้วการคิดเชิงระบบนั้นเหมาะกับปัญหาแบบไหนกัน?

- 1) ปัญหาเรียบง่าย (Simple problem) เช่น การทำอาหารตามสูตร ปัญหาประเภทนี้จะไม่มีตัวแปรที่ทำให้ผลลัพธ์ออกมาได้ไม่ดี สิ่งสำคัญคือการมีสูตรที่ดี และการทำตามสูตร โดยไม่ต้องมีความเชี่ยวชาญอะไรเป็นพิเศษ ก็จะทำให้ได้อาหารออกมาดีแบบสูตร ทุกครั้งเช่นกัน
- 2) ปัญหายุ่งยาก (Complicated problem) เช่น การส่งจรวดไปดวงจันทร์ สูตรมีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอ เราต้องใช้ความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาในการแก้ปัญหานี้ เมื่อได้สูตรและองค์ความรู้ในการสร้างจรวดอันที่หนึ่งแล้วเราสามารถปรับใช้ในการสร้างจรวดอันต่อไปได้ เพราะจรวดใดๆ

ก็มีองค์ประกอบส่วนใหญ่คล้ายๆ กัน ปัญหาที่ยากมักเป็นปัญหาเชิงเทคนิค เป็นปัญหาที่รายละเอียดเยอะ และมีความยากเชิงเทคนิคแต่ตรงไปตรงมา สามารถระบุโจทย์หรือต้นตอของปัญหาได้ชัดเจน

3) ปัญหาซับซ้อน (Complex problem) เช่น การเลี้ยงลูกที่ใช้สูตรสำเร็จมีข้อจำกัด การเลี้ยงลูกคนแรกได้แบบหนึ่งไม่ได้ช่วยการันตีว่าจะสามารถเลี้ยงลูกคนต่อไปได้ในแบบเดียวกัน เพราะเด็กแต่ละคนก็มีความแตกต่างกัน การเลี้ยงลูกคนหนึ่งให้ประสบการณ์บางอย่างแต่มีข้อจำกัดในการใช้วิธีการเดียวกันในการเลี้ยงลูกคนต่อไป ปัญหาทางสังคมและองค์กรส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่ซับซ้อน

Leyla Acaroglu

นักออกแบบและนักตรรกศาสตร์ด้านความยั่งยืนชาวออสเตรเลีย

ได้ให้คำแนะนำ 7 ข้อสำหรับนักคิดเชิงระบบมือใหม่ ในการรับมือกับปัญหาซับซ้อนนี้

1) จงโอบรับความซับซ้อน

วิธีแก้แบบเร็วๆ (Quick fix) ใช้ไม่ได้กับปัญหาที่ซับซ้อน ดังนั้นนักคิดเชิงระบบจะต้องโอบรับความซับซ้อนนั้นโดยไม่ด่วนสรุป เพราะคิดว่าตัวเองเข้าใจปัญหาดีแล้วหรือรับหาวิธีแก้ หรือ เครื่องมือต่างๆ ของการคิดเชิงระบบ ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับปัญหาที่ซับซ้อน

2) อย่ารีบลงมือแก้ปัญหา

มนุษย์เรามีแนวโน้มที่จะรีบลงมือแก้ปัญหา ทำให้เราไม่ใช้เวลาในการทำความเข้าใจปัญหาอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจพลวัตและข้อมูลเชิงลึกต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในระบบ หากมีไอเดียที่ดีในการแก้ปัญหาจดมันไว้ก่อน แต่อย่ารีบหยุดทำความเข้าใจปัญหา แต่จงโฟกัสกับการเรียนรู้ทำความเข้าใจปัญหาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3) มองหาจุดคานงัดที่ซ่อนอยู่

จุดคานงัดคือจุดในการแก้ปัญหาในระบบที่ลงแรงน้อยแต่ได้ผลมาก เปรียบเทียบได้กับคานงัดที่ช่วยให้เราสามารถยกของหนักได้โดยใช้แรงไม่มาก โดยมากแล้วจุดคานงัดของระบบจะซ่อนอยู่นักแก้ปัญหาเชิงระบบต้องมองหาจุดให้เห็นรากและความเชื่อมโยง

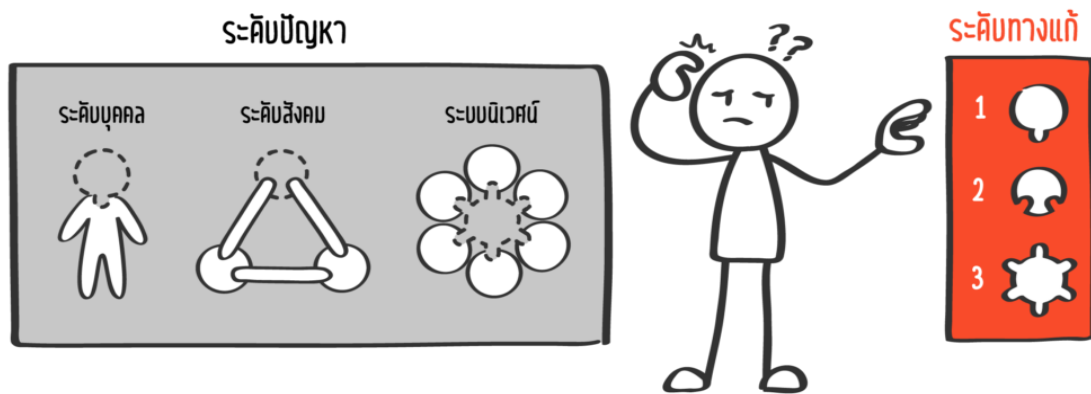
ตัวอย่างเช่น หากเราต้องการแก้ปัญหาคะแนนสอบที่ต่ำลงของเด็กนักเรียนในอำเภอของเรา จุดคานงัดอาจจะไม่ใช่คุณภาพการสอน แต่อาจจะเป็นวัฒนธรรมชุมชนที่ดี หรือการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน

4) เริ่มจากจุดที่เราทำได้

ปัญหาทางสังคมมักมีความซับซ้อนและใหญ่ จนทำให้เรารู้สึกท้อแท้หรือถอดใจ เพราะว่ามันใหญ่เกินกว่าที่เราจะแก้ได้ แต่นักคิดเชิงระบบควรจะเริ่มจากจุดที่สามารถทำได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวเอง ครอบครัว ชุมชน หรือองค์กร

5) เข้าใจระดับของการแก้ปัญหาเพื่อเลือกวิธีแก้ที่เหมาะสม

การเข้าใจระดับการแก้ปัญหาว่าเป็นระดับบุคคล ระดับสังคม หรือระบบนิเวศน์ช่วยให้สามารถช่วยให้เราเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมได้

ในระดับบุคคลเราสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ หรือการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสังคม หรือใช้ทั้งสองอย่างได้ เช่น การใช้ Fitness tracker (ผลิตภัณฑ์) ที่มีการแข่งขันกับเพื่อน (ปฏิสัมพันธ์) เพื่อกระตุ้นให้บุคคลมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ในระดับสังคมเราก็สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยผลิตภัณฑ์ หรือการปฏิสัมพันธ์กับสังคม หรือใช้ทั้งสองอย่างได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่นการแก้ปัญหาคาการเหยียดเพศในที่ทำงาน เราอาจจะพัฒนาสื่อ (ผลิตภัณฑ์) ที่ช่วยให้พนักงานสามารถระบุและจัดการกับพฤติกรรมเหยียดเพศ หรือการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้บทบาทผู้หญิงมากขึ้น (ปฏิสัมพันธ์)

6) ป้องกันให้ไม่เกิดผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจ

สังเกตและประเมินผลกระทบจากการแก้ปัญหาว่าช่วยแก้ปัญหาไหม หรือก่อให้เกิดผลในทางลบหรือไม่

7) แก้ปัญหาในวันนี้อาจจะไม่ได้ผลลัพธ์ในทันที

ระบบมักจะมีผลล่าช้าระหว่างการแก้ปัญหาและผลลัพธ์ เช่น การเริ่มออกกำลังกายไม่ได้ทำให้ระบบร่างกายของเราดีขึ้นโดยทันที อาจจะต้องใช้เวลาเป็นเดือนที่จะเห็นผลลัพธ์ที่วัดได้ชัดเจน

ที่มา: (1) ระบบสุขภาพชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน สถาบันวิจัยและพัฒนา

ระบบสุขภาพชุมชน.2556

(2) รุ่งนภา มาละเสาร. สุขภาพชุมชนและสร้างเสริมสุขภาพ

(3) พรสณิ บุญเล็ก. วิถีชุมชนเครื่องมือ 7 ชั้น ที่ทำให้งานชุมชนง่ายและสนุก.2557

(4) (Online) <http://ddllabs.health/intro-to-systems-thinking/what-is-systems-thinking/>,

20 มิถุนายน 2562

ใบความรู้ที่ 3

วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบ นวัตกรรมเพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่

1. การสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม

1.1 ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลาย และแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทุกยุค หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ นอกจากลักษณะการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้แล้ว ยังสามารถมองความคิดสร้างสรรค์ในหลาย ซึ่งอาจจะมองในแง่ที่เป็น กระบวนการคิดมากกว่าเนื้อหาการคิด โดยที่สามารถใช้ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในมิติที่กว้างขึ้น เช่น การมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเรียน หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ด้วยอย่างเช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ หรือการเล่นกีฬาที่ต้องสร้างสรรค์รูปแบบเกมให้หลากหลายไม่ซ้ำแบบเดิม เพื่อไม่ให้คู่ต่อสู้รู้ทัน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในเชิงวิชาการ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ที่กล่าวมานั้นต่างก็อยู่บนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ โดยที่บุคคลสามารถเชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ควรจะประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ

1) สิ่งใหม่ (new, original) เป็นการคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม ที่ไม่เคยมีใครคิดได้มาก่อน ไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร แม้กระทั่งความคิดเดิม ๆ ของตนเอง

2) ใช้การได้ (workable) เป็นความคิดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้ง และสูงเกินกว่าการใช้เพียง "จินตนาการเพ้อฝัน" คือ สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจริง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ ของการคิดได้เป็นอย่างดี

3) มีความเหมาะสม เป็นความคิดที่สะท้อนความมีเหตุผล ที่เหมาะสม และมีคุณค่า ภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

การที่คนเราจะมีความคิดสร้างสรรค์ ได้ตามลักษณะที่กล่าวมานั้น ขึ้นอยู่กับศักยภาพการทำงาน และการพัฒนาของสมอง ซึ่งสมองของคนเรามี 2 ซีก มีการทำงานที่แตกต่างกัน สมองซีกซ้าย ทำหน้าที่ในส่วนของการตัดสินใจ การใช้เหตุผล สมองซีกขวา ทำหน้าที่ในส่วนของการสร้างสรรค์ แม้สมองจะทำงานต่างกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว สมองทั้งสองซีกจะทำงานเชื่อมโยงไปพร้อมกัน ในแทบทุกกิจกรรมทางการคิด โดยการคิดสลับกันไปมา อย่างเช่น การอ่านหนังสือ สมองซีกซ้ายจะทำความเข้าใจ โครงสร้างประโยค และไวยากรณ์ ขณะเดียวกัน สมองซีกขวาก็จะทำความเข้าใจ เกี่ยวกับลีลาการดำเนินเรื่อง อารมณ์ที่ซ่อนอยู่

ในข้อเขียน ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปพร้อมๆ กัน ไม่สามารถแยกพัฒนาในแต่ละด้านได้ การค้นพบหน้าที่แตกต่างกันของสมองทั้งสองส่วน ช่วยให้เราสามารถใช้ประโยชน์จากได้มากขึ้น

1.2 ลักษณะความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแบบอนกนัย(Divergent Thinking)คือการคิดหลาย ๆ แนวทาง คิดให้มากที่สุดเท่าที่จะนึกได้ เป็นการมองปัญหาในแนวทางเหมือนกับแสงอาทิตย์ที่แผ่รัศมีออกรอบด้าน คนที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะเป็นคนที่มี

1) **ความคิดริเริ่ม(Originality)** คือมีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดธรรมดาของคนทั่วไป

2) **มีความคิดยืดหยุ่น(Flexibility)** คือมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่หลายมุม

3) **มีความคิดคล่องแคล่ว(Fluency)** คือสามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็ว และได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่จำกัด

4) **มีความคิดละเอียดลออ(Elaboration)** คือการคิดได้ในรายละเอียดเพื่อยาวหรือตกแต่งความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 กระบวนการคิดสร้างสรรค์(Creative process)

กระบวนการคิดสร้างสรรค์คือ วิธีคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองที่มีขั้นตอนต่างๆในการคิดแก้ปัญหาจนสำเร็จ ซึ่งมีหลายแนวคิดเช่น

Wallas ได้เสนอว่ากระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการคิดสิ่งใหม่ๆโดยการลองผิดลองถูก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1) ขั้นเตรียมการ คือการข้อมูลหรือระบุปัญหา

2) ขั้นความคิดกำลังฟุ้ง คือการอยู่ในความสับสนวุ่นวายของข้อมูลที่ได้มา

3) ขั้นความคิดกระจ่างชัด คือขั้นที่ความคิดสับสนได้รับการเรียบเรียงและเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทำให้เห็นภาพรวมของความคิด

4) ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง คือขั้นที่รับความคิดเห็นจากสามขั้นแรกข้างต้นมา พิสูจน์ว่าจริงหรือถูกต้องหรือไม่

Hutchinson มีความคิดคล้ายๆกันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาใหม่ที่คิดใช้เวลาการคิดเพียงสั้นๆอย่างรวดเร็วหรือยาวนานก็อาจเป็นไปได้ โดยมีลำดับการคิดดังนี้

1) ขั้นเตรียมเป็นการรวบรวมประสบการณ์ มีการลองผิดลองถูกและตั้งสมมุติฐานเพื่อแก้ปัญหา

2) ขั้นครุ่นคิดขัดข้องใจ เป็นระยะที่มีอารมณ์เครียด อันสืบเนื่องจากการครุ่นคิด แต่ยังคิดไม่ออก

3) ขั้นของการเกิดความคิด เป็นระยะที่เกิดความคิดในสมอง เป็นการมองเห็นวิธีแก้ปัญหาหรือพบคำตอบ

4) ขั้นพิสูจน์ เป็นระยะการตรวจสอบประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดูคำตอบที่คิดออกมานั้นเป็นจริงหรือไม่

1.4 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation) ประกอบด้วย

1.4.1. การคิดสร้างสรรค์ (Think Creativity) โดย

- (1) ใช้เทคนิคของการสร้างสรรค์ทางความคิดที่เปิดกว้าง เช่น การระดมสมอง
- (2) สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์และประเมินแนวความคิด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์

1.4.2. การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

(Work Creativity with Others) โดย

- (1) มุ่งพัฒนา เน้นปฏิบัติและสื่อสารแนวคิดใหม่ๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) เปิดใจกว้างและยอมรับในมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อระบบการทำงาน
- (3) เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์งาน รวมทั้งมีความรู้และเข้าใจในสภาพการณ์ซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อจำกัด โดยพร้อมที่จะยอมรับความคิดหรือสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นได้
- (4) สามารถสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาสส่งผลต่อการเรียนรู้ และเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ต้องใช้เวลาและสามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง

1.4.3 การนำเอานวัตกรรมมาสู่การปฏิบัติ (Implement Innovations) โดย

ปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปรับใช้และพัฒนาจากผลแห่งนวัตกรรมที่นำมาใช้

2. ออกแบบนวัตกรรมสังคม เพื่อชุมชน

2.1 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ เพื่อที่จะหาวิถีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด การแก้ปัญหา กระบวนการนี้จะเน้นยึดไปที่หลักของผู้ใช้ (User-centered) เป็นหลัก โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ตอบโจทย์ตลอดจนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

2.2 องค์ประกอบของการคิดเชิงออกแบบ

การออกแบบนวัตกรรมสังคมเพื่อชุมชน มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่

2.2.1. การคิดอย่างสร้างสรรค์ ต้องมีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดริเริ่มเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งใหม่ขึ้น โดยใช้วิธีการคิดที่หลากหลาย เช่น การคิดคล่อง (fluency) การคิดยืดหยุ่น (flexibility) การคิดริเริ่ม (originality) และการคิดอย่างละเอียดลออ (elaboration) โดยมีองค์ประกอบที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 1) สามารถคิดริเริ่มในสิ่งที่เป็ประโยชน์
- 2) สามารถใช้เทคนิควิธีการคิดอย่างหลากหลาย
- 3) สามารถใช้ความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและความรู้
- 4) สามารถแสดงความคิดของตนเองต่อผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) สามารถประเมินและปรับปรุงความคิดของตนเองเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์

2.2.2. การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 1) สามารถสื่อสารความคิดของตนเองกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) สามารถเปิดรับและตอบสนองความคิดเห็นใหม่ๆ ของบุคคลอื่น
- 3) สามารถแสดงความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงานและปรับให้สอดคล้องกับบริบท
- 4) สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ
- 5) สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จของงาน
- 6) สามารถเคารพความคิดของบุคคลอื่นที่ไม่สอดคล้องกับความคิดของตน

2.2.3. การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ สิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือพัฒนาขึ้นซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ การกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ โดยสิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งที่ใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วนและอาจใหม่ ในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีองค์ประกอบที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 1) สามารถวางแผนการพัฒนานวัตกรรมที่สืบเนื่องมาจากคิดคิดสร้างสรรค์
- 2) สามารถดำเนินการพัฒนานวัตกรรมตามแผนที่กำหนดไว้
- 3) สามารถประเมินคุณภาพของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์
- 4) สามารถปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 การทำตัวแบบเพื่อนำเสนอตรวจสอบ

จากกระบวนการการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) เพื่อออกแบบนวัตกรรมสิ่งคมจะสามารถทำให้ลำดับการปฏิบัติการ ตลอดจนรู้วิธีคิดและกระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไปจนถึงสามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลลัพธ์เพื่อมาตอบโจทย์ที่ต้องการได้จะทำให้สามารถมองเห็นวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตลอดจนสร้างนวัตกรรมตอบโจทย์ผู้บริโภคได้ดังนี้

ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ ตลอดจนเข้าใจผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือเข้าใจในสิ่งที่ต้องการแก้ไข เพื่อหาหนทางที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ การเข้าใจคำถามอาจเริ่มตั้งด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหา

ให้ทันที เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจนให้ได้ การเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งถูกต้องนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

เมื่อรู้ถึงข้อมูลปัญหาที่ชัดเจน ตลอดจนวิเคราะห์อย่างรอบด้านแล้วให้นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อที่จะคัดกรองให้เป็นปัญหาที่แท้จริง กำหนดหรือบ่งชี้ปัญหาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติการต่อไป รวมถึงมีแก่นยึดในการแก้ปัญหาย่างมีทิศทาง

2.4.การนำเสนอแบบร่างนวัตกรรมต่อชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและร่วมกันเป็นเจ้าของนวัตกรรม

การนำเสนอแบบร่างนวัตกรรมต่อชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและร่วมกันเป็นเจ้าของนวัตกรรม ใช้การระดมความคิด คือการนำเสนอแนวความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด ควรระดมความคิดในหลากหลายมุมมอง หลากหลายวิธีการ ออกมาให้มากที่สุด เพื่อที่จะเป็นฐานข้อมูลในการที่เราจะนำไปประเมินผลเพื่อสรุปเป็นความคิดที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเกิดจากความคิดเดียว หรือเลือกความคิดเดียว แต่เป็นการผสมผสานหลากหลายความคิดให้ออกมาเป็นแนวทางสุดท้ายที่ชัดเจนก็ได้ การระดมความคิดนี้ยังช่วยให้เรามองปัญหาได้อย่างรอบด้านและละเอียดขึ้นด้วย รวมถึงหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบได้ด้วยเช่นกัน

2.5.การทำแบบสำเร็จ การวางแผนผลิตนวัตกรรม

หากเป็นเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมขึ้น Prototype นี่ก็คือการสร้างต้นแบบเพื่อทดสอบจริงก่อนที่จะนำไปผลิตจริง สำหรับในด้านอื่นๆ ขึ้นนี้ก็คือการลงมือปฏิบัติหรือทดลองทำจริงตามแนวทางที่ได้เลือกแล้ว ตลอดจนสร้างต้นแบบของปฏิบัติการที่เราต้องการจะนำไปใช้จริง

ทดลองนำต้นแบบหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริงมาปฏิบัติก่อน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ตลอดจนประเมินผล เสร็จแล้วก็นำเอาปัญหาหรือข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริงอีกครั้งนั่นเอง

ที่มา: (1) (online). shorturl.asia/dOuk9.2562

(2) (online) <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/learning-and-innovation-skills/>.2556

(3) (online).<https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190702-design-thinking/>

(4) การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา

(5) (online). <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190702-design-thinking/>.2562

ใบความรู้ที่ 4

การจัดการนวัตกรรม

1. การจัดการนวัตกรรมสู่สภาพในระบบชุมชน

1.1 การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม (Innovation Strategy)

คือ การพิจารณาว่าจะทำนวัตกรรมอะไร อย่างไร จะใช้เทคโนโลยี หรือเครื่องมืออะไร ต้องการเพิ่มขีดความสามารถปฏิบัติงาน ต้องการเครื่องชี้วัดความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานที่ดีกว่าหรือไม่

ในการเลือกสร้างนวัตกรรม จะเริ่มจากการพิจารณาแหล่งที่มาของความคิดริเริ่มก่อนว่าแต่ละแหล่งมีศักยภาพที่จะก่อให้เกิดความคิดริเริ่มเพียงใด ควรจะสร้างนวัตกรรมที่ใดก่อน (Lock Target)

การพิจารณา ใช้แผนงาน ดังตัวอย่าง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : การประเมินศักยภาพของแหล่งที่มาของความคิดริเริ่ม

แหล่งที่มาของความคิดริเริ่ม	คะแนนศักยภาพ (1 = น้อยที่สุด 3 = ปานกลาง 5 = มากที่สุด ม. = ไม่ทราบ)				
	ประสิทธิภาพ (output:input)	ประสิทธิผล (outcome:input)	ความ ยั่งยืน	ระยะเวลา ได้ผล	ราคาค่าละแ
1.ความแตกต่างทางแนวคิด					
2.ความสับสนในบทบาท					
3.การประยุกต์เทคโนโลยี					
4.การใช้มาตรการแก้ปัญหา					
5.การกำหนดรูปแบบบริการ					
6.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพื้นที่					
7.การวิเคราะห์แผนที่ความคิด					
8.อื่นๆ					

ผู้จัดการนวัตกรรมที่จะกล่าวถึงในข้อ 4 จะแยกกันคะแนนเป็นรายบุคคล วัตถุประสงค์ ก็เพื่อประเมินลำดับความสำคัญของแหล่งที่มาของความคิดสร้างสรรค์ที่ควรสร้างนวัตกรรม เมื่อแต่ละคนลงคะแนนแล้ว จึงร่วมกันกำหนดระดับคะแนนขั้นต่ำที่ยอมรับได้ จัดการคำนวณหาค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพ แล้วตัดสินใจคัดเลือกแหล่งที่มาที่จะสร้างนวัตกรรมซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่ง แต่จะมีลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนที่แตกต่างกันชัดเจนกันไป เหตุผลที่ต้องประเมินศักยภาพก่อนก็เพื่อใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้คุ้มค่า

เมื่อกำหนดลำดับความสำคัญของแหล่งที่มาของความคิดสร้างสรรค์แล้วจึงวางโครงการเพื่อทำการคัดเลือกและสนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมต่อไป

1.2. การจัดการความคิดและความสามารถสร้างสรรค์ (Ideas and Creativity Management)

คือการจัดการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากนวัตกรรมมีหลายรูปแบบ เช่น อาจเป็นเรื่องของระบบการตัดสินใจ ระบบบริการ กระบวนการปฏิบัติงานการสร้างผลงาน ฯลฯ ดังนั้นทั้งบุคลากรภาครัฐ รวมทั้งชุมชน คือเป้าหมายของการจัดการนี้

1.2.1 จุดประกายความสามารถสร้างสรรค์ในตัวเรา

1) ให้สนใจและกระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่จะศึกษาและเรียนรู้จากความเป็นไปรอบตัว รู้จักฟังอย่างตั้งใจ จับใจความให้ได้ เมื่อนั้น เราจะเปิดประตูรับเรื่องราว ประเด็น และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่องาน

2) บางครั้ง เราต้องมองปัญหาด้วยมุมมองใหม่ๆ ที่แตกต่าง เพราะถ้ามองแต่ในมุมมองเดิม ความคิดของเราจะถูกปิดกั้นด้วยอุปสรรคที่ไม่ได้มีอยู่จริง

3) การที่จะมีความคิดริเริ่มในเรื่องใด เราต้องกำหนดเป้าประสงค์ให้ชัดเจนว่าเรากำลังจะพิจารณาเรื่องอะไรเพื่ออะไร เสร็จแล้วจึงหาข้อมูลให้มากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

4) ไม่ควรเพ่งเล็งเฉพาะงานที่มีปัญหา แม้แต่งานที่เดินไปด้วยดีก็ควรสนใจด้วยว่าจะปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างไร

5) ไม่ควรจำกัดตัวเองในการมองปัญหาแต่มีมิติเดียว หรือจากมุมมองเดียว สิ่งที่เราควรทำคือหาข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ ที่หลากหลาย จะทำให้ความคิดของเรากว้างขวางยิ่งขึ้น

6) เมื่อเราได้เอาตาหู หูฟัง เก็บข้อมูลรอบด้านแล้ว เราควรจะปล่อยวาง ทำตัวให้สบาย หันไปทำสิ่งที่ชอบไปสร้างสรรค์ เพราะความคิดริเริ่มมักเกิดในขณะที่เราทำสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกัน หรือในขณะที่เรานั่งสมาธิ หรือในช่วงขณะที่ตื่นนอน

1.2.2 บ่มเพาะ คุณสมบัติ ทางสร้างสรรค์ ของผู้ร่วมงาน ความเป็นสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติภายในตัวบุคคล ขึ้นอยู่กับแรงบันดาลใจ (Motivation) ของผู้นั้น

1.3. การจัดการบัญชีนวัตกรรม (Portfolio Management)

1.3.1 หาความคิดดีๆ ให้พบ แน่นอนว่า นวัตกรรมเกิดมาจากความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะใช้เวลาบางส่วนสำหรับ การดู ฟัง แลกเปลี่ยน วิเคราะห์ สิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว ทั้งในและนอกองค์กร จะไม่หมกมุ่นอยู่กับการแก้ปัญหาเล็กน้อยประจำวันหรือการทำงานประจำจนไม่มีเวลา สำหรับสิ่งที่สำคัญกว่า ผู้บริหารที่เก่งจะสามารถมองเห็นแนวโน้มก่อนที่โอกาสจะมาถึง และจะทำงาน เพื่อให้โอกาสเหล่านั้นเกิดความเป็นจริง

1.3.2 จัดทำบัญชีนวัตกรรม หลังจากเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายขึ้นแล้ว ต้องมีการรวบรวมขึ้นบัญชีไว้ แล้วพิจารณาว่าความคิดใดควรได้รับการสานต่อไปสู่การปฏิบัติ ต้องมีการ กำหนดลำดับความสำคัญ เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากร อย่างไรก็ตาม บัญชีนวัตกรรมควรมี ความหลากหลาย เช่น เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวกับผลผลิต กระบวนการ หรือรูปแบบบริการ เพราะทั้งสามมี ความสัมพันธ์กัน ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมจึงต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว และหลีกเลี่ยงการ กลุ่มเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

1.4. การจัดการโครงการ (Project Management)

ใช้วิธีสร้างโครงการขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการแปลงความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นนวัตกรรม อย่างไรก็ตามวิธีนี้นักก็ยังไม่ปลอดจากปัญหาเสียทีเดียว ดังนั้น จึงควรมีการประเมินเพื่อหาจุดที่ควรปรับปรุง เป็นระยะๆ

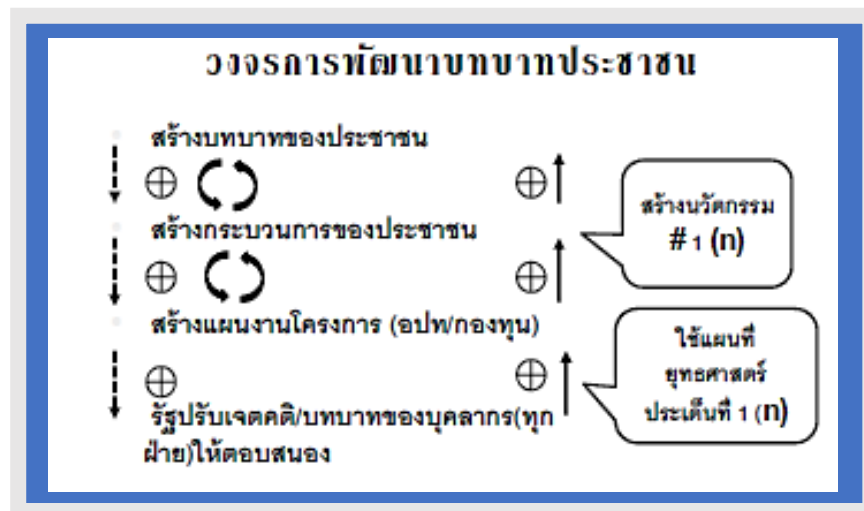
1.4.1 จัดให้มี “คณะผู้จัดการนวัตกรรม” (Innovation Management Team)

ที่สมาชิกมาจากหลายระดับ เพื่อความหลากหลายทั้งทางคุณลักษณะ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์ ทีมจะมีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกอยู่เป็นระยะเพื่อให้โอกาส ผู้ที่มีความคิดใหม่ๆได้มีส่วนร่วม ทีมจะกำหนดลำดับความสำคัญ คัดเลือก และจัดการนวัตกรรมเพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเร็ว งานมี คุณภาพด้วยราคาที่เหมาะสม

1.4.2 ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในระนาบเดียวกัน โดยเฉพาะการจัดให้มี พื้นที่จุดเปรียบเทียบ เพื่อใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ถ่ายทอด หรือพบเห็นสิ่งใหม่ๆ อันจะก่อให้เกิดความคิดริเริ่มได้

1.4.3 ใช้กลยุทธ์การพัฒนากบฏประชาชนที่มีกระบวนการสำคัญ 4 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การปรับเจตคติ แนวคิดของบุคลากร การปรับแผนงานโครงการสู่สภาพท้องถิ่น ชุมชน การพัฒนา เทคโนโลยีของประชาชน และการสร้างบทบาทใหม่ของประชาชน ตามลำดับ สำหรับสองขั้นสุดท้ายนี้ต้องการ นวัตกรรม หลังจากนั้น เมื่อประชาชนมีบทบาทแล้ว กระบวนการจะย้อนกลับทำให้เกิดให้เป็นวงจรขึ้น เป็นวงจรของการพัฒนากบฏประชาชน

ในการกำหนดลำดับความสำคัญและคัดเลือกนวัตกรรม คณะผู้จัดการนวัตกรรมสามารถยกเอาแหล่งที่มาของความคิดริเริ่มที่กำหนดไว้แล้วในข้อที่ 1 เรื่องการกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรมมาพิจารณาต่อหรือจัดให้มีการประชุมระดมความคิดของผู้ที่มีศักยภาพในการคิดริเริ่มซึ่งรวมถึงประชาชน โดยใช้ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดริเริ่ม

	คะแนนศักยภาพ 1 = อ่อน 3 = ปานกลาง 5 = แข็ง ม = ไม่ทราบ										
	ประชาชน		ภาส (ส.อ./อปท/กองทุน ฯลฯ)		ความสามารถ		โอกาสเจริญเติบโต		บุคลากร		
	มีบทบาท	มีแผนชุมชน	มีบทบาท	มีแผนสนับสนุน	เข้าถึงแหล่งวิชาการ ฯลฯ	เป็นจุดเปรียบเทียบ	พัฒนา/ต่อยอด	ขยายพื้นที่	ตั้งใจจริง (Commit)	สัมพันธ์ภาพ/การสื่อสาร	บรรยาภาส
ความคิดริเริ่ม											

หมายเหตุ : ให้คำอธิบายเหตุผลเท่าที่จำเป็น

1.5.การจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management)

เป็นพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาทั้ง 4 ข้อข้างบน บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือประชาชนต้องมีส่วนร่วมสร้างนวัตกรรมซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมใหม่

ต้องมีการถ่ายทอดแนวคิดเรื่องความสามารถสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลทุกฝ่าย ทุกระดับ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและสร้างนวัตกรรมในงานที่ปฏิบัติ

ผู้บริหารต้องมีทักษะในจัดระบบการสร้างนวัตกรรม ซึ่งมีหลายด้าน เช่น การส่งเสริมให้ผู้ที่บังคับบัญชาคิดนอกกรอบ ให้รู้จักประยุกต์ รู้จักเปลี่ยนแปลง

สนับสนุนให้มีจิตใจกับการสร้างนวัตกรรม (Commitment) สร้างความท้าทาย ให้โครงการพร้อมงบประมาณ ให้ความเป็นอิสระ สร้างทีมจัดการนวัตกรรม จัดระเบียบและคุ้มครองให้ตอบสนอง และเหนืออื่นใด ให้การรับรองความสำเร็จ

ผู้บริหารต้องยอมรับความคิดริเริ่มและต้องยอมรับความเสี่ยงที่มากับนวัตกรรม ผู้ที่บังคับบัญชาจึงจะกล้าที่จะเสี่ยงกับความผิดพลาดนอกจากนี้ ยังมีอีก 3 ประเด็นที่ผู้บริหารต้องไม่ลืม คือ (1) การจัดหาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม (2) การจัดการความรู้ (KM) ให้กับผู้ที่บังคับบัญชาซึ่งบางส่วนแสดงไว้ข้างบนแล้ว และ (3) การแสวงหาความร่วมมือจากภาคี พันธมิตร เพราะนวัตกรรมอาจต้องการการสนับสนุนจากหลายฝ่าย และเมื่อเกิดขึ้นแล้วอาจมีผลกระทบไปทั้งระบบ

ที่มา: อมร นนทสุต. (2557). นวัตกรรมสังคมในการจัดการระบบสุขภาพ

ใบความรู้ที่ 5

การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชัน

1. การใช้แอปพลิเคชันในการบูรณาการการทำงาน

1.1 แอปพลิเคชันพันภัย

แอป "พันภัย" สำหรับ อสม. อสศ. และสาธารณสุขจังหวัด แจ้งพิกัด ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง

ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้พิการที่ไม่สามารถหลบหนีภัยเองได้ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นกลุ่มเปราะบางที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ ขนย้าย อพยพก่อนเป็นลำดับแรก เมื่อเกิดภัย รวมทั้งเป็นฐานข้อมูลกลางที่สำคัญเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ใช้ประโยชน์ร่วมกันในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

เพียง อสม. อสศ. และสสอ. แจ้งตำแหน่งผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้พิการที่ไม่สามารถหลบหนีภัยเองได้ และผู้ป่วยติดเตียง ผ่าน Application "พันภัย" ง่ายๆ แค่ 4 ขั้นตอน ไปดูขั้นตอนกันเลยค่า

ทำการดาวน์โหลด Application "พันภัย"

พิมพ์คำว่า "พันภัย" บน App Store / Google Play

อสม. Login ชื่อผู้ใช้/รหัสผ่าน ด้วยเลขบัตรประชาชน
อสศ. Login ชื่อผู้ใช้/รหัสผ่าน ด้วยเลขPassport หรือ รหัสประจำตัว
สสอ. Login ชื่อผู้ใช้/รหัสผ่าน ด้วยรหัสสำหรับเจ้าหน้าที่

คลิก "สำรวจผู้ป่วย" เพื่อแจ้งตำแหน่งผู้ป่วย/ผู้พิการ/ผู้สูงอายุ

เลือกตำแหน่งผู้ป่วย/ผู้พิการ/ผู้สูงอายุ และกดปุ่ม "เพิ่ม"

เลือกประเภทผู้ป่วย/ผู้พิการ/ผู้สูงอายุ กรอกข้อมูล และบันทึก

สาธารณสุขจังหวัดทำการตรวจสอบข้อมูล

เมื่อสาธารณสุขจังหวัดทำการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ระบบจะแสดงเครื่องหมาย ตีถูก หน้าคำร้อง

หมายเหตุ : เป็นการแจ้งข้อมูลผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำการตรวจสอบยืนยันข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมให้ความช่วยเหลือ แต่ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในยามเกิดภัยพิบัติ

ติดต่อสอบถาม : สำนักงานบรรเทาทุกข์ สภากาชาดไทย
โทรศัพท์ 0-2251-7853-6 ต่อ 2207-8, 090-668-0506
บริษัท อินฟรา พลัส : 084-507-6256, 083-534-7304

2. กฎหมาย และจรรยาบรรณของการสื่อสาร

การถ่ายรูปผู้ป่วยไม่ว่าจะในหรือนอกโรงพยาบาล มีความผิดตามกฎหมาย โดยความผิดแรก คือ

1) พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ตามมาตรา 7 ระบุไว้ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล เป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคล นั้นโดยตรง หรือ มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้ใดจะ อาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการหรือ กฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้

2) หากมีการกระทำ โดยนำภาพ ข้อมูลไปเผยแพร่ผ่านสังคมออนไลน์ ถือว่าผิดกฎหมาย พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ใน 2 มาตราด้วยกัน

2.1) มาตรา 14 ผู้ใดนำเข้า-ส่งต่อข้อมูล ที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสน ทั้งคนโพสต์และคนแชร์

2.2) มาตรา 16 ผู้ใดเผยแพร่ภาพ ตัดต่อ/เปลี่ยนแปลง ที่เป็นภาพบุคคลอื่น ที่จะทำให้ผู้อื่น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ได้รับความอับอาย จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6 หมื่น

ดังนั้นการถ่ายติดผู้ป่วย ถือว่าผิดกฎหมาย เพราะละเมิดสิทธิผู้ป่วย ถ้าถ่ายติด เจ้าหน้าที่ โดยไม่ได้ รับอนุญาต แล้วนำไปเผยแพร่ โทษทั้งจำทั้งปรับ

3. การฉลาดรู้สื่อ

10 เคล็ดลับ สังเกตข่าวปลอม

ข่าวลวง คือข่าวที่มีข้อมูลเป็นเท็จ ซึ่งมีทั้งการส่งต่อความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เป็นเครื่องมือทางการเมือง เกิดการสร้างวาทะเกลียดชังตลอดจนถึงการโฆษณาเกินจริง ส่งต่อความเชื่อที่ผิด การเปิดรับสื่อของคนไทย ท่ามกลางความมหาศาลของข้อมูลที่เกิดขึ้นทุกๆ เสี้ยววินาที ปรากฏการณ์ข่าวลวง ข่าวหลอก หรือ Fake News จึงปะปนอยู่ในคลื่นมหาศาลของข้อมูล ทำให้คนจำนวนไม่น้อยหลงเชื่อข่าวลวง หรือเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่ข่าวลวงโดยไม่รู้ตัว

1) สงสัยข้อความพาดหัว ข่าวปลอมมักมีข้อความพาดหัวที่ดึงดูดความสนใจโดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด และเครื่องหมายอัศเจรีย์

2) สังเกตที่ URL หาก URL หลอกลวงหรือดูคล้าย อาจเป็นสัญญาณของข่าวปลอมได้ เว็บไซต์ข่าวปลอมจำนวนมากมักเปลี่ยนแปลง URL เพียงเล็กน้อยเพื่อเลียนแบบแหล่งข่าวจริง

3) สังเกตแหล่งที่มา ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเรื่องราวเขียนขึ้นโดยแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ และมีชื่อเสียงด้านความถูกต้อง หากมีเรื่องราวมาจากองค์กรที่ชื่อไม่คุ้นเคย ให้ตรวจสอบที่ส่วน "เกี่ยวกับ" เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม

4) มองหาการจัดรูปแบบที่ไม่ปกติ เว็บไซต์ข่าวปลอมจำนวนมากมักมีการสะกดผิดหรือวางเลย์เอาต์ไม่ปกติ โปรดอ่านอย่างระมัดระวังหากคุณเห็นสัญญาณเหล่านี้

5) การพิจารณารูปภาพ ข่าวด่วนมักมีรูปภาพหรือวิดีโอที่ไม่เป็นความจริง บางครั้งรูปภาพอาจเป็นรูปจริงแต่ไม่เกี่ยวกับบริบทของเรื่องราว คุณสามารถค้นหาเพื่อตรวจสอบได้ว่ารูปภาพเหล่านั้นมาจากไหน

6) ตรวจสอบวันที่ เรื่องราวข่าวปลอมอาจมีลำดับเหตุการณ์ที่ไม่สมเหตุสมผล หรือมีการเปลี่ยนแปลงวันที่ของเหตุการณ์

7) ตรวจสอบหลักฐาน ตรวจสอบแหล่งข้อมูลของผู้เขียนเพื่อยืนยันว่าถูกต้อง หากไม่มีหลักฐานหรือความน่าเชื่อถือของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่มีชื่อเสียง อาจจะระบุได้ว่าข่าวดังกล่าวเป็นข่าวปลอม

8) ดูรายงานอื่นๆ หากไม่มีแหล่งที่มาอื่นๆ ที่รายงานเรื่องราวเดียวกัน อาจจะระบุว่าข่าวดังกล่าวเป็นข่าวปลอมหากมีรายงานข่าวโดยหลายแหล่งข่าวที่คุณเชื่อถือได้มีแนวโน้มว่าข่าวดังกล่าวจะเป็นข่าวจริง

9) เรื่องราวนี้เป็นเรื่องตลกหรือไม่ บางครั้งอาจแยกข่าวปลอมจากเรื่องตลกหรือการล้อเลียนได้ยาก ตรวจสอบดูว่าแหล่งที่มาของข่าวขึ้นชื่อเรื่องการล้อเลียนหรือไม่ และรายละเอียดตลอดจนน้ำเสียงของข่าวฟังดูเป็นเรื่องตลกหรือไม่

10) เรื่องราวบางเรื่องอาจตั้งใจเป็นข่าวปลอม ใช้วิจารณญาณเพื่อคิดวิเคราะห์เรื่องราวที่คุณอ่าน และระมัดระวังข่าวที่คุณแน่ใจว่าเชื่อถือได้เท่านั้น

4. การสร้างผลงานจากการทำงาน

4.1 เทคนิคการถ่ายภาพด้วยมือถือ

1) **การจัดองค์ประกอบของภาพ** จะคำนึงถึงการวางภาพตามสัดส่วน โดยในการถ่ายภาพมีกฎที่เรียกว่า กฎสามส่วน โดยจะแบ่งสัดส่วนของภาพออกเป็นเก้าช่อง มีแกนแนวนอนสามช่อง และแกนแนวตั้ง (3x3) โดยจะมีจุดตัดที่เกิดขึ้นสี่จุด การวางภาพทำได้ง่าย โดยไม่ต้องคิดมาก จัดวางวัตถุที่สนใจให้อยู่ตรงจุดตัดใดในหนึ่งจุดนั้น เพราะปกติสายตาจะมองที่จุดเหล่านั้นก่อน เป็นอันดับแรก

หลังจากนั้นลองถ่ายรูปในมือถือ ก็จะมีเส้นตัดกันอยู่ 4 จุด เมื่อจะถ่ายภาพไม่ว่าแนวนอนหรือแนวตั้ง พยายามที่จะให้วัตถุที่เป็นจุดสนใจ อยู่ทับบริเวณจุดตัดนั้น หรืออาจจะจัดวางไว้ตรงกลางภาพ เส้น Grid จะช่วยทำหน้าที่เหมือนไม้บรรทัดช่วยให้สายตาเราจัดภาพได้อย่างถูกสัดส่วนมากขึ้นนั่นเอง

วิธีการ ไปที่ กล้อง เลือกตั้งค่า และเลือกจุดตัดเก้าช่อง หรือ จุดตัด 3X3 (วิธีการเปลี่ยนตามรุ่นมือถือ)

2) **ถ่ายภาพใน HDR เสมอ** แอปพลิเคชันส่วนใหญ่มีตัวเลือกนี้อยู่ในชุดการตั้งค่า HDR ย่อมาจาก High Dynamic Range เป็นเป็นอัตราส่วนของแสงที่สว่างที่สุด ต่อเงาที่มืดที่สุด ในการถ่ายภาพ โดยกล้องจะถ่ายมาทั้งแบบสว่างและมืดมากพร้อมกันนั่นเอง ปกติแล้วโหมด HDR จะถ่ายภาพ 3 ภาพ (หรืออาจจะมากกว่าในบางรุ่น) ของการเปิดรับแสงที่แตกต่างกันระดับแสงน้อย ระดับแสงปกติ และภาพแสงมากเกินไป และรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ภาพที่ดีที่สุดและรายละเอียดภาพใกล้เคียงกับที่เห็นให้มากที่สุด

4.2 เทคนิคการถ่ายวิดีโอด้วยมือถือ

1) **เรียนรู้เรื่องการจัดแสง** ควรพยายามถ่ายบริเวณที่มีแสงส่องสว่างชัดเจน จะช่วยให้การเกิด noise ในวิดีโอลดลงและไม่มีเงามาบังรายละเอียดโดยไม่จำเป็น ในทางกลับกัน ไม่ควรหันกล้องไปยังทิศทางของจุดกำเนิดแสงโดยตรงเพราะจะทำให้ฟลลวของเรามากเกินไป (overexposed) และเกิดแสงแฟร์ (lens flare) แสงในฉากควรแสงสม่ำเสมอ ไม่กะพริบหรือส่ายไปมา เพราะเซ็นเซอร์รับภาพของสมาร์ตโฟน

ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของแสงสว่างอย่างฉับพลันได้ หากไม่สามารถควบคุมแสงให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ การปรับค่า backlight และ white balance ในสมาร์ทโฟนก็พอจะชดเชยได้เช่นกัน

2) ยืนนิ่ง ยืนดี ควรจับสมาร์ทโฟนให้นิ่งที่สุดด้วยการถือสมาร์ทโฟนทั้ง 2 มือโดยให้มืออยู่ใกล้กับตัวเรามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการยื่นแขนออกไปถ่ายจะทำให้แขนล้าอย่างรวดเร็วและจะทำให้ภาพสั่นตามอย่างเลี่ยงไม่ได้ แต่หากต้องถ่ายทำเกะกะ แนะนำให้หาอุปกรณ์ช่วยอย่างขาตั้งหรือ gimbal หรืออาจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการวางสมาร์ทโฟนเอาไว้บนสิ่งของก็ได้เช่นกัน

3) เสียงสำคัญไม่แพ้ภาพ ไมโครโฟนในสมาร์ทโฟนส่วนใหญ่มักจะมีคุณภาพไม่ดีเท่าไร สำหรับอัดเสียงโดยตรง และบางครั้งก็ติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ค่อยเหมาะสมนัก จึงมักจะมีเสียงลมและเสียงรบกวนอื่นๆ ติดเข้ามาด้วยเสมอซึ่งลบออกทีหลังยากมาก ส่วนวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ให้เอามือป้องรอบๆ ไมโครโฟนเอาไว้ และพยายามถ่ายทำในสถานที่ที่เงียบที่สุดหรือภายในอาคาร

4) รักษาระยะให้พอเหมาะ การรักษาระยะห่างให้พอเหมาะกับผู้แสดงหรือวัตถุในฉากจะช่วยให้ออกมามีความชัดกว่า เกิด noise น้อยกว่า และมีการโฟกัสที่ดีกว่า เพราะกล้องบนสมาร์ทโฟนใช้วิธีการซูมแบบดิจิทัลซึ่งเป็นการซูมแบบขยายเม็ดพิกเซล การถ่ายจากระยะไกลแล้วซูมจะทำให้ภาพแตกได้

5) หลีกเลี่ยงการถ่ายวิดีโอแนวตั้ง หากไม่มีเหตุผลสำคัญที่จะต้องถ่ายวิดีโอแนวตั้งแล้ว แนะนำเป็นอย่างยิ่งว่าไม่ควรถ่ายคลิปวิดีโอแนวตั้งทุกกรณี เพราะการถ่ายในแนวตั้งจะทำให้งานมีมุมมองที่แคบและเก็บรายละเอียดรอบๆ ได้น้อยมาก นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ชมรู้สึกอึดอัดอีกด้วย

4.3 การสร้างวิดีโอด้วยภาพ

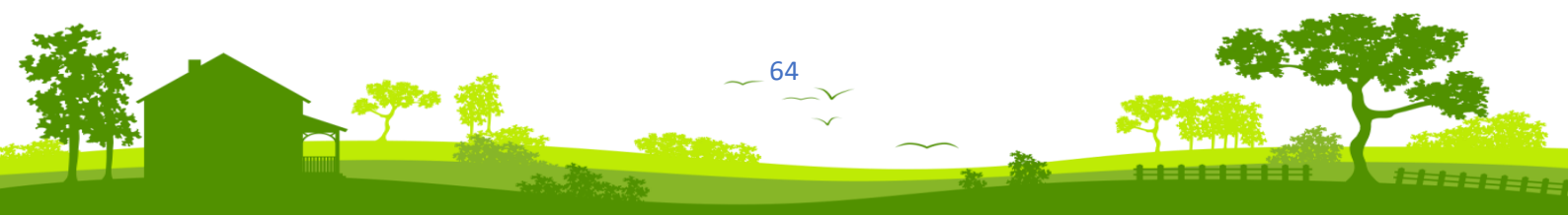
4.3.1. แอปพลิเคชันในการตัดต่อวิดีโอด้วยภาพ

1) แอปพลิเคชัน RIPL สามารถดาวน์โหลดทั้ง iOS/Android จะช่วยเปลี่ยนจากรูปภาพธรรมดาเป็นวิดีโอพร้อมกับใส่เพลงได้ฟรี ๆ ใช้งานได้ทั้งแบบฟรีและอัปเกรด ในเวอร์ชันอัปเกรดจะมีตัวเลือก Template, Font, Music ในการสร้างคลิปวิดีโอเยอะแยะมากมาย ให้เลือกมาใช้สร้างคลิปวิดีโอเพื่อยาสินค้าของเรา ฟีเจอร์ที่น่าสนใจของแอป RipI เช่น

- 1.1) เลือกรูปภาพเพื่อทำวิดีโอได้ 8 รูปภาพ
- 1.2) มี Template ช่วยสร้างวิดีโอให้เลือกโดยแยกตามประเภทงานไว้แล้ว
- 1.3) เลือก Font ให้ข้อความตัวเอง
- 1.4) Music หรือเสียงเพลงประกอบให้เลือกตามสไตล์คลิป Video ที่สร้าง

2) แอปพลิเคชัน UNFOLD สามารถดาวน์โหลดทั้ง iOS/Android เป็นแอปฯ แต่งรูปที่โดดเด่นในเรื่องของการนำรูปภาพหลาย ๆ รูปมารวมกันแล้วสร้างเป็น 1 รูปภาพ สามารถเลือก Template ตามจำนวนรูปภาพที่ต้องการสร้างงานตัวเอง แล้วใส่ข้อความได้ตามต้องการ ด้วยความสามารถของแอปฯ แล้วเหมาะสำหรับร้านออนไลน์สาย Minimal ที่เน้นข้อความน้อย ภาพน้อย ฟีเจอร์ที่น่าสนใจของแอปฯ Unfold เช่น

- 2.1) มี Stickers, Stamps, Items ฟรีให้เลือกใช้งาน
- 2.2) ใส่ข้อความที่ต้องการได้เอง แต่ไม่สามารถเลือก Font ได้
- 2.3) Export รูปภาพเป็นไฟล์ PDF ได้

3) แอปพลิเคชัน ADOBE PHOTOSHOP MIX แอปฯตัดต่อรูปภาพในเครือ Adobe ที่ตัดต่อรูป แก้ไขรูปภาพผ่านโทรศัพท์ได้เลย แล้วย่นำภาพที่ได้มาสร้างเป็นวิดีโอหรือภาพนิ่งได้ตามต้องการ หรือนำภาพมาซ้อนกันหลาย ๆ ภาพ แอปฯแต่งรูปหลายรูปรวมกันเพื่อเพิ่มความสนใจให้กับภาพนั้นได้ ฟีเจอร์ที่น่าสนใจของแอปฯ Adobe Photoshop Mix เช่น

3.1) แต่งรูปภาพด้วย Filter ได้

3.2) ตัดรูปภาพหรือลบพื้นหลังรูปภาพที่ไม่ต้องการได้

3.3) มี Blend Mode เพื่อใช้ในการซ้อนแสงและสีของแต่ละรูปภาพ

3.4) สร้าง Layer หรือชั้นให้กับรูปภาพได้ โดยรูปภาพที่ต้องการให้โดดเด่นที่สุดจะอยู่ใน Layer

ที่มา: (1) 10 เคล็ดลับ สังเกตข่าวปลอม รู้เท่าทันสื่อ: สสส, Thitiphon Yothaphan. 2564

(2) (Online). <https://bit.ly/3dcMTZc>

(3) (Online). <https://bit.ly/3di5uTE>

(4) (Online). <https://www.thaimobilecenter.com/content/7-tips-for-smartphone-filmmaking.asp>,
29 มกราคม 2561

(5) (Online). <https://www.page365.net/all-articles/5-photo-video-maker-apps>

ชุดความรู้การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคโควิด 19 ชุดความรู้ที่ 1 อสม.เคาะประตูบ้าน ผู้ป่วยติดเชื้อโควิด 19

อสม. เคาะประตูบ้าน..ผู้ป่วยติดเชื้อโควิด 19

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และเชื่อมีการกลายพันธุ์ ติดเชื้อได้ง่าย และทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่สามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการพักรักษาตัวได้ เนื่องจากไม่มีเตียงรองรับที่เพียงพอ กระทรวงสาธารณสุขจึงมีแนวทางในการดูแลผู้ป่วยด้วยการแยกกักกันที่ตัวที่บ้าน (Home Isolation) และบริการศูนย์โควิด 19 ชุมชน (Community Isolation) เพื่อรองรับผู้ป่วย อสม.ซึ่งเป็นหมอนคนที่ 1 จึงมีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง และติดตามกลุ่มเสี่ยงสังเกตอาการ และอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ โดยอาศัยกลไก 3 หมอ ในการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นหมอนคนที่ 2 และ 3 ทำให้กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วยติดเชื่อได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

“ อสม. ด้านหน้า หมอคนที่ 1 ”

พร้อม

ตั้งสติ ให้คิดว่า ทุกคนคือผู้ติดเชื้อ

ระมัดระวัง เพิ่มความระมัดระวัง
ขณะปฏิบัติงานหรือใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง

อสม. พร้อม

อสม. พร้อม ในการปฏิบัติงาน
ถ้าเริ่มเจ็บป่วยให้พักรักษาตัวที่บ้าน

อุปกรณ์พร้อม หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์
ปรอทวัดไข้ และอุปกรณ์ป้องกัน

ข้อมูลพร้อม

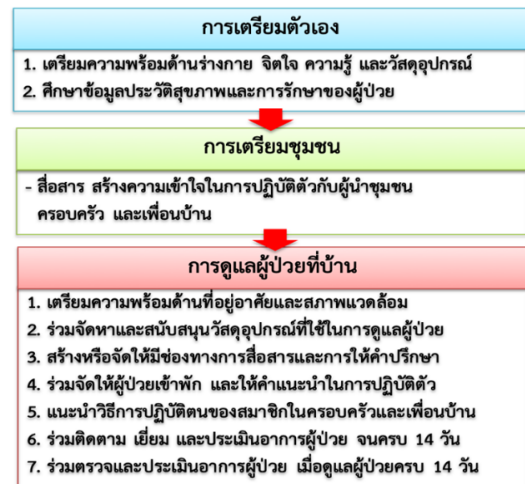
- ข้อมูลผู้ป่วยติดเชื้อในชุมชน
- กลุ่มเสี่ยงที่กลับจากพื้นที่สีแดง
- สถานการณ์การแพร่ระบาด
- ระบบการดูแลผู้ป่วยในจังหวัด/ตำบล/หมู่บ้าน

แนวทางปฏิบัติสำหรับ อสม. ในการแยกกักรักษาตัวผู้ป่วยที่บ้านและในชุมชน โดยกลไก 3 หมอ

Community Isolation

Home Isolation

กรณีผู้ป่วยมีอาการมากขึ้น ตามเกณฑ์กรมการแพทย์ (เช่น ใช้สูลอย ปฏิบัติกิจกรรมประจำวันไม่ได้ ฯลฯ)
- ร่วมติดต่อประสานงาน รพ.แม่ข่าย เพื่อส่งต่อผู้ป่วย

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

อสม. ด้านหน้า หมอคนที่ 1 ดูแลแยกกักตัวที่บ้าน Home Isolation และแยกกักในศูนย์โควิด 19 ชุมชน Community Isolation

อสม.พร้อม	ชุมชนพร้อม	ระบบการดูแลผู้ป่วยพร้อม
ต้องเตรียมความพร้อมของตัวเองทั้งร่างกาย จิตใจ องค์ความรู้เรื่องโควิด 19 และวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันตัวเอง โดยเฉพาะด้านร่างกายและจิตใจ ต้องได้รับการประเมินความพร้อมโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีการศึกษาข้อมูลของผู้ป่วย ทั้งประวัติ สุขภาพและการรักษาที่ได้รับ "คิดเสมอว่า เจอคนป่วย สามารถแพร่เชื้อได้" ยึดมาตรการ DMHT 	มีการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ครอบครัว และเพื่อนบ้าน ในการปฏิบัติตัวกับผู้ป่วย และลดความขัดแย้ง ความตึงเครียดของชุมชน 	อสม. ร่วมกับผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน และทีม 3 หมอ ในการเตรียมความพร้อมของที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เป็นต้น รวมทั้งการจัดการขยะอันตรายที่เกิดขึ้นจากผู้ป่วย

ผู้ป่วยโควิด19 ที่มีอาการไม่รุนแรง อาจไม่จำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาล หรืออยู่โรงพยาบาลเพียงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วไปพักฟื้นต่ที่บ้านหรือสถานที่ที่รัฐจัดให้ ซึ่งผู้ป่วยที่มีอาการน้อยส่วนใหญ่มักจะค่อย ๆ ดีขึ้นจนหายสนิท อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายสัปดาห์แรก ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการมากขึ้นได้ ผู้ป่วยจึงควรสังเกตอาการตนเอง แจ้ง อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เมื่อไม่แน่ใจสามารถโทรศัพท์ปรึกษา หรือเข้าไปรับการตรวจที่โรงพยาบาล เพื่อรับการดูแลรักษาที่เหมาะสมต่อไป

เคร่งครัดมาตรการ DMHT

 D : Distancing ห่างกันไว้ 2 เมตร ปลอดภัยจากโควิด	 M: Mask Wearing สวมหน้ากากอนามัย	 H: Hand Washing ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ หรือสบู่
 T: Testing วัดอุณหภูมิร่างกาย, ตรวจหาเชื้อ		

บทบาท อสม. ด้านหน้า พร้อมดูแลและการเข้าถึงผู้ติดเชื้อ

- ✓ อสม. เคาะประตูบ้าน แนะนำตนเอง
- ✓ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเยี่ยมบ้าน
- ✓ ชักถามอาการ วัดไข้
- ✓ เน้นมาตรการ แยกกันอยู่ 14 วันปลอดภัย
- ✓ มาตรการ DMHT
- ✓ ถ้ามีอาการรุนแรง ส่งต่อเจ้าหน้าที่

อยู่บ้านร่วมกันอย่างไรให้ปลอดภัย

- ใส่หน้ากากอนามัย เมื่ออยู่ร่วมกัน
- ปฏิบัติตามมาตรการ DMHT
- ไม่ทานอาหารร่วมกัน
- หลังใช้ห้องน้ำให้ทำความสะอาดพื้นที่
ด้วยน้ำยาทำความสะอาดหรือฉีดพ่น
แอลกอฮอล์

ถ้าป่วยติดเชื้อโควิด 19
จะต้องทำอะไร

1. ตรวจยืนยัน หาเชื้อด้วยชุดตรวจ Antigen test kit
หรือตรวจที่หน่วยบริการด้วยวิธี RT- PCR
2. ประสานหน่วยงานที่ดูแลผู้ป่วยโควิด 19 เพื่อเข้ารับการรักษาคำ
หรือรักษาตัวผ่านระบบ HI และ CI เบอร์โทรศัพท์ 1330
สปสข. และ 1669 ศูนย์บริการผู้ป่วยโควิด 19
3. รอเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาล หรือหน่วยหน่วยบริการ
เตรียมอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว แจ้งญาติ เข้ารับรักษาตัวโดยมี
รถโรงพยาบาลมารับ
4. เข้ารับรักษาตัวจนอาการดีขึ้นและหายเป็นปกติ แพทย์อนุญาต
ให้กลับบ้านได้
5. ดูแลตนเองโดยยึดมาตรการ DMHT ต่อเนื่องอย่างน้อย 14 วัน
หรือครบ 30 วัน

มาฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 กันเถอะ

ฉีดแล้วได้อะไร

ฉีดก่อน ป้องกันได้ก่อน กระตุ้นภูมิคุ้มกันในร่างกายต่อสู้
โควิด 19 ลดความรุนแรงของโรครณีติดเชื้อ ลดอัตรา
การเสียชีวิต

หลังฉีด

- รอหลังฉีดเพื่อสังเกตอาการ
- ถ้ามีไข้ ปวดกล้ามเนื้อให้กินยาพาราเซตามอล เท่านั้น
- ไปรับวัคซีนตามนัดในครั้งต่อไป
- ป้องกันตนเองตามมาตรการ DMHT

ก่อนฉีด

- นอนพักผ่อนให้เพียงพอ งดออกกำลังกายก่อนฉีดและหลังฉีด 2 วัน
- ดื่มน้ำ 3-5 แก้ว งดเครื่องดื่มชูกาแฟ แอลกอฮอล์
- เตรียมบัตรประจำตัวประชาชน, บัตรโรงพยาบาล
- ไปตามนัด ตรวจวัดอุณหภูมิ ความดันโลหิต
- ฉีดวัคซีนแขนที่ไม่ถนัด

อสม. ติดตามข่าวสาร (vaccine มาแล้ว/
ฉีดเมื่อไหร่ ใครฉีดบ้าง)
แจ้งพื้นที่สม่ำเสมอ (8-15 หลังคาเรือน)

อาสาสมัคร เป็นมิตรแท้คู่ใจประชาชน
ทุกชีวิตมีค่า อย่าประมาทต้องฉีดวัคซีนป้องกันกันทั้ง

ชุดความรู้การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคโควิด 19

ชุดความรู้ที่ 2 การดูแลผู้ป่วยโควิดเบื้องต้น

มาฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 กันเถอะ

ฉีดแล้วได้อะไร

ฉีดก่อน ป้องกันได้ก่อน กระตุ้นภูมิคุ้มกันในร่างกายต่อสู้
โควิด 19 ลดความรุนแรงของโรคกรณีติดเชื้อ ลดอัตรา
การเสียชีวิต

หลังฉีด

- รอหลังฉีดเพื่อสังเกตอาการ
- ถ้ามีไข้ ปวดกล้ามเนื้อให้กินยาพาราเซตามอล
- ไปรับวัคซีนตามนัดในครั้งต่อไป
- ป้องกันตนเองตามมาตรการ DMHT

ก่อนฉีด

- นอนพักผ่อนให้เพียงพอ งดออกกำลังกายก่อนฉีดและหลังฉีด 2 วัน
- ดื่มน้ำ 3-5 แก้ว งดเครื่องดื่มชา กาแฟ แอลกอฮอล์
- เตรียมบัตรประจำตัวประชาชน, บัตรโรงพยาบาล
- ไปตามนัด ตรวจวัดอุณหภูมิ ความดันโลหิต
- ฉีดวัคซีนแขนที่ไม่ถนัด

อส. ติดตามข่าวสาร (vaccine มาแล้ว/
ฉีดเมื่อไหร่ ใครฉีดบ้าง)
แจ้งพื้นที่สม่ำเสมอ (8-15 หลังคาเรือน)

อาสาสมัคร เป็นมิตรต่อใจประชาชน
ทุกชีวิตมีค่า อย่าประมาทต้องฉีดวัคซีนป้องกันทันที

ดูแลตัวร่างกาย

- ☐ นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่ควรวิตกกังวลมากเกินไป
- ☐ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- ☐ ออกกำลังกายตามความเหมาะสม ถ้าหอบเหนื่อยไม่ควรออกกำลังกายควรอยู่นิ่งๆ และวัดค่าออกซิเจนปลายนิ้ว

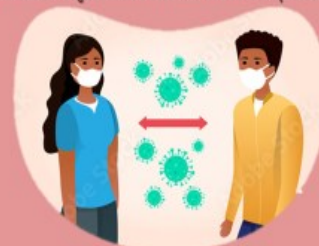
การรักษาตามอาการเบื้องต้น

- ☐ ถ้ามีไข้สูงให้เช็ดตัวลดไข้ ทานยาพาราเซตามอน ในผู้ใหญ่ แนะนำให้กินครั้งละ 1-2 เม็ด ทุก 4-6 ชั่วโมง
- ☐ การใช้สมุนไพรในการรักษาตามอาการเบื้องต้น
- ☐ ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายทุกวัน ประเมินอาการ
- ☐ โทรประสานโรงพยาบาลกรณีอาการรุนแรง ดังนี้
- ☐ หายใจลำบากหรือหายใจถี่
- ☐ เจ็บหน้าอกหรือแน่นหน้าอก
- ☐ สูญเสียความสามารถในการพูดและเคลื่อนไหว

การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโควิด-19 เมื่อทำ Home Isolation

- ☐ แยกห้องพัก ของใช้ส่วนตัวกับผู้อื่น หากแยกไม่ได้ควรแยกให้ห่างจากผู้อื่นให้มากที่สุด
- ☐ และควรเปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเท
- ☐ ห้ามออกจากที่พัก และห้ามใครมาเยี่ยมที่บ้าน
- ☐ ห้ามเข้าใกล้หรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่น โดยต้องเว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร
- ☐ ต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา หากไม่ได้พูดคุยคนเดียว
- ☐ ล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์ทุกครั้งสัมผัสกับของใช้ต่าง ๆ ห้ามทานอาหารร่วมกับผู้อื่น
- ☐ แยกซักเสื้อผ้า และเครื่องนอน ด้วยน้ำสบูหรือผงซักฟอก
- ☐ ใช้ห้องน้ำแยกจากผู้อื่น และแยกทิ้งขยะ โดยมัดปากถุงขยะให้แน่น

การดูแลผู้ป่วยโควิดเบื้องต้น

ผู้ดูแลผู้ป่วยควรปฏิบัติตามข้อแนะนำดังต่อไปนี้

1. จัดหาอาหาร สิ่งของที่จำเป็น ยา ให้ผู้ป่วย
2. ให้ผู้ป่วยใส่หน้ากากอนามัย หากมีบุคคลอื่นอยู่ร่วมในบริเวณเดียวกัน
3. งดเยี่ยมทุกกรณี และไม่ควรมีบุคคลอื่นเข้ามาที่พักอาศัยโดยไม่จำเป็น
4. ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่เข้าดูแลผู้ป่วย หากเป็นไปได้ควรดูแลโดยเว้นระยะห่างจากผู้ป่วยอย่างน้อย 1 เมตร
5. ผู้ดูแล/สมาชิกในครอบครัว/คู่สมรส ควรพักแยกห้องกับผู้ป่วย และหากเป็นไปได้ควรแยกห้องน้ำ
6. ไม่ใช้ของใช้ร่วมกับผู้ป่วย เช่น ภาชนะทานข้าว ผ้าเช็ดตัว ชุดเครื่องนอน และควรทำความสะอาดหลังการใช้งานทุกครั้ง
7. ไม่ให้ผู้ป่วยดูแลสัตว์เลี้ยง ป้อนอาหาร แบ่งอาหารจากผู้ป่วย อุ้ม กอด จูบสัตว์เลี้ยง
8. เปิดหน้าต่าง เพื่อให้มีการระบายอากาศภายในห้อง ที่พักอาศัย
9. ติดตามอาการผู้ป่วยและบันทึกอาการของผู้ป่วยและผู้ดูแลทุกวันแจ้งชื่อ-นามสกุลผู้ป่วย หากเจ็บป่วยฉุกเฉิน โทรแจ้ง 1669
10. ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือน้ำอย่างน้อย 20 วินาทีต่อครั้ง หรือใช้เจลแอลกอฮอล์ 70-95% ทำความสะอาดทั่วทั้งมือจนแห้ง แต่หากมือเปื้อนสกปรกชัดเจน แนะนำให้ล้างมือด้วยสบู่
11. ล้างมือก่อนสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูกของตนเอง
12. ผู้ดูแลใส่หน้ากากอนามัย และถุงมือก่อนสัมผัสเลือด สารคัดหลั่งจากร่างกายผู้ป่วยเช่น น้ำมูก น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ หรือเศษอาหารจากการอาเจียนของผู้ป่วย หลังทำความสะอาดทั้งหน้ากากและถุงมือของตนเองทุกครั้ง และล้างมือ

แนวทางการดูแลผู้ติดเชื้อโควิด 19 ที่บ้าน	
เด็กมีอาการติดเชื้อกักตัวที่บ้านต้องดูแลอย่างไร 1. เมื่อมีไข้สูงกว่า 38.5 องศาเซลเซียส ให้พ่นน้ำเช็ดตัว ทานยาลดไข้ คัดน้ำมูก 2. หายใจเหนื่อยหอบ 3. ซึมลง ไม่ดูดนม ไม่ทานอาหาร 4. ประสานหมอคนที่ 2 และ 3 เพื่อส่งตัวเข้ารับรักษาต่อไป 	อาการแบบไหนที่ต้องติดต่อแพทย์ - ไข้สูงกว่า 38.5 องศาเซลเซียส - ท้องเสีย อาเจียน ทานอาหารไม่ได้ - หายใจไม่ออก คัดขี้ด แน่นหน้าอก - โคม่าขึ้น นอนราบไม่ได้ - อาการซึมลง เรียกไม่รู้สีกตัว *** เมื่อพบอาการเหล่านี้ให้แจ้งหมอคนที่ 2 และ 3 เพื่อส่งตัวเข้ารับรักษาต่อไป
ทำลายขยะติดเชื้ออย่างไร 1. แยกขยะติดเชื้อ ที่เฉพาะที่ ไม่รวมกับขยะอื่น 2. รวมขยะใส่ถุงมิดชิด 3. เท/ราด น้ำยาฟอกขาว หรือแอลกอฮอล์ 70 % ลงบนขยะติดเชื้อ 4. มัดปากถุงให้แน่น 5. พ่น/ฉีด แอลกอฮอล์ 70 % ที่ปากถุง 6. รวมส่งหน่วยรับทำลายให้จัดการต่อไป 7. ล้างมือให้สะอาดทันที 	

ชุดความรู้การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคโควิด 19

ชุดความรู้ที่ 3 รวมพลัง สามพลังความร่วมมือ

ชุดความรู้ที่ 3 รวมพลัง สามพลังความร่วมมือ

1. อสม. พร้อมช่วยเหลือในกระบวนการ

Home Isolation (HI) และ Community Isolation (CI)

1.1 กรณี HI : ติดตามการเข้ารับการดูแลผู้ติดเชื้อโควิด 19 ตามพื้นที่รับผิดชอบ 8 – 15 หลังคาเรือน สอดส่องติดตามจนครบ 14 วัน

- ไม่หนีออกไปนอกบ้าน หรือหนีกลับไปทำงาน
- ร่วมมือในการแยกกักตัวเองตามมาตรการ D-M-H-T
- ความสนใจดูแลตัวเอง เช่น การทานอาหาร การทานยา การวัดไข้ เป็นต้น

1.2

กรณี CI : ช่วยแจ้งข่าว ให้ญาติทางบ้านรับรู้ว่าผู้ป่วย อยู่อย่างไร สุขภาพเป็นอย่างไร การอนุญาตเยี่ยม โดยตรง/ทางโทรศัพท์/ไลน์

1.3

ประสานข่าวสารแจ้งให้ญาติรับรู้ เรื่องการดูแลจากหมอกคนที่ 2 หรือทีมดูแล ในศูนย์ CI, HI โดย อสม. ต้องสนับสนุนให้ ความร่วมมือรวมพลังดูแลผู้ติดเชื้อโควิด 19 มีความสุขกายสบายใจ เกิดความไว้วางใจ

1.4

ให้ความร่วมมือ สนับสนุนอื่นๆ ตามที่ ทีมดูแลร้องขอ

ชุดความรู้ที่ 3 รวมพลัง สามพลังความร่วมมือ

2. การสนับสนุนให้รับวัคซีนป้องกันโควิด 19 อสม. จะบอกเพื่อนบ้านอย่างไร

2.1 เพื่อนบ้านพร้อม

- เตรียมตัวเองให้พร้อม ทั้งด้านสุขภาพกายแข็งแรงสมบูรณ์ และด้านสุขภาพจิต นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่เครียด ไม่กังวล ไม่ซึมเศร้า
- เตรียมบัตรประชาชน บัตรแสดงสิทธิการรักษาพยาบาล ประวัติโรคประจำตัว ยาที่ทานเป็นประจำ และใบนัดรับวัคซีน
- สนใจรับฟังข่าวสาร ความรู้เรื่องวัคซีน การประสานแจ้งกำหนดการเข้ารับวัคซีน ซึ่งจะแจ้งรายละเอียดการเตรียมตัว ก่อนฉีด/หลังฉีดวัคซีน และฉีดเข็มที่ 2 เมื่อไร ชื่อวัคซีนอะไร “ฉีดก่อน ป้องกันก่อน”
 1. การปฏิบัติตัวหลังฉีดวัคซีนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
 2. สังเกตอาการ
 3. ปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T อย่างเคร่งครัดต่อไป
 4. ไม่ไปรวมกันในพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อโควิด 19
 5. สร้างร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ พร้อมต่อสู้เชื้อโรค “อยู่รอด ปลอดภัยได้”
 6. ร่างกายจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้หลังฉีดวัคซีนไปแล้ว 2 สัปดาห์

2.2 อสม. พร้อม

- ติดตามข่าวสาร เช่น ชนิดวัคซีนที่จัดส่งมาให้เพื่อนบ้านฉีด กำหนดการฉีดวัคซีน (วัน/เวลา/สถานที่) อาการข้างเคียง หลังฉีดวัคซีน
- แจ้งให้เพื่อนบ้าน/ครอบครัว/ ตัว อสม. ไปฉีดวัคซีนตามนัด
- ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัว และการเตรียมตัวก่อนฉีด/หลังฉีดวัคซีน

3. อยู่รอดปลอดภัยจากเชื้อโควิด 19 กลายพันธุ์ต้องทำอะไร

“อสม. พร้อม เผื่อระวังพื้นที่ 8 -15 หลังคาเรือน”

- 3.1 ส่งต่อข่าวสารอาการป่วยโควิด 19 สังเกตได้ วัดไข้ ไม่แน่ใจให้ตรวจคัดกรองโรคด้วยชุดตรวจ ATK หากพบว่าติดเชื้อ แจ้ง อสม. หมอคนที่ 1 ทันที เพื่อให้รายงานต่อหมอคนที่ 2 เจ้าหน้าที่ รพ.สต. รับรู้ และส่งตัวตรวจยืนยันที่โรงพยาบาล ทั้งนี้ให้สังเกตทุกวันเมื่อมีอาการไข้คล้ายไข้หวัดใหญ่ เน้นหน้าอก
- 3.2 ให้ความรู้การป้องกันการติดเชื้อด้วยมาตรการ D-M-H-T อย่างเคร่งครัด ตั้งสติ อย่าวิตกกังวล สร้างร่างกายให้แข็งแรง ปฏิบัติตัวแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) กินร้อน ช้อนตนเอง แยกกัก แยกอยู่ ทำความสะอาดที่ปากอาศัย ห้องน้ำให้สะอาดอยู่เสมอด้วยน้ำยาทำความสะอาด น้ำยาฟอกขาว หรือ แอลกอฮอล์ 70 % เปิดประตูหน้าต่างเพื่อระบายอากาศ และรับแสงแดด
 - เมื่อเดินทางกลับถึงบ้าน ให้รีบอาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้า แยกทำความสะอาดเสื้อผ้า นอกบ้าน วางรองเท้านอกบ้านและฉีดพ่นฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาฟอกขาว หรือแอลกอฮอล์ 70 %
 - จัดวางจุดใช้น้ำยาฟอกขาว หรือแอลกอฮอล์ 70 % ไว้บริเวณที่สะดวกสำหรับฉีด/พ่น/เช็ดลูกบิดประตู และราวบันได
- 3.3 เป็นเหตุเป็นตา ญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ที่เดินทางมาจากพื้นที่สีแดง หรือผู้ติดเชื้อโควิด 19 ที่ถูกส่งตัวกลับมารักษา ณ ภูมิลำเนา โดย อสม. ต้องเข้าไปให้คำแนะนำกับครอบครัว เรื่องการแยกกัก และ มาตรการ D-M-H-T อย่างเคร่งครัด สังเกตติดตามอาการ วัดไข้ จนครบ 14 วัน
- 3.4 ฉีดวัคซีนทันที เมื่อได้รับแจ้ง และเฝ้าสังเกตอาการข้างเคียงหลังได้รับวัคซีนทุกครั้ง
- 3.5 หลังฉีดวัคซีน ต้องปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T อย่างต่อเนื่อง จนกว่าสถานการณ์การติดเชื้อโควิด 19 ในประเทศไทยจะพ้นวิกฤต
- 3.6 ติดตามข่าวสารความรู้ เรื่องวัคซีน การแพร่ระบาดของโรค การกลายพันธุ์ของเชื้อ อย่างสม่ำเสมอ
- 3.7 เมื่อมีอาการป่วยมีไข้ เบื่อต้นให้เช็ดตัวลดไข้ ดื่มน้ำมากๆ ทานยาพาราเซตามอลครั้งละ 1 -2 เม็ด ทุก 4 – 6 ชั่วโมง และสังเกตอาการ หากพบว่าไม่ทุเลาหรือมีอาการหายใจเหนื่อยหอบ เน้นหน้าอก นอนราบไม่ได้ ร่วมด้วยแล้วให้แจ้ง อสม. เพื่อประสานหมอคนที่ 2 และ 3 หรือติดต่อสายด่วน 1669, 1330
- 3.8 สร้างร่างกายให้แข็งแรง สุขภาพจิตดี นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล ปฏิบัติตาม มาตรการ D-M-H-T ตลอดเวลา เพียงเท่านั้นก็สามารถรอดพ้นจากโรคโควิด 19 ได้

ชุดความรู้การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคโควิด 19

ชุดความรู้ที่ 4 วิธีการสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับตนเอง

1. อาหารสร้างภูมิ สมุนไพรใกล้ตัว

1.1 อาหารสร้างภูมิ

นอกจากการฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายแล้ว เมื่อบริโภคสมุนไพร สามารถช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แข็งแรงร่างกาย ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ได้ ซึ่งสามารถเพิ่มสมุนไพรในการประกอบเมนูอาหาร ทั้งนี้ สมุนไพรที่นำมารับประทาน ล้วนเป็นสมุนไพรที่หาง่าย พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เหมาะสำหรับการนำมาปรุงรสเมนูอาหารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันตนเอง

ตัวอย่างเมนูอาหารสร้างภูมิ สมุนไพรใกล้ตัว

น้ำสมุนไพร 'เสริมภูมิคุ้มกัน'

มะขามป้อม: คำนวณมูลค่าสาร มีคุณสมบัติกระตุ้นภูมิคุ้มกัน ยับยั้งการแบ่งตัวของไวรัส แก้อาการ ไอ เจ็บคอ

มะนาวคอง: ใช้เฉพาะ ทำน้ำดื่มคอง คั้นแล้ว

มะขามเปียก: ใช้เฉพาะ

ขมิ้นชัน: เสริมภูมิคุ้มกัน คำนวณมูลค่าสาร ทำน้ำดื่มคอง

ใบพลู: บรรเทาอาการไอ แก้อาการ ไอ เจ็บคอ

ใบมะกอก: เสริมภูมิคุ้มกัน

ส่วนผสม

ขมิ้นชันสด	10 กรัม
มะขามป้อม	20 กรัม
มะนาวคอง	2 ลูก
ใบพลู	20 กรัม
ใบมะกอกแห้ง	10 กรัม
ขมิ้นชัน	10 กรัม
มะขามเปียก	20 กรัม

วิธีทำ

นำสมุนไพรทั้งหมดคั่วกับน้ำสะอาด 2 ลิตรจนเดือด จากนั้นต้มต่ออีก 15 นาที แล้วปรุงรสตามชอบ เติมน้ำผึ้งและเกลือเล็กน้อย คั้นขมิ้นชัน

สถาบันการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

'สามเกลอ' ช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน

ส่วนผสม

ขมิ้น	30 กรัม
มะขามป้อม	20 กรัม
ขมิ้นชัน	10 กรัม
น้ำสะอาด	2 ลิตร

คั้นคั่วจากนั้นเคี่ยวต่ออีก 15 นาที

ปรุงรสด้วยน้ำผึ้งและใบมะขามเปียก คั้นขมิ้นชัน

มะขามป้อม

วิตามินซีสูง คำนวณมูลค่าสาร มีคุณสมบัติกระตุ้นภูมิคุ้มกัน ยับยั้งการแบ่งตัวของไวรัส แก้อาการ ไอ เจ็บคอ

ขมิ้น

มีฤทธิ์แก้หวัดหลายชนิด มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อไข้หวัดใหญ่ ลดการอักเสบ ป้องกันหวัด

ขมิ้นชัน

คำนวณมูลค่าสาร ลดการอักเสบที่ปอด ช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน

สถาบันการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

'ไข่เจียวหอมใหญ่'

ช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน

สูตรนี้ดี
ไข่ไก่ แผลงโปรตีนขึ้นคัส ช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน
หอมใหญ่ มีสารเคอซีทิน (Quercetin)
ช่วยป้องกันไม่ให้ไวรัสเข้าสู่เซลล์
มีฤทธิ์ในการป้องกันอาการอักเสบ

ส่วนประกอบ

- ไข่ไก่ 2 ฟอง
- หอมใหญ่ 1 ลูกเล็ก
- ซีอิ๊วขาว
- น้ำมัน
- ผักไทย

วิธีทำ

- นำหอมใหญ่มาปอกเปลือก ล้างน้ำให้สะอาด
หั่นหอมใหญ่ให้เป็นชิ้นบางๆ
- ตอกไข่ใส่จาน ตีให้เข้ากัน ใส่ซีอิ๊วขาวและผักไทย
- ใส่หอมใหญ่ที่เตรียมไว้ลงไป
- นำกระทะตั้งไฟ ใส่น้ำมันลงไป รอให้น้ำมันร้อนจึงเทไข่ลงไป
- เจียวไข่ให้สุกเหลืองทั้งสองด้าน ตักขึ้นพักใส่จาน เสริฟ

สถาบันการแพทย์แผนไทยกัญชบาล โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

'บอเปี๊ยะใบหูเสือ'

ช่วยเสริมภูมิคุ้มกัน

โหรพา
ต้นบ้านใช้รักษาหวัด
มีฤทธิ์ต้านไวรัสหวัดใหญ่
และปรับภูมิคุ้มกัน โดยมีผลยับยั้ง
การหลั่งสารอักเสบหลายชนิด

ใบหูเสือ
ต้นบ้านใช้ใบเป็นยาแก้หวัด
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
แก้เจ็บคอ ค่อนเคืองเยื่ออักเสบ
แก้ผดผื่น ทำให้น้ำลายไหล
ผงกัญชารักษาหลอดลม

แคร์รอต
สาร betacarotene
ที่พบได้ในแคร์รอต
มีฤทธิ์ปรับภูมิคุ้มกัน
ต้านอนุมูลอิสระได้ดีมาก

ส่วนประกอบ
แผ่นบอเปี๊ยะ ผักกาดหอม ใบหูเสือ สะระแหน่ ผักแว่น
โหรพา แคร์รอต แดงกว่า หมูยอ

วิธีทำ
1. นำหมูยอหั่นเป็นเส้นๆ นำมาทำเป็นส่วนประกอบ
2. นำแผ่นบอเปี๊ยะคลึงไปเย็บน้ำจิ้ม น้ำผักและหมูยอมาห่อ
3. ตักแผ่นบอเปี๊ยะเป็นชิ้นพอดีคำ รับประทานคู่กับน้ำจิ้มรสตามชอบ

สูตรน้ำจิ้มรส
น้ำตาลทราย 1 ถ้วย น้ำมัน 2 ช้อนโต๊ะ
น้ำส้มสายชู 1/3 ถ้วย เกลือ 1 ช้อนชา
กระเทียมสับ 2 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ
นำส่วนผสมผสมทั้งหมดใส่โถปั่นเครื่อง
ก่อนเสิร์ฟโรยด้วยผักชีและพริกไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทยกัญชบาล โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

1.2 ตำรับโฮมิโอพาธี (BRYONIA)

BRY คืออะไร

BRYONIA 200C เป็นตำรับโฮมิโอพาธีที่ทำมาจากสมุนไพรของยุโรป
ที่มีชื่อว่า Bryonia Alba โดยผ่านขั้นตอนการผลิตตามหลักทางเภสัชศาสตร์
การแพทย์ โฮมิโอพาธี ใช้ในการรักษาอาการหลายชนิด เช่น โรคข้ออักเสบ
หวัด ไข้หวัดใหญ่ ปวดและเยื่อหุ้มปอดอักเสบ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการ
นำเอาไปใช้เพื่อป้องกันโรคระบาดบางชนิด ที่มีอาการเหมือนอาการที่ตรงกับ
สรรพคุณของตำรับนี้ ซึ่งเมื่อทานไปแล้วก็จะเข้าไปปรับสมดุลให้ร่างกายรักษา
อาการเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ และสร้างเสริมพลังชีวิตของร่างกายทำให้ระบบ
ภูมิคุ้มกันทำงานได้ดีขึ้นด้วย

<http://www.rpphosp.go.th/rpphosp2/>

ท่าน BRYONIA 200C

เพื่อป้องกัน ต้องทานบ่อยแค่ไหน

ไม่มีความเสี่ยง
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

มีความเสี่ยง
เคยสัมผัส หรือใกล้ชิดผู้ติด
วันละ 1 ครั้งตามคำอธิบายบนขวด
หรือตามคำแนะนำ

<http://www.rpphosp.go.th/rpphosp2/>

1.3 พืชละลายใจ

ฟ้าทะลายโจร
บรรเทาอาการหวัด

ช่วยบรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold)
เช่น ไอ แสบคอ เจ็บคอ

ขนาดและวิธีใช้
รับประทานชนิดแคปซูล ขนาด 500 มิลลิกรัม ครั้งละ 3 แคปซูล
(กินนี้ต้องได้รับปริมาณยาครั้งละ 1,500 มิลลิกรัม วันละ 4 ครั้ง รวม 6,000 มิลลิกรัม)
หรือในรูปแบบสารสกัดครั้งละ 1 แคปซูล วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

ข้อห้ามใช้
* หญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
* ผู้ที่แพ้ฟ้าทะลายโจร

คำเตือน
* หากใช้ติดต่อกัน 3 วัน ไม่ดีขึ้นหรือมีอาการรุนแรงมากขึ้น
ควรหยุดยาแล้วรีบไปพบแพทย์
* การใช้ยาติดต่อกันเป็นเวลานาน
อาจทำให้แขนขาหรืออ่อนแรง

#ฟ้าท่วให้ลิส!
ใช้ทันทีเมื่อเริ่มมีอาการ
ไม่แนะนำให้ใช้ถ้ายังไม่มีอาการ

ข้อควรระวัง
- ใช้เมื่อรู้ว่ามีสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด และเริ่มมีอาการป่วย
- ยาที่ใช้ต้องผ่าน อย. และเป็นชนิดที่มีการกำหนดสาร andrographolide
- ควรกินวันละ 180 มิลลิกรัม
แบ่งวันละ 3 - 4 ครั้ง ไม่ควรกินเกิน 5 วัน
- ไม่ควรกินร่วมกับยาบางชนิด เช่น ยาต้านการแข็งตัวของเลือด ยาลดความดัน
- ควรระวัง หากใช้ในขณะที่มีไข้สูง และในผู้ป่วยที่มีโรคตับและไต
- ควรระวังการใช้ในคนที่แพ้ หรือมีครรภ์ หรือให้นมบุตร
- ถ้าผ่านไป 3 วัน อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

2. การนอนหลับให้สนิท อย่างมีคุณภาพ

2.1 ทำอย่างไรให้คุณภาพชีวิตการนอนมีคุณภาพที่ดี

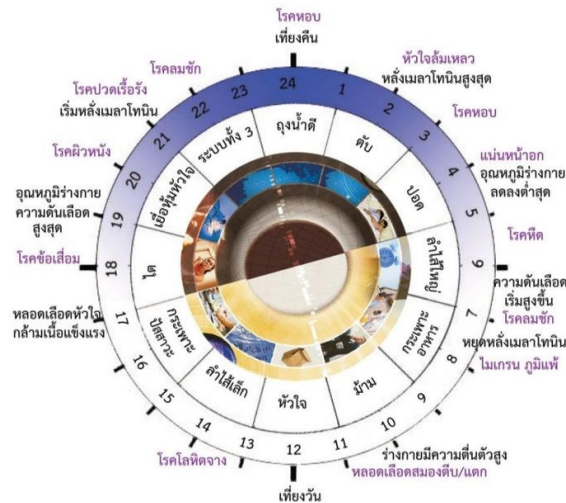
1. ไม่จำเป็นต้องนอน 8 ชั่วโมง แต่สามารถนอนได้อย่างเพียงพอมีคุณภาพ หรือนอนเพียงแค่ 5-6 ชั่วโมง ก็สามารถตื่นนอนขึ้นมาสดชื่นได้ เพราะนอนหลับลึกเพียงพอ และร่างกายต้องการเพียงพอ ก็สุขภาพดีได้
2. ตัวเลขการนอนหลับ 8 ชั่วโมง นั้น เป็นสถิติทั่วไป ไม่จำเป็นต้องสร้างความกดดันให้ตัวเองว่าจำเป็นต้องนอนเยอะถึง 8 ชั่วโมง
3. กลุ่มคนอัจฉริยะ หรือ Short Sleeper เป็นกลุ่มคนที่นอนน้อย สดชื่น สามารถทำงานได้อย่างปกติ

2.2 10 วิธี ที่ทำให้นอนหลับได้ดีขึ้น แบบยั่งยืน

1. ออกกำลังกายเป็นประจำ ออกทุกวัน หรือสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ระวังไม่ควรออกกำลังกายก่อนนอน
2. ไม่จับหลับตอนกลางวัน หรือตอนเย็น เพราะจะทำให้นอนหลับยากตอนกลางคืน และสมองเรียนรู้ผิดๆว่าร่างกายได้นอนหลับพักผ่อนไปแล้ว หรือหากอยากงีบหลับ ให้นั่งงีบหลับ แต่ไม่ให้อยู่ในท่านอน และไม่เกิน 30 นาที
3. จดเครื่องดื่ม ชา กาแฟ ช็อคโกแลต และเครื่องดื่มที่มีคาเฟอีน รวมถึงแอลกอฮอล์ และบุหรี่
4. จดอาหารมื้อดึก และไม่ควรรับประทานอาหารน้ำเปล่ามากในช่วงค่ำ ปกติร่างกายไม่หลั่งน้ำย่อยตอนกลางคืนอยู่แล้ว
5. ไม่ควรทำกิจกรรมที่ทำให้จิตใจได้รับการกระตุ้นก่อนนอน เช่น ดูหนัง อ่านหนังสือ ฟังเพลง เรื่องที่เครียด กระตุ้นจิตใจให้ตื่นเต้น ลุ้น และเคร่งเครียด
6. จดเล่นอุปกรณ์มือถือ สมาร์ทโฟน เวลา 30 นาทีก่อนเข้านอน เพราะอุปกรณ์มือถือ สมาร์ทโฟน มีผลทำให้หลับยาก เพราะแสงสีฟ้าจากจอ ทำให้ร่างกายรับรู้ว่ายังไม่มืด และหลังสารเมลาโตนิน ทำให้หลับยาก และเราได้รับข้อมูลเข้ามาตลอดเวลา ทำให้สมองไม่ได้พักผ่อน และนอนหลับไม่ดี คลื่นสมองไม่ปลอดโปร่ง (Alpha Wave) นอนหลับไม่ลึก

7. พยายามจัดเวลาสำหรับการพักผ่อน เพื่อให้ผ่อนคลาย เพื่อให้สมองโล่งปลอดโปร่ง ก่อนเข้านอน เช่นการฟังเพลงบรรเลงที่ช่วยปรับให้อ่อนหลับได้ดีขึ้น หรือนั่งสมาธิ สวดมนต์ ให้จิตใจสบาย ผ่อนคลายอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องที่เบาสบาย ทำให้จิตใจสบาย ผ่อนคลาย ดู หรือนึกถึงภาพ ธรรมชาติ
8. ปรับห้องนอนให้เหมาะสม อุณหภูมิ แสง ความนุ่มสบาย
9. เต็มนอนมิได้สำหรับนอน ไม่ควรทำกิจกรรมอื่น ๆ บนเตียง เช่นโทรศัพท์ กินอาหาร อ่านหนังสือ และฯลฯ
10. เมื่อเอนตัวลงนอนแล้วให้หยุดคิดเรื่องที่เครียด ไม่สบายใจ เรื่องที่แก้ไขไม่ได้เราต้องปล่อยวาง ทักษะการปล่อยวางคือทักษะที่สำคัญของมนุษย์ อย่างหนึ่ง เพราะเรื่องที่แก้ไขไม่ได้ หากเรารู้ชัด จะมีสติมากขึ้น

2.3 นาฬิกาชีวิต ในการนอน

3. การหายใจ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย

หลักการ

ตามปกติทั้งปวงจะหายใจสั้นๆ โดยใช้กล้ามเนื้อหน้าอกเป็นหลัก ทำให้ได้ออกซิเจนไปเลี้ยงร่างกายน้อยกว่าที่ควร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาเครียด คนเราจะยิ่งหายใจที่ตื้นและตื้นมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้เกิดการถอนหายใจเป็นระยะๆ เพื่อให้ได้ออกซิเจนมากขึ้น

การฝึกหายใจเข้าลึกๆ โดยใช้กล้ามเนื้อกระบังลมบริเวณท้องจะช่วยให้ร่างกายได้ออกซิเจนเข้าปอดมากขึ้น เพิ่มปริมาณออกซิเจนในเลือด และยังช่วยเพิ่มความแข็งแรงแก่กล้ามเนื้อหน้าท้องและลำไส้ด้วย

การฝึกการหายใจอย่างถูกวิธี จะทำให้หัวใจเต้นช้าลง สมองแจ่มใสเพราะได้ออกซิเจนมากขึ้น และการหายใจออกอย่างช้าๆ จะทำให้รู้สึกว่าได้ปลดปล่อยความเครียดออกไปจากตัวจนหมดสิ้น

วิธีการฝึก

นั่งในท่าที่สบายหลับตา เอามือประสานไว้บริเวณท้อง

ค่อยๆ หายใจเข้า พร้อมกับเลข 1 ถึง 4 เป็นจังหวะช้าๆ 1...2...3...4... ให้มีรู้สึกว่าการหายใจออก

กลืนหายใจเอาไอน้ำเข้าไปในช่อง 1 ถึง 4 เป็นจังหวะช้าๆ เช่นเดียวกับเมื่อหายใจเข้า

ค่อยๆ ปล่อยลมหายใจออก โดยนับ 1 ถึง 8 อย่างช้าๆ 1...2...3...4...5...6...7...8 พยายามไล่ลมหายใจออกมาให้หมดถึงเกิดว่าหน้าท้องแฟบลง

ทำซ้ำอีก โดยหายใจเข้าช้าๆ กลืนไอน้ำ แล้วหายใจออก โดยช่วงที่หายใจออกให้นานกว่าหายใจเข้า

- ที่มา : (1) กลุ่มงานเภสัชกรรมและกลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. อาหารสมุนไพร เสริมภูมิคุ้มกัน ในภาวะการระบาดของโรคโควิด 19. 2563
- (2) (Online). [บอกร่างกายให้สุขภาพดี - Thaihealth.or.th](http://bunongyai.hi.thaihealth.or.th) | สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). 2561
- (3) (Online). [นาฬิกาชีวิต Body clock \(maefahluang.org\)](http://maefahluang.org). 2562
- (4) สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต. เทคนิคการฝึกหายใจ(Breathing Exercise

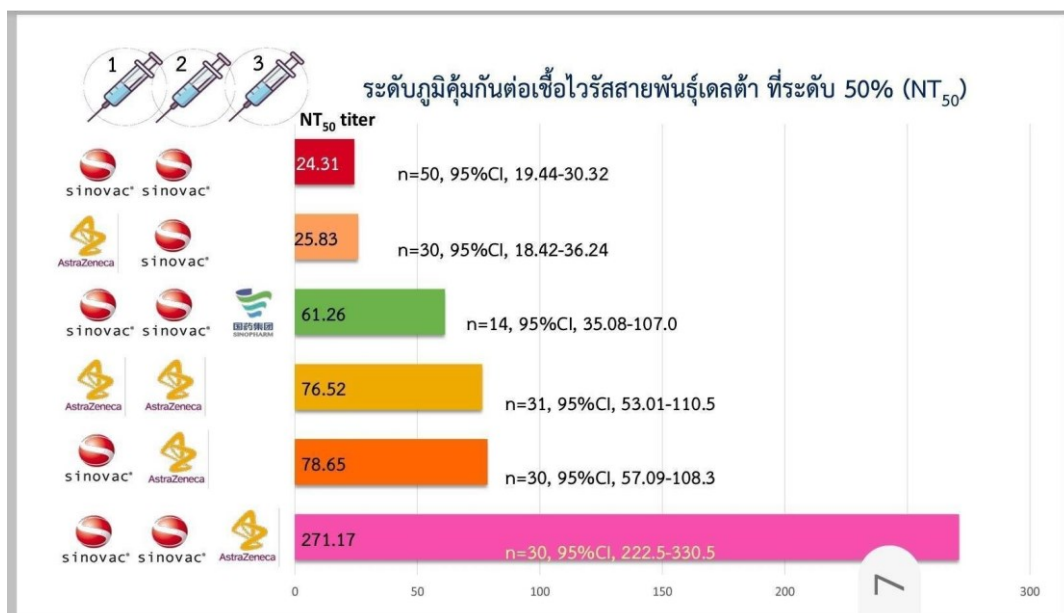
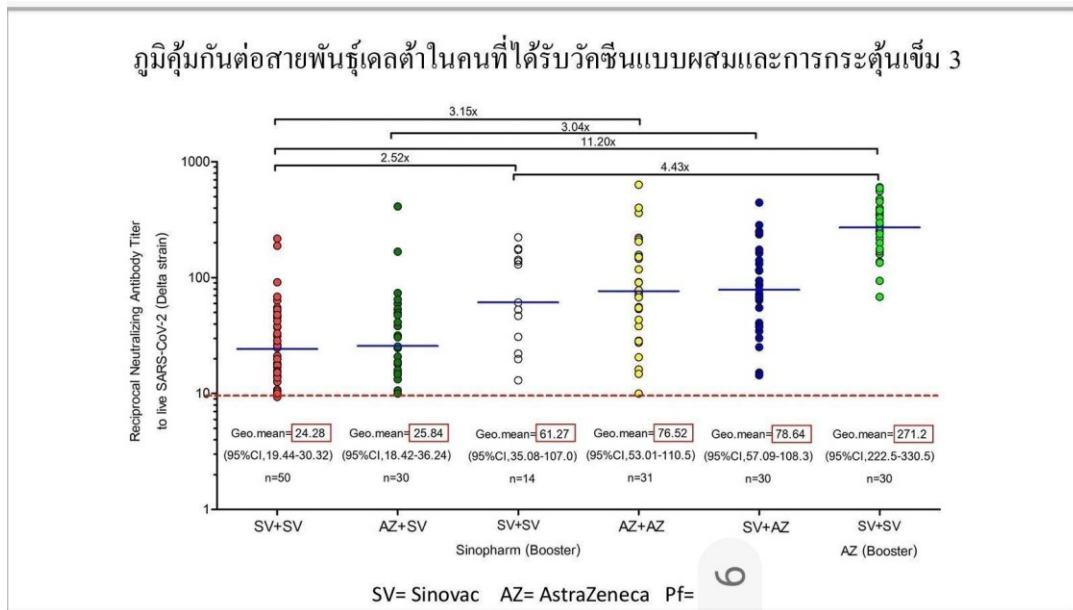
ชุดความรู้การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคโควิด 19

ชุดความรู้ที่ 5 ความรู้ในสถานการณ์การณโควิด 19

1. ความรู้เกี่ยวกับวัคซีน

1.1 การประเมินประสิทธิภาพวัคซีนต่างชนิด

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ร่วมกับศิริราชเปิดผลข้อมูลล่าสุด วัคซีนสลับ และวัคซีนกระตุ้นเข็ม 3 ต่อไวรัสสายพันธุ์เดลต้า

VACCINATION
CORONA VIRUS COVID-19

สรุปผล

- 1 คนที่ได้รับวัคซีน SV+AZ จะให้ภูมิคุ้มกันที่ดีพอๆ กับการฉีดวัคซีน AZ+AZ แต่ใช้เวลาสั้นลง
- 2 ไม่แนะนำให้ฉีด AZ+SV
- 3 การฉีดกระตุ้นด้วย AZ หลังได้รับวัคซีน SV 2 เข็ม สามารถกระตุ้นภูมิคุ้มกันได้ดีมากกับสายพันธุ์ เดลตา
- 4 การฉีดกระตุ้นด้วย Sinopharm หลังได้รับวัคซีน SV+SV ภูมิสูงขึ้น แต่ยังไม่เทียบเท่าการกระตุ้นด้วยวัคซีนต่างชนิด (Platform)

∞

1.2.7 กลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับวัคซีนในเด็กและวัยรุ่น อายุ 12 ปีขึ้นไป

7

กลุ่มเสี่ยง ที่ควรได้รับวัคซีน ในเด็กและวัยรุ่น อายุ 12 ปีขึ้นไป

1 โรคอ้วน

(คือมีมวลกายมากกว่า 35 กก. ต้องตารางเมตร หรือ มีน้ำหนัก 70 กก. ขึ้นไป ในเด็กอายุ 12-13 ปี

- น้ำหนัก 80 กก. ขึ้นไป ในเด็กอายุ 13-15 ปี
- น้ำหนัก 90 กก. ขึ้นไป ในเด็กอายุ 15-18 ปี

หรือเด็กอ้วนที่มีภาวะหยุดหายใจขณะหลับจากภาวะทางเดินหายใจอุดกั้น

2 โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง

รวมทั้งโรคหอบหืดที่มีอาการปานกลางหรือรุนแรง

3 โรคหัวใจและหลอดเลือด

โรคหลอดเลือดสมอง

4 โรคไตวายเรื้อรัง

5 โรคมะเร็งและภาวะภูมิคุ้มกันต่ำ

6 กลุ่มโรคพันธุกรรม

รวมทั้งกลุ่มอาการดาวน์ เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางระบบประสาทอย่างรุนแรง เด็กที่มีพัฒนาการช้า

7 โรคเบาหวาน

ข้อมูลจาก : ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

จัดทำโดย : กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ

สแกนคิวอาร์โค้ด
รับความรู้เรื่อง COVID-19

เผยแพร่ : 17 สิงหาคม 2564

1.3 ควรรู้ก่อนฉีดวัคซีน

ชัวร์
โควิดและวัคซีน

คนดื่มชา กาแฟ เป็นประจำ ก่อนฉีดวัคซีนโควิด ไม่จำเป็นต้องงด

แต่ถ้าปกติไม่ค่อยดื่ม ควรเลี่ยง เพราะคาเฟอีนในชา กาแฟ มีฤทธิ์กระตุ้นหัวใจ

ชัวร์
โควิดและวัคซีน

อาการที่อาจเกิดจาก มีสั้มเลือดอุดตัน หลังฉีดวัคซีนโควิด ที่ควรรับพบแพทย์

1. ปวดหัวรุนแรงและต่อเนื่อง
2. มีอาการทางระบบประสาท เฉพาะที่ เช่น ตาบวม เห็นภาพซ้อน
3. หายใจไม่เต็มอิ่ม เจ็บหน้าอก ปวดหลังและปวดท้องรุนแรง คลื่นไส้อาเจียนต่อเนื่อง
4. มีเลือดออกผิดปกติ เช่น มีจ้ำเลือดตามตัว มีตุ่มน้ำที่มีเลือดออกภายใน
5. แขน ขา บวมปวด

พบน้อยมาก
ไม่เกิน 10 เคส ต่อล้านการฉีด

ชัวร์
โควิดและวัคซีน

คนที่กำลังคุมกำเนิด ด้วยการกิน ฉีด หรือฝังยา สามารถรับวัคซีนโควิดได้ ไม่จำเป็นต้องหยุดยา

ชัวร์
โควิดและวัคซีน

คนแพ้อาหาร สามารถฉีดวัคซีนโควิดได้

ชัวร์
โควิดและวัคซีน

หญิงให้นมบุตร ฉีดวัคซีนโควิดได้ ให้นมได้ตามปกติ

2. การตรวจหาเชื้อโควิด 19 ด้วย Antigen test kit

วิธีการตรวจโควิด 19 ด้วยตนเอง ด้วยชุดทดสอบแอนติเจน Antigen Test Kit

- 1 เตรียมการทดสอบ**
 - ล้างมือ และเช็ดให้แห้ง
 - อ่านคำแนะนำการใช้งาน ในคู่มือที่มากับชุดทดสอบ
 - ตรวจสอบวันหมดอายุ
- 2 ทำการทดสอบตามคู่มือที่กำหนด**
 - ใช้ไม้ swab โพรงจมูก ทั้ง 2 ข้าง หมุนข้างละ 5 รอบ
 - จุ่มไม้ swab ลงในหลอด ที่มีน้ำยาสกัด หมุนและกด อย่างน้อย 5 รอบ เอาไม้ออกปิดฝาจุก
 - หยดตัวอย่างที่สกัดแล้ว ลงในตลับทดสอบ รอเวลาอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป
- 4 การอ่านผล**

ผลบวก (พบเชื้อ) ชีตขึ้นตัว C กับ T	ผลลบ (ไม่พบเชื้อ) ชีตขึ้นตัว C
แบบที่ 1	แบบที่ 2
แบบที่ 3	แบบที่ 4

แบบที่ 3 และ 4 อ่านผลไม่ได้ ต้องใช้ชุดทดสอบฉบับใหม่ ชีตขึ้นตัว T หรือไม่ขึ้นชิต ที่ตำแหน่งใดเลย
- 5**

นำชุดทดสอบและอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว แช่น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาว หรือแอลกอฮอล์ และแยกใส่ถุง ปิดให้มิดชิด และทิ้งให้เหมาะสม

หมายเหตุ : ขั้นตอนการทดสอบแต่ละยี่ห้ออาจแตกต่างกันไปโปรดปฏิบัติตามคู่มือที่มาพร้อมกับชุดทดสอบ

DMSc กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ @DMScNEWS 2564

3. การใช้งานเครื่องวัดออกซิเจนในเลือด

การใช้งานเครื่องวัดออกซิเจนในเลือด

การเลือกใช้งาน

- ได้มาตรฐานของโรงงานผู้ผลิต เช่น CE Mark
- ได้รับการขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้ว
- มีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน $\pm 2\%$

การดูแลบำรุงรักษา

- ทำความสะอาดเครื่อง ด้วยน้ำยาที่มีส่วนผสมของ Sodium hypochlorite 0.5% หลังจากการใช้งาน
- ควรทำการทดสอบ/สอบเทียบเครื่องปีละ 1 ครั้ง

การใช้งานให้ได้ค่าถูกต้อง

- ควรเลือกขนาด Probe ที่ใช้วัดให้เหมาะสมกับนิ้วมือ
- ขณะใช้งานเครื่อง ไม่ควรเคลื่อนไหวร่างกาย
- หากไฟเล็บบลูม หรือไฟแดงควรถอดเล็บปลอมและล้างสีกอก, ล้างมือให้สะอาด
- ขณะวัดไม่ควรมีแสงสว่างจากภายนอก ทำให้เครื่องอ่านค่าคลาดเคลื่อนได้
- อยู่ให้ห่างจากสัญญาณคลื่นสนามแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น ไม้โครเวฟ , โทรศัพท์เคลื่อนที่

การทดสอบ/สอบเทียบ

- ทดสอบความแม่นยำในการอ่านค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด
- ทดสอบสัญญาณเตือนของเครื่อง

กองวิศวกรรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

4. การจัดการศพที่ติดเชื้อโควิด 19

สถาบันพยาธิวิทยา
 กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

แนวทางการจัดการศพผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19

- 1

เมื่อผู้ป่วยเสียชีวิต สารคัดหลั่งที่อยู่ในศพยังสามารถแพร่กระจายเชื้อได้

- 2

ควบคุมสารคัดหลั่งดังกล่าวโดยเก็บศพไว้ในถุงซิปล้นน้ำอย่างน้อย 2 ชั้น และใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคทาด้านนอกถุงเก็บศพ

- 3

ห้ามเปิดถุงเก็บศพโดยเด็ดขาด ไม่มีการอาบน้ำศพ รดน้ำศพ และจัดยารักษาศพ

- 4

บรรจุศพพร้อมถุงลงในโลงศพ และปิดฝาโลงให้สนิทจนสามารถนำศพไปทำพิธีกรรมทางศาสนาได้อย่างปลอดภัย

- 5

การเผาหรือฝังศพจะไม่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อ

 สถาบันพยาธิวิทยา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
 2/2 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

☎ 02-354-8208-15

🌐 <https://iop.or.th>

5. นวัตกรรมสู้โควิด

1. เทียนนาโมเดลในการรองรับผู้ติดเชื้อหรือผู้ที่เดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยง ในการกักตัวเฝ้าระวังให้ครบ 14 วัน

2. นวัตกรรมริ้วชุมชนร่วมประสาน ทำให้เห็น สิ่งดีๆ ที่เกิดจากความร่วมมือในชุมชน ซึ่งการปลูกผักสารพิษทำให้ลดความเสี่ยงต่อการไปตลาด ในช่วงสถานการณ์โรคโควิด 19 ได้

3. การนำเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการในงานโควิด 19 บุริรัมย์ นำความรู้ด้านเทคโนโลยี Google Data Studio ในการจัดการข้อมูลผู้ติดเชื้อ หรือผู้ที่มีความเสี่ยงในการกักตัว เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามข้อมูลได้อย่างเรียลไทม์ และให้เกิดการช่วยเหลือ สนับสนุน ได้อย่างรวดเร็ว

4. สร้างวัคซีนให้กับคนในชุมชน ด้วยวัคซีนใจได้แก่ สร้างชุมชนที่รู้สึกปลอดภัย สร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ สร้างชุมชนที่รู้สึกมีความหวัง สร้างชุมชนที่เข้าใจให้อากาศ โดยการใช้ศักยภาพของคนในชุมชน และใช้สายสัมพันธ์ของคนในชุมชน ในการดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

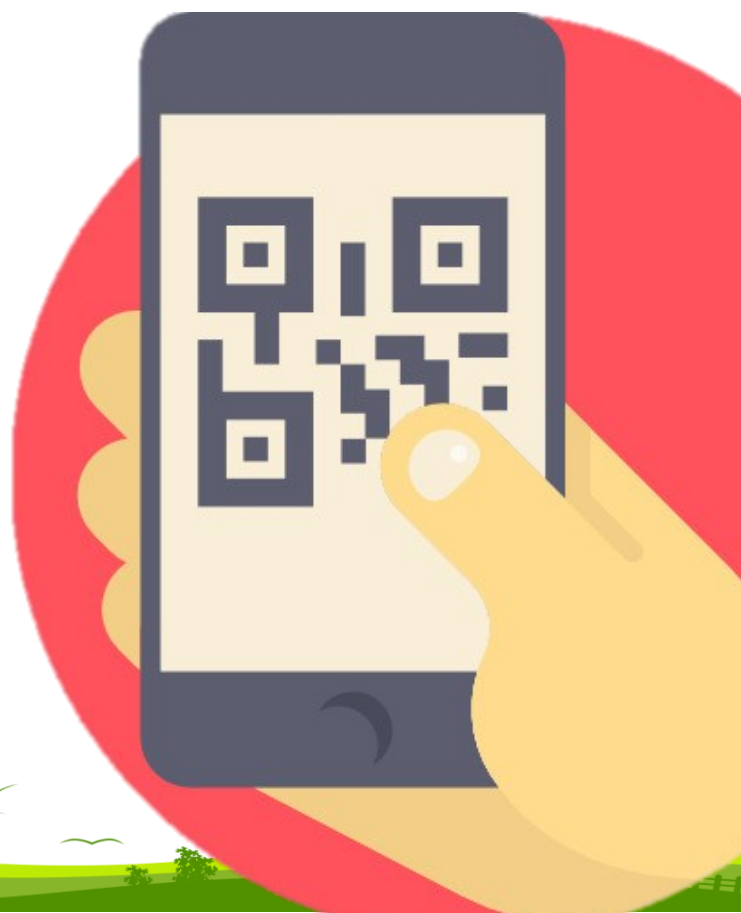
(ชุดความรู้โควิด 19 เพิ่มเติม)

คิวอาร์โค้ดสื่อการเรียนรู้

หลักสูตร อสม.นวัตกรสังคม

<https://drive.google.com/drive/folders/1HFP7N14pZEqPezllscz54dyOjlls-f6N?usp=sharing>

ໃບງານ

ใบงานที่ 3

วิชาที่ 1 อสม.นวัตกรรมสังคม (คะแนนพิเศษ)

คำชี้แจง

ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ <https://socialinnovation.school/> ซึ่งเป็นโรงเรียนนวัตกรรมทางสังคมออนไลน์ เป็นหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องนวัตกรรมทางสังคม (Social innovation) ที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ผ่านระบบคอร์สออนไลน์ เมื่อเรียนรู้ได้สำเร็จตามเงื่อนไขแล้ว ผู้เรียนจะได้รับประกาศนียบัตรวิชา SI 101: นวัตกรรมทางสังคม ออกให้โดย สถาบันเซนต์ฟรังซิส และ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) และถือว่ามีความรู้ผ่านในระดับดีมาก ของวิชาอสม.นวัตกรรมสังคม และได้ชั่วโมงเรียนบวกเพิ่ม 5 ชั่วโมง

ใบงานที่ 4

วิชาที่ 2 รื้ออบชุมชนกับการคิดเชิงระบบ

คำชี้แจง

วิทยากรให้ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ในการวิเคราะห์ สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ โดยวิทยากรเป็นผู้เสนอประเด็นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ เช่น ประเด็น บุคคล สถานที่ อาชีพ สิ่งที่มี สิ่งที่เด่น ของชุมชน เป็นต้น โดยเขียนใส่กระดาษ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน (ตัวอย่างการเขียนวิเคราะห์ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็น Mind map , รูปภาพ หรืออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

ประเด็น	สิ่งที่มี / สิ่งที่เด่น
บุคคล เช่น ผู้นำในชุมชน ผู้นำทางศาสนา ประชาชนในชุมชน เป็นต้น	
สถานที่ เช่น วัด โรงเรียน สถานพยาบาล เป็นต้น	
อาชีพหลักในชุมชน	
อื่นๆ ที่ชุมชนอยากนำเสนอ	

สรุปผล.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อกลุ่ม

ใบงานที่ 5

วิชาที่ 2 รู้รอบชุมชนกับการคิดเชิงระบบ

คำชี้แจง

วิทยากรให้ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน และกำหนดปัญหาหรือสิ่งที่เกิดในชุมชน อะไรก็ได้ โดยอิงจากชุมชนตนเอง เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงหาเหตุที่เกิดและผลที่ตามมา รวมทั้งวิธีการในการคิดแก้ปัญหา และนำเสนอหน้าห้อง(ตัวอย่างการเขียนวิเคราะห์ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็น Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

(เหตุ).....
↓
..... (ระบุสิ่งที่เกิดในชุมชน)
↓
(ผล).....

วิธีการปรับปรุง/แก้ไข/พัฒนา

.....
.....
.....
.....

ชื่อกลุ่ม.....

ใบงานที่ 6

วิชาที่ 3 การสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนวิถีชีวิตใหม่

คำชี้แจง

วิทยากรให้ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน ในการปฏิบัติการสร้างสรรค์และออกแบบนวัตกรรม สำหรับชุมชนตนเอง โดยอิงจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ในการทำตัวแบบร่างนวัตกรรม

ชื่อผลงานนวัตกรรม.....

จุดเริ่มต้นหรือที่มาของการจัดทำ / คิดค้นนวัตกรรม.....

.....

ลักษณะผลงานนวัตกรรม เป็นสิ่งที่พัฒนา / คิดค้นขึ้นใหม่ หรือเป็นสิ่งที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขใหม่:

.....

.....

กลุ่มเป้าหมายผลงานนวัตกรรม:

.....

.....

รายละเอียดโดยสังเขป (ข้อมูลของผลงานโดยย่อ):

.....

.....

.....

.....

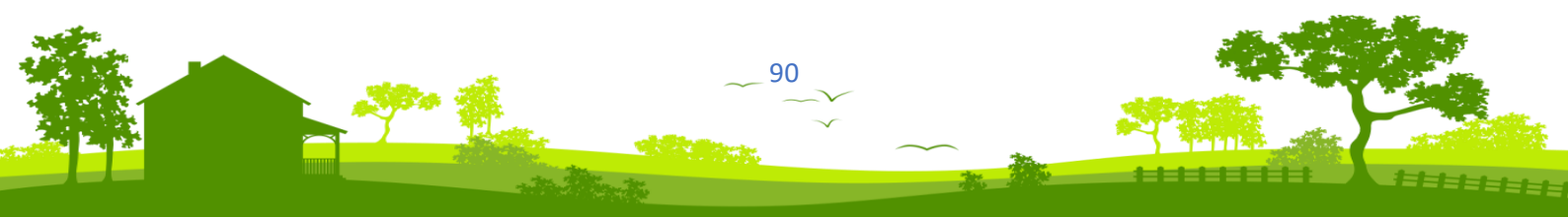
จุดเด่นของผลงาน.....

.....

.....

.....

ร่างออกแบบภาพประกอบ (ถ้ามี):

ใบงานที่ 7

วิชาที่ 4 การจัดการนวัตกรรม

คำชี้แจง

ผู้เรียนปฏิบัติการในการจัดการนวัตกรรมในชุมชนตนเอง โดยใช้ข้อมูลในชุมชนมาเป็นฐานในการวิเคราะห์

การกำหนดเงื่อนไขของการสร้างนวัตกรรม

กรณีคิดมากกว่า 1 นวัตกรรม หรือมีผู้ร่วมคิดนวัตกรรมมากกว่า 1 คน

(ระบุคะแนน 1 น้อยที่สุด 3 ปานกลาง 5 มากที่สุด ม ไม่ทราบ)

แหล่งที่มาของ ความคิดริเริ่ม	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิผล	ความ ยั่งยืน	ระยะเวลาที่ ได้ผล	รวม คะแนน
การใช้เทคโนโลยี					
การใช้ทรัพยากร ในชุมชน					
การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง พื้นที่					
การใช้มาตรการ การแก้ปัญหา					
อื่นๆ					

ใบงานที่ 8

วิชาที่ 4 การจัดการนวัตกรรม

คำชี้แจง

ผู้เรียนทบทวนนวัตกรรมในชุมชนตนเอง ว่ามีอะไรบ้าง และทำลิสต์รายชื่อนวัตกรรมในชุมชนที่ตนเองมีอยู่

การจัดการบัญชีนวัตกรรม

ชุมชน.....

ชื่อนวัตกรรมในชุมชน	ผลนวัตกรรม	ความต่อเนื่องปัจจุบัน มี/ไม่มี

ใบงานที่ 9

วิชาที่ 4 การจัดการนวัตกรรม

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน

คำชี้แจง

ผู้เรียนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากผู้อื่น เช่น การศึกษานวัตกรรมจากชุมชนใกล้เคียง การศึกษาจากคนที่เคยทำมาก่อน เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาพัฒนานวัตกรรมของตนเอง

ชื่อ/บุคคล ที่ได้ไปเรียนรู้

ชื่อนวัตกรรม/ผลงาน ที่ได้ไปเรียนรู้.....

สิ่งที่ได้หลังจากการเรียนรู้ (อธิบายพอเป็นสังเขป)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาต่อได้อย่างไรบ้าง(อธิบายพอเป็นสังเขป)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 10

วิชาที่ 5 การใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ

คำชี้แจง

ผู้เรียนนำความรู้เรื่องการใช้งานแอปพลิเคชันหรือช่องทางการสื่อสารออนไลน์ต่างๆ ไปบูรณาการในการทำงาน พร้อมทั้งบอกเล่าผ่านภาพถ่าย/วิดีโอ ผ่านช่องทาง social หรือวิทยากรสนทนากลุ่มผ่านแอปพลิเคชัน Line หรือเวทีหน้าชั้นเรียน

แบบประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วม

หัวข้อวิชา.....

กลุ่ม/บุคคล.....

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

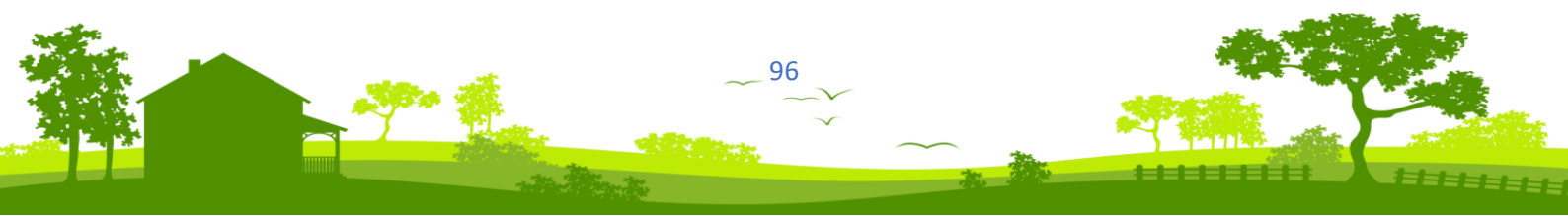
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13 คะแนนขึ้นไป	ดีเยี่ยม
9-12	ดีมาก
5-8	ดีปานกลาง
1-4	ดีพอใช้

ลงชื่อผู้สังเกต.....

...../...../.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หัวข้อวิชา.....

กลุ่ม/บุคคล.....

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

การนำเสนอผลงาน	คะแนน		
	3	2	1
1. เนื้อหาตรงตามประเด็น ชัดเจน			
2. น้ำเสียงฟังชัด ไม่ตะกุกตะกัก มีความมั่นใจในการพูด			
3. มีส่วนร่วมกับผู้ฟัง เช่น ถามคำถามแก่ผู้ฟัง/คู่สนทนา ไม่เป็นการสนทนาทางเดียว			
4. ลำดับความสำคัญของเนื้อหาในการนำเสนอ			
5. ใช้เวลาในการนำเสนออย่างเหมาะสม			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

สื่อสารและนำเสนอดี ให้ 3 คะแนน

สื่อสารและนำเสนอปานกลาง ให้ 2 คะแนน

สื่อสารและนำเสนอพอใช้ ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13 คะแนนขึ้นไป	ดีเยี่ยม
9-12	ดีมาก
5-8	ดีปานกลาง
1-4	ดีพอใช้

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

...../...../.....

แบบทดสอบหลังเรียน วิชาสม. นวัตกรรมสังคม

1. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมที่คาดหวัง

ก. เกิดความเป็นธรรมในเชิงโอกาสของการได้รับการพัฒนา

ข. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย

ค. เกิดความร่มเย็นในสังคม ประชาชนมีรายได้มากขึ้นทุกคน

ง. มีการบูรณาการและความร่วมมือทั้งในเชิงเทคนิควิชาการ และการปฏิบัติการของฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนการแสดงผลบทบาทของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย

2. ข้อใดคือประเภทของนวัตกรรม

ก. นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหรือพัฒนา

ข. นวัตกรรมกระบวนการ

ค. นวัตกรรมที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการและบริหารองค์กร

ง. ถูกทุกข้อ

3. ข้อใดไม่ใช่แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสังคม

ก. การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ควรพิจารณาให้สมดุลระหว่าง ความเสี่ยงกับโอกาสของการค้นพบสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ ระวังอย่าเคร่งครัดจนเกินไปในการพิจารณาคัดเลือกโครงการ

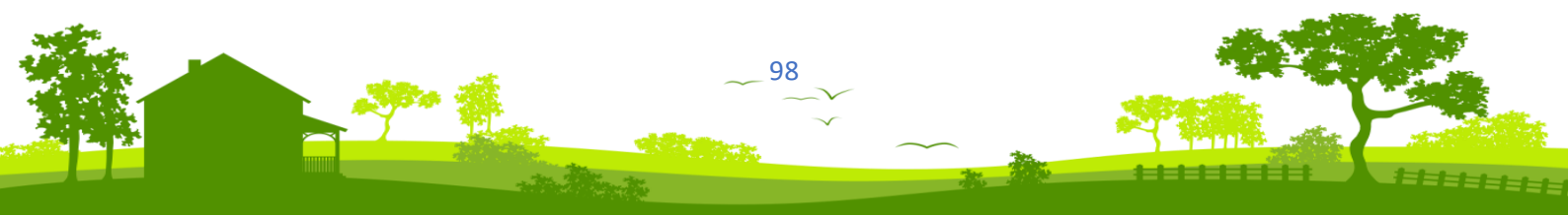
ข. การเรียกรายเงินจากองค์กรรัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน เพื่อให้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมามีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด

ค. การค้นหาความคิดใหม่ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมโครงการได้คิดค้นวิธีการ หรือสิ่งใหม่ๆ จากงานที่ปฏิบัติอยู่

ง. การติดตามและประเมินผลกำหนดจุดหมายปลายทาง บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กิจกรรมสำคัญ และองค์ประกอบอื่น

ผู้ที่ผ่านแบบทดสอบต้องตอบถูก 2 ใน 3

ถึงจะถือว่ามีความรู้ระดับดีมาก

แบบประเมินแบบร่างนวัตกรรม

หัวข้อวิชา.....
 กลุ่ม/บุคคล.....
 ชื่อหัวข้อแบบร่างนวัตกรรม.....

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

การประเมินแบบร่างนวัตกรรม	คะแนน		
	3	2	1
1. เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันหรือ/และปัญหา			
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย			
3. ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์			
4. ใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม			
5. นำไปสร้างผลงานหรือปฏิบัติได้จริง			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

มีแบบร่างนวัตกรรมในระดับดี ให้ 3 คะแนน
 มีแบบร่างนวัตกรรมในระดับปานกลาง ให้ 2 คะแนน
 มีแบบร่างนวัตกรรมในระดับพอใช้ ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13 คะแนนขึ้นไป	ดีเยี่ยม
9-12	ดีมาก
5-8	ดีปานกลาง
1-4	ดีพอใช้

ลงชื่อผู้ประเมิน.....
/...../.....

แบบประเมินผลงานนวัตกรรม

หัวข้อวิชา.....

กลุ่ม/บุคคล.....

ชื่อหัวข้อผลงานนวัตกรรม.....

คำชี้แจง: กรุณาระบุข้อความตามความเป็นจริง

1. กลุ่มเป้าหมาย

.....

.....

.....

2. วิธีการหรือลักษณะการนำนวัตกรรมไปใช้

☐ ไม่มี ☐ มี (ระบุเพิ่มเติม)

.....

.....

.....

3. การทดลองหรือนำไปปฏิบัติจริง

☐ ไม่มี ☐ มี (ระบุเพิ่มเติม)

.....

.....

.....

4. มีความเหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย บริบท และชุมชน

☐ ไม่มี ☐ มี (ระบุเพิ่มเติม)

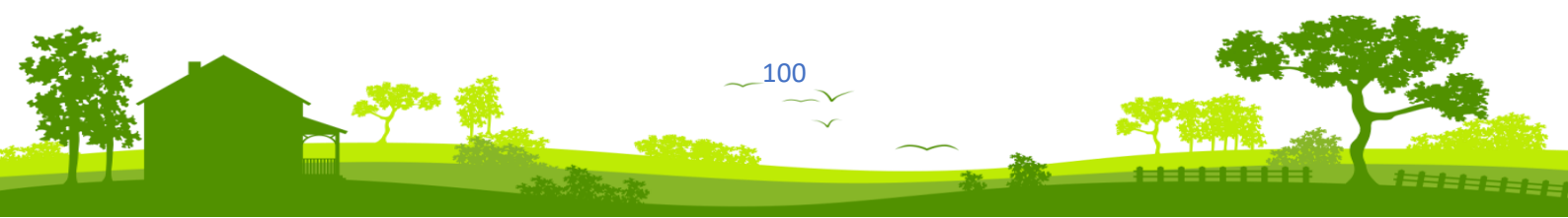
.....

.....

.....

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

หมายเหตุ: ผู้เรียนถ้ามีผลงานนวัตกรรมในชุมชนตนเอง และมีการนำไปปฏิบัติจริง เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย บริบท ชุมชน (ข้อ 3 และข้อ 4) ถือว่ามีผ่านการประเมิน

แบบประเมินวิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ

เรื่อง การใช้แอปพลิเคชันในการบูรณาการการทำงาน

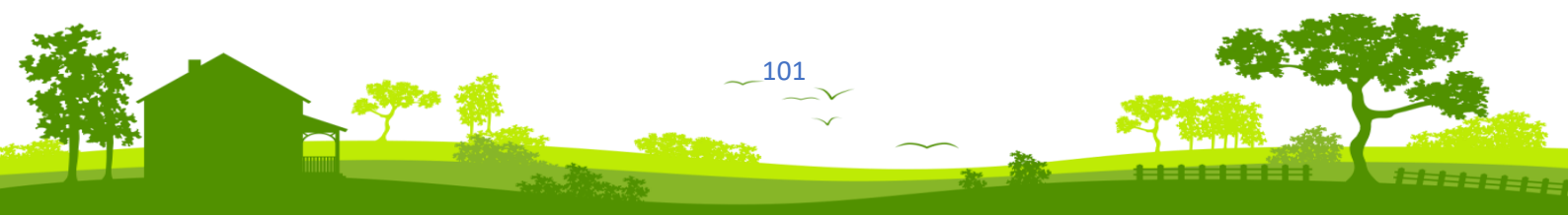
ชื่อบุคคล.....

ชื่อแอปพลิเคชัน.....

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

หัวข้อ	ใช่	ไม่ใช่
นำแอปพลิเคชันไปใช้ในการปฏิบัติงานในวิถีประจำวัน		
ใช้แอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานได้เร็วและดีขึ้น		

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

แบบประเมินวิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ

แบบทดสอบหลังเรียน หัวข้อ กฎหมาย และจรรยาบรรณของการสื่อสาร และการฉลาดรู้สื่อ

1. การถ่ายรูปผู้ป่วยและเผยแพร่มีความผิดหรือไม่

- ก. ไม่มี เพราะเรามีเจตนาดีที่จะช่วยเหลือผู้ป่วย แม้ไม่ได้รับอนุญาตก็ตาม
- ข. ไม่มี เพราะกฎหมายให้เราสามารถถ่ายรูปผู้ป่วยและเผยแพร่สาธารณะได้
- ค. มี เฉพาะแค่เราถ่ายรูปในโรงพยาบาลเท่านั้น ถ้าถ่ายรูปผู้ป่วยสถานที่อื่นไม่เป็นไร
- ง. มี เพราะข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล เป็นความลับส่วนบุคคล ไม่สามารถเปิดเผยได้

2. ข้อใดไม่ใช่หลักในการสังเกตข่าวปลอม

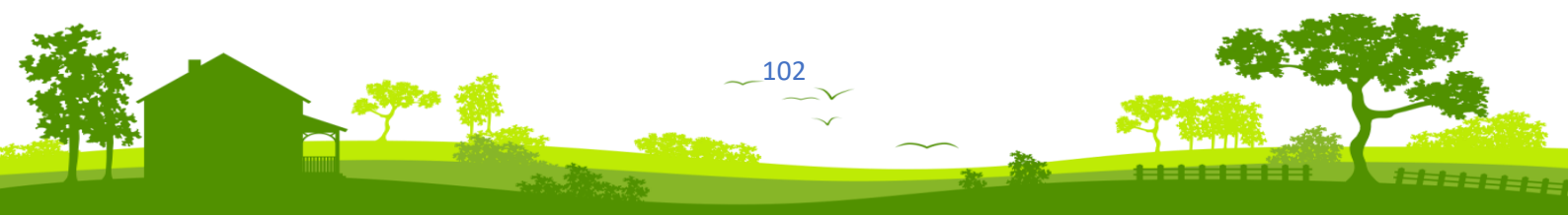
- ก. สังเกตว่าคนส่งต่อเป็นคนในครอบครัว หรือผู้ใหญ่ที่เคารพ สามารถเชื่อถือได้
- ข. สังเกตรูปภาพ ข่าวปลอมมักมีรูปภาพหรือวิดีโอที่ไม่เป็นความจริง บางครั้งรูปภาพอาจเป็นรูปจริงแต่ไม่เกี่ยวกับบริบทของเรื่องราว
- ค. สังเกตแหล่งที่มา ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเรื่องราวเขียนขึ้นโดยแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ
- ง. ตรวจสอบวันที่ เรื่องราวข่าวปลอมอาจมีลำดับเหตุการณ์ที่ไม่สมเหตุสมผล

3. หากคุณพบว่า มีคนส่งเรื่องราวข่าวหนึ่งเข้ามาในกลุ่มไลน์ คุณจะทำอะไร

- ก. อ่านข่าวนั้น และเผยแพร่ ถ้าข่าวนั้นหรือเรื่องนั้นไม่ได้มีผลต่อตัวคุณ
- ข. ส่งข่าวนั้นต่อให้กับคนใกล้ชิดทันที ก่อนที่จะกดเข้าอ่าน
- ค. อ่านข่าวนั้นอย่างละเอียด ตรวจสอบความน่าเชื่อถือแล้วจึงส่งต่อ
- ง. ไม่สนใจว่าใครจะส่งเรื่องอะไรเข้ามา

ผู้ที่ผ่านแบบทดสอบต้องตอบถูก 2 ใน 3

ถึงจะถือว่ามีความรู้ระดับดีมาก

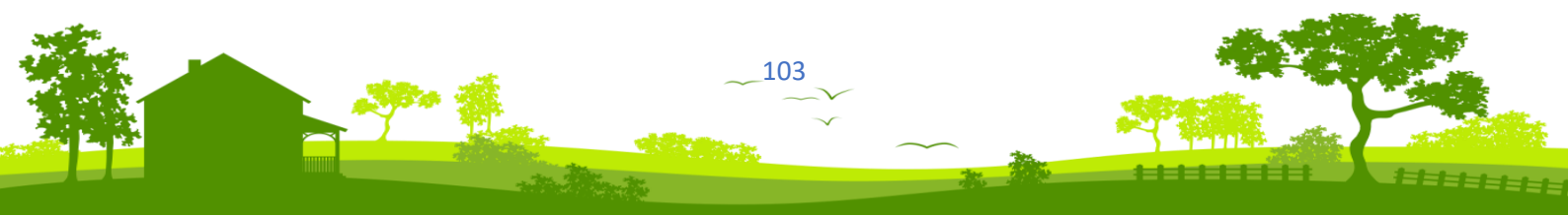
แบบประเมินตนเอง “นวัตกรรมสังคม”

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก ✓ ตรงช่อง คะแนนในแต่ละประเด็นตามความเป็นจริงของท่าน (5= มากที่สุด 4= มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1 = ควรปรับปรุง)

ประเด็น	คะแนน				
	5	4	3	2	1
1.ท่านเชื่อมโยงคำถาม ปัญหา หรือความคิดที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกันได้สำเร็จ					
2.ท่านเชื่อมโยงความคิด ส่งผลให้กระบวนการทำงานทางความคิดเป็นระบบมากขึ้น					
3.ท่านสามารถตั้งคำถามที่ท้าทายความรู้ร่วมกัน เช่น “ถ้าเราทำอย่างนี้จะเกิดอะไรขึ้น?” “ทำไม?” “แล้วทำไมไม่ได้ล่ะ?” “จะเกิดอะไรขึ้นถ้า”					
4.ท่านมักจะพิจารณาสิ่งที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมในชุมชน สังเกตด้วยความรอบคอบ ตั้งใจ และสม่ำเสมอ					
5.ท่านพยายามหาแนวคิดใหม่ๆ ด้วยการสร้างต้นแบบและทดลองในการใช้นำร่อง					
6.ท่านคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากคนทั่วไป เพื่อให้งานมีความน่าสนใจและแตกต่างไปจากเดิม					
7.ท่านทุ่มเทเวลาและพลังงานในการค้นหาและทดสอบแนวคิดผ่านเครือข่ายที่หลากหลายเพื่อย่อยขอบเขตความรู้ของตนเองและทำให้มีมุมมองที่แตกต่าง					
8.ท่านพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยไม่หยุดนิ่ง ทั้งจากการรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ ด้าน รับฟังคำวิจารณ์และคำติชม มาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากที่สุด และตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย					

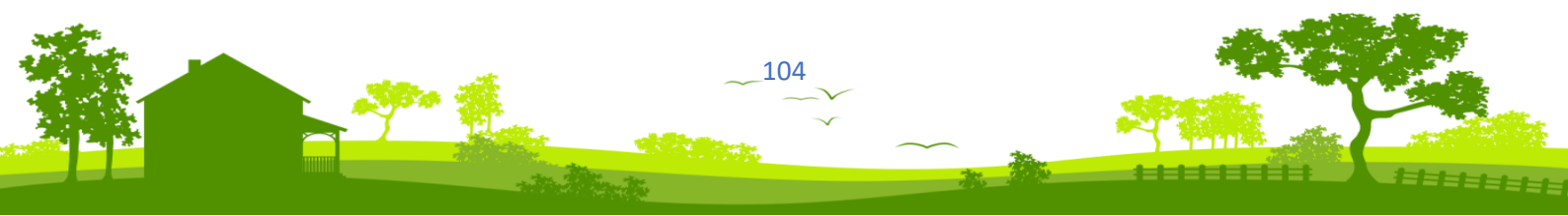
แบบสรุปคะแนนแบบประเมินตนเอง “นวัตกรรมสังคม”

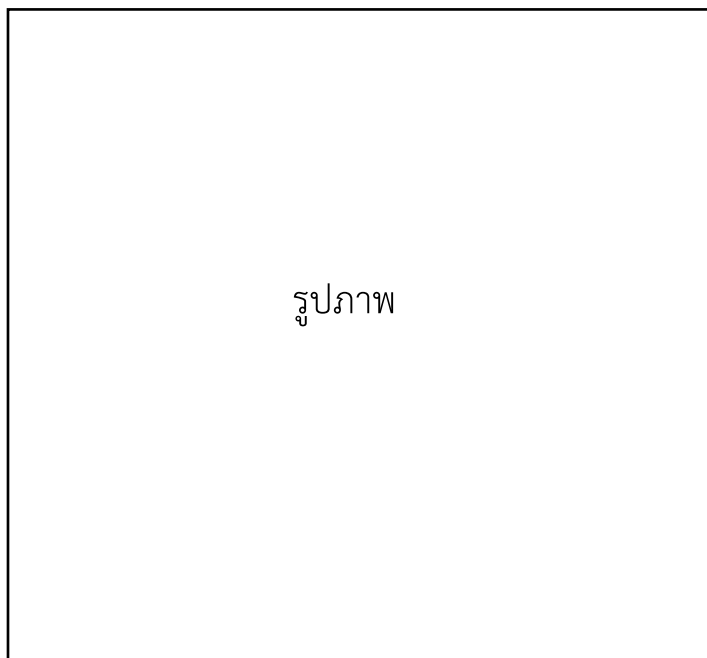
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
34 ขึ้นไป	มีลักษณะแบบนวัตกรรมสังคม
21-34	กำลังก้าวเข้าสู่การเป็นนวัตกรรมสังคม
8-21	ฝึกหัดการเป็นนวัตกรรมสังคม

แฟ้มสะสมผลงาน

อสม.นวัตกรสังคม

รูปภาพ

นาย/นาง/นางสาว.....

สถานที่ทำงาน.....

.....

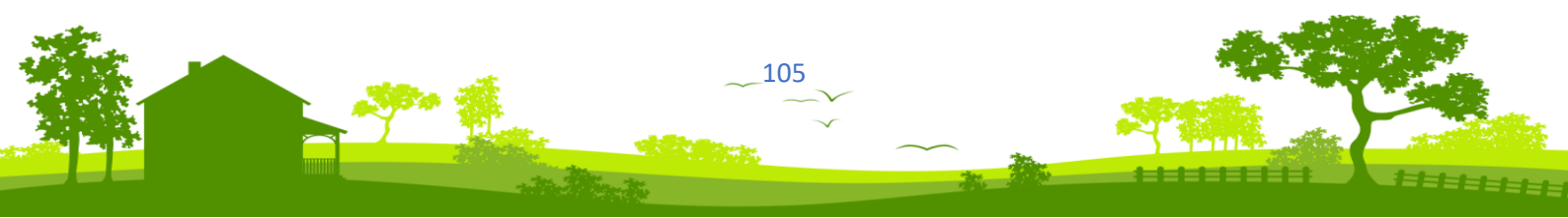
ชุมชน/หมู่บ้าน

.....

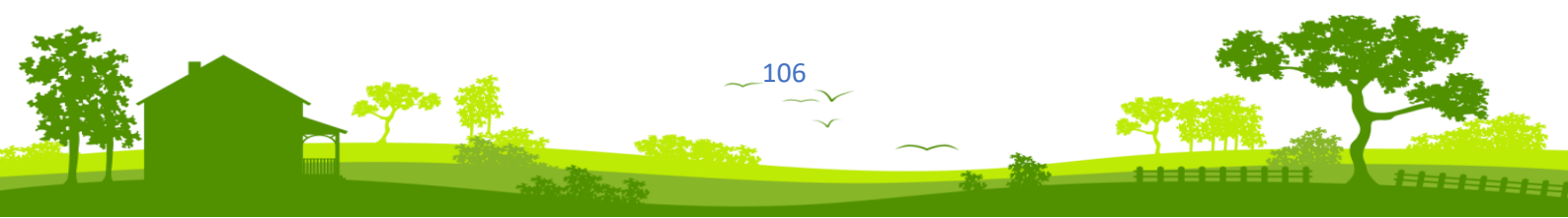
.....

ตำบล.....อำเภอ.....

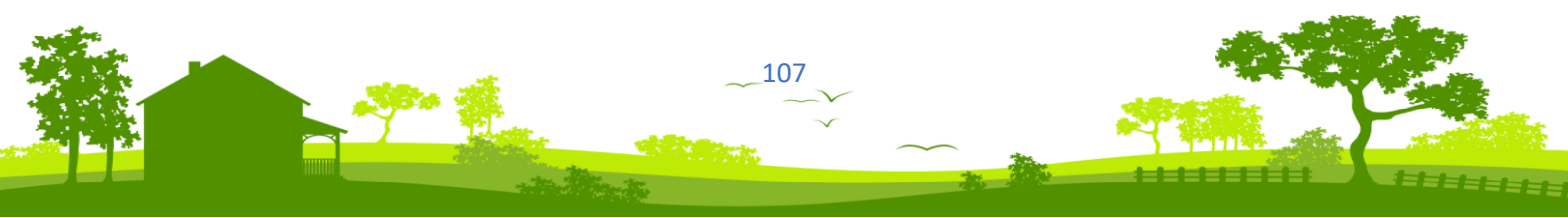
จังหวัด.....

สารบัญ

คำนำ

ส่วนที่ 1

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ.....สกุล.....เพศ.....ชื่อเล่น.....
เกิด(วันที่ เดือน ปีพ.ศ.).....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
เชื้อชาติ.....ศาสนา.....กลุ่มเลือด.....
ที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....E-mail address.....

ประวัติการทำงาน

พื้นที่รับผิดชอบ.....
.....
.....

ทำไมถึงอยากเป็น อสม. นวัตกรรมสังคม

.....
.....
.....

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็น อสม. นวัตกรรม

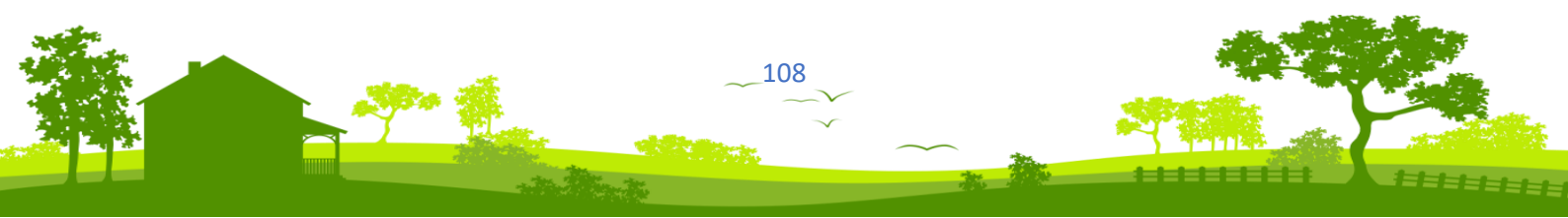
.....
.....
.....

1.2 ประวัติครอบครัว

.....
.....
.....

1.3 ความสามารถพิเศษและความสนใจ

.....
.....
.....

1.4 ประวัติการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 รายงานผลประวัติการปฏิบัติงานในบทบาทของ อสม.

.....

.....

.....

.....

.....

1.6 เกียรติประวัติผลงานด้านสุขภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

1.7 ประวัติการเข้าอบรม/ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

1.8 เกียรติประวัติด้านพฤติกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

1.9 เกียรติประวัติด้านกิจกรรม

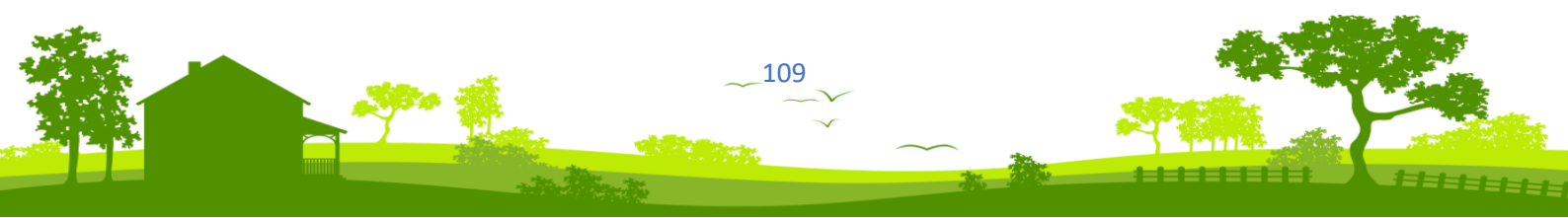
.....

.....

.....

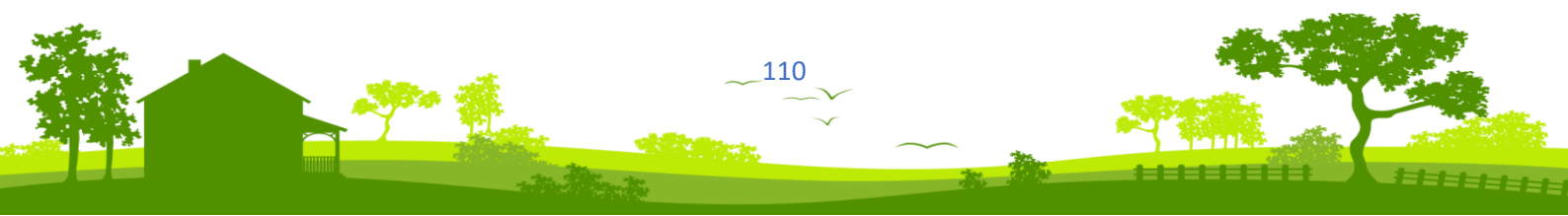
.....

.....

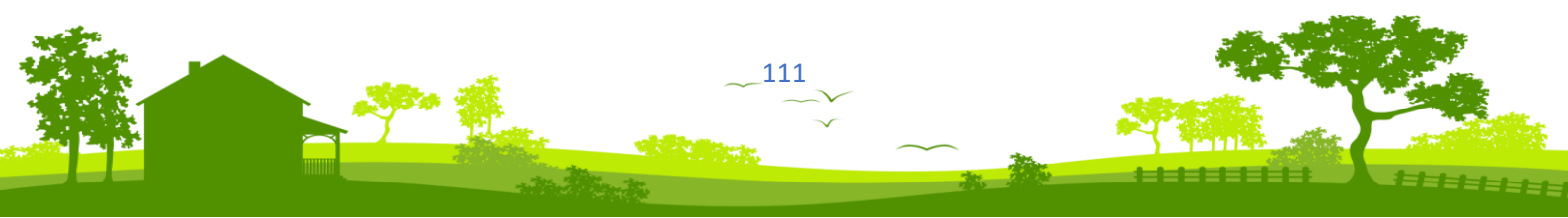
ส่วนที่ 2

ผลการปฏิบัติงานในบทบาท อสม. นวัตกรรมสังคม

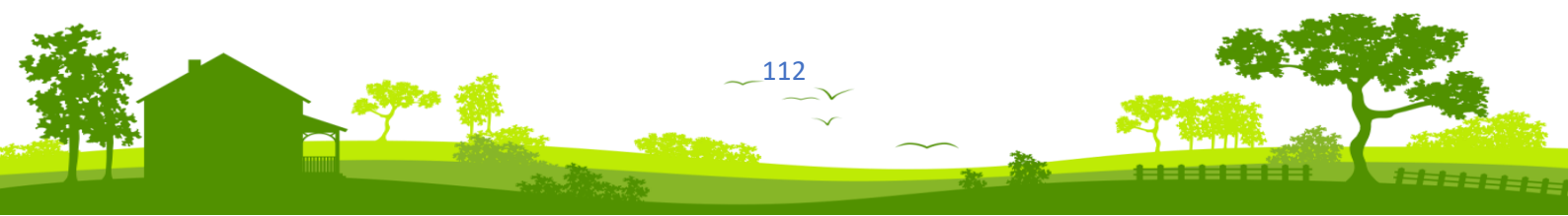
ส่วนที่ 3

ผลงานนวัตกรรม

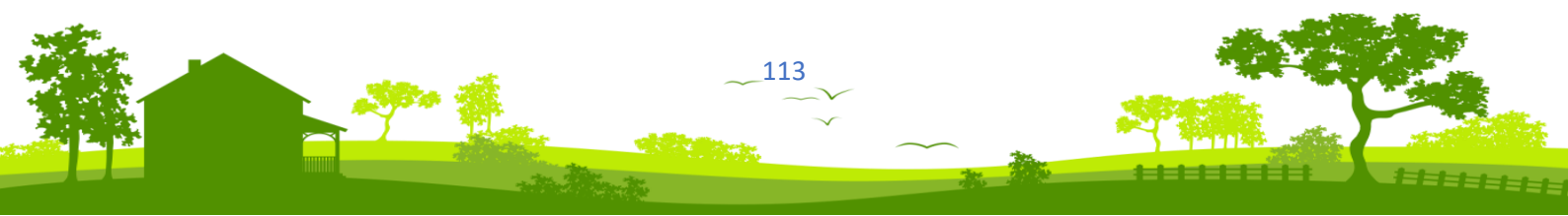
ส่วนที่ 4

ผลงานที่ภาคภูมิใจจากการทำงาน ให้พื้นที่ตนเอง

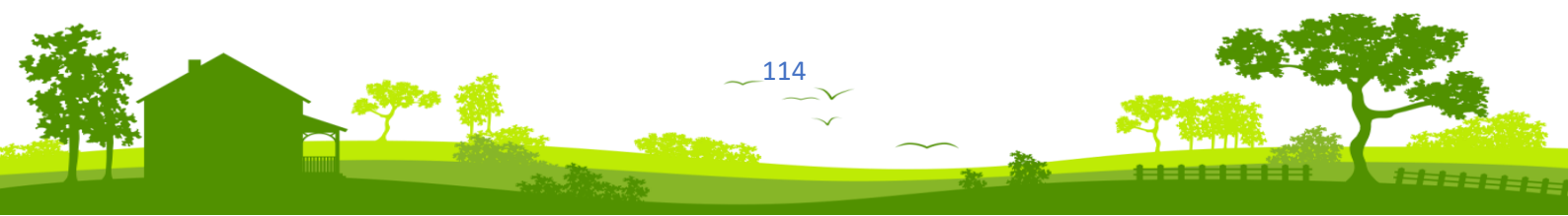
ส่วนที่ 5

ผลงานที่ภาคภูมิใจ
จากการเข้าร่วมกิจกรรม
สาธารณสุขและกิจกรรมต่างๆ

ส่วนที่ 6

สิ่งที่อยากบอกเล่า

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นพ.ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์

นพ.ภาณุวัฒน์ ปานเกตุ

อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

คณะทำงาน

1. นายจรัส รัชกุล

2. นายชาติชาย สุวรรณนิตย์

3. ผศ.วิรัตน์ คำศรีจันทร์

4. ดร.จรัสรัตน์ กิจสมพร

5. พท.ดร.อมรรัตน์ เรืองสกุล

6. ผศ.ดร.นพดล เผ่าสวัสดิ์

7. อาจารย์จกกริช ไชยเนตร

8. นายสุนทร สีทองแก้ว

9. นายรุจน์ เรืองพุทธ

10. นางมณฑา กิตติวรวิทย์

11. นายอุทิศ จิตเงิน

12. นายกฤษณชัย ทิมชัย

13. นายดำรงค์ สีระสูงเนิน

14. นายศิวโรตม์ จิตนิยม

15. นางวิรุณศิริ อารยวงศ์

16. นางจิรวรรณ หัสโรค์

17. นายสมภพ อางนะศึก

18. นางอังสุภา รอบคอบ

19. นางเพ็ญศรี โตเทศ

20. นายเชาวลิต นาคสวัสดิ์

ผู้อำนวยการกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ

รองผู้อำนวยการกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุนทรียพลาบามัยและปัญญาปฏิบัติ
เพื่อขับเคลื่อนสุขภาพะ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก

ประธานกรรมการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์นวัตกรรมและผู้ประกอบการธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ (ฉะเชิงเทรา)

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานชายแดนภาคใต้
จังหวัดยะลา

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคใต้

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง

ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ

ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระเบื้องน้อย

ประธานชมรม อสม. จังหวัดกาญจนบุรี

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายปฐมภูมิ

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วม

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง

ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

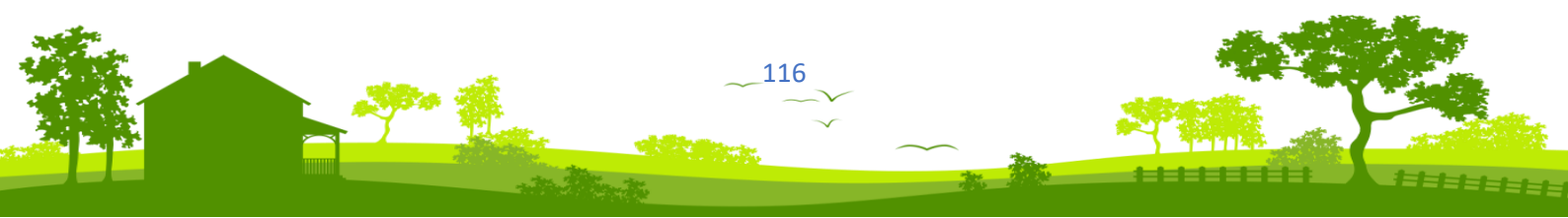
21. นางสาวรติ สวงรัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
22. นายณพวิทย์ ธรรมสีหา	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
23. นางสาวรัชนิกร เครือชาธิ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
24. นางสาวศุภิสรา ใจดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
25. นางสาวพิชาภักดิ์ ศุภศร	ปฏิบัติการด้านสื่อ/กิจกรรม
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

**คณะผู้ผลิตสื่อประกอบหลักสูตร (วิชาการสร้างสรรค์และการออกแบบนวัตกรรมเพื่อชุมชน
วิถีชีวิตใหม่ วิชาการจัดการนวัตกรรรม วิชาการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน และการใช้สื่อ)**

1. แพทย์แผนไทย ดร.อมรรัตน์ เรืองสกุล
2. ผศ.ดร.วรรณรัตน์ โรจนวิเชียร
3. ผศ.ดร.ศักดิ์สิทธิ์ โรจนวิเชียร
4. ผศ.ดร.วิจิตาภรณ์ กิจวิสาละ
5. ผศ.ดร.ภูษิตต์ ภูริปานิก
6. ผศ.ดร.สุวลักษณ์ ห่วงเย็น
7. อาจารย์ชัชชนะ จันทรอ่อน

บรรณาธิการ

นางวิรุณศิริ อารยวงศ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายปฎิรูป
นางสาวรัชนิกร เครือชาธิ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

ผลิตโดย

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000